PIRKE ABOT =

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

פִּרְקֵי אָבוֹת

PIRKE ABOT

SAYINGS OF THE FATHERS

YIDDISH TRANSLATION
BY
YEHOASH

ENGLISH TRANSLATION
REVISED BY
B. HALPER, M. A., PH. D.
THE DROPSIE COLLEGE FOR HEBREW
AND COGNATE LEARNING

NEW YORK
THE AMERICAN JEWISH BOOK COMPANY
1921

פִּרְקֵי אָבוֹת

עם תרגום יהודי

מאת

יהואש

עם תרגום אנגלי

מוגה ומשבח

מאת

דר. בן־ציון הלפר

נו-יורק

הוצאת „אמעריקאן דזשואיש בוק קאמפאני"

1921

PREFACE

The tractate Pirke Abot is a collection of moral and ethical sayings by some of the most prominent Jewish teachers who flourished from the third century B. C. E. to the third century C. E. The first five chapters are placed, for one reason or another, at the end of the fifth order of the Mishnah entitled *Nezikin* ("Damages"). Owing to its fascinating contents and moral tone, it has enjoyed great popularity, and is one of the most widely read books produced by the Jewish genius. As early as the gaonic period it was incorporated, together with the sixth chapter, into the liturgy, and in some congregations one chapter is read every Sabbath afternoon during the summer. Different rites obtain in the various communities.

A careful analysis of the contents of this tractate shows that the various sections are of a heterogeneous character. Chapter I deals with the continuity of the chain of Jewish tradition from Moses to Simon ben Gamaliel II. In this list the name of Rabban Gamaliel II has been omitted. The beginning of the second chapter adds two more names: Rabbi, the redactor of the Mishnah, and his son Rabban Gamaliel. This is followed by a few sayings by Hillel. Then comes a description of Rabban Johanan ben Zaccai and his five disciples. In each case, whenever the name of a teacher is mentioned, some of his pithy sayings are quoted. This chapter ends with a few sayings by Rabbi Tarfon. In the third and fourth chapters the sayings of the teachers are quoted without

any regard to chronological sequence. The fifth chapter is practically anonymous, and a different method may be observed therein: the collector grouped most of the sayings under the numbers 10, 7, and 4.

The Hebrew text of this volume is based upon the best editions of the Talmud and the prayer-books, notably that of Simeon Singer's *Authorized Daily Prayer Book*. In a popular edition there is no room for variants and the intricate problems of textual criticism. This classic is therefore presented in the form it has been known to the people for centuries. The vocalization, however, has been carefully revised by Dr. B. Halper, of the Dropsie College, in accordance with the present knowledge of the grammar of the Mishnah. The same scholar has revised and improved the English translation which is based on the various existing translations. Wherever necessary, new interpretations have been introduced. The Yiddish translation is from the pen of Yehoash, the celebrated Yiddish scholar and poet.

This volume has been artistically put into type by Mr. Moses Alperovich, formerly chief compositor of the famous Romm Press in Vilna. It will be observed that an effort has been made to imitate the pages of the Talmud where the text is surrounded by the commentaries of Rashi and the Tosafists.

It has been deemed advisable to add, at the end of the volume, short biographical sketches of the Tannaim who are mentioned in the text, which, it is hoped, will prove useful to students.

CONTENTS

CHAPTER I — פרק ראשון

All Israel shall have a portion in the world to come, as it is said: "And thy people are all righteous, they shall inherit the land for ever; the branch of My planting, the work of My hands, wherein I glory."

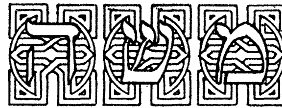
כָּל־יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר (ישעיה ס, כא):

איטליכער איד וועט האבען א חלק אויף יענער וועלט, ווארום עס ווערט געזאגט: „און דיין פאלק זיינען אלע צדיקים, זיי וועלען ירש'ען אויף אויביג די ערד, דער צווייג פון מיין פלאנצונג, דאס ווערק פון מיינע הענט וואס איך ריהם זיך דערמיט.“

1. Moses received the Torah on Sinai, and handed it down to Joshua; Joshua to the elders; the elders to the prophets; and the prophets handed it down to the men of the Great Synagogue. They said three things: Be deliberate in judgment; raise up many disciples; and make a fence round the Torah.

2. Simon the Just was one of the last of the Great Synagogue. He was wont to say: Upon three things the world exists: upon the Torah, upon the temple service, and upon the practice of charity.

3. Antigonos of Socho received the tradition from Simon the Just. He was

קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי. וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים וּנְבִיאִים מְסָרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. הֵם אָמְרוּ שְׁלשָׁה דְבָרִים. הֱווּ מְתוּנִים בַּדִּין וְהַעֲמִידוּ תַלְמִידִים הַרְבֵּה וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה:

2. שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מִשְּׁיָרֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. הוּא הָיָה אוֹמֵר. עַל־שְׁלשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים:

3. אַנְטִיגְנוֹס אִישׁ שׂוֹכוֹ קִבֵּל מִשִּׁמְעוֹן הַצַּדִּיק. הוּא

1 משה האט געקראגען די תורה פון בארג סיני און האט זי איבערגעגעבען צו יהושע'ן; יהושע צו די עלטסטע; די עלטסטע צו די נביאים; און די נביאים האבען זי איבערגעגעבען צו די מענער פון דער גרויסער איינזאמלונג. זיי האבען געזאגט דריי זאכען: זייט געלאסען ביי א משפט, שטעלט אויף א סך תלמידים, און מאכט א צאם ארום דער תורה.

2. שמעון דער צדיק איז געוועזען פון די לעצטע פון דער גרויסער איינזאמלונג. ער פלעגט זאגען: אויף דריי זאכען שטעהט די וועלט — אויף לערנען, און אויף דינען גאט, און אויף טאן גוטס.

3. אנטיגנוס פון שוכו האט איבערגענומען פון שמעון דעם צדיק. ער פלעגט

היה

wont to say: Be not like servants who minister to their master with the view to receive recompense; but be like servants who minister to their master without a view to receive recompense; and let the fear of Heaven be upon you.

4. Jose the son of Joezer, of Zeredah, and Jose the son of Johanan, of Jerusalem, received the tradition from the preceding. Jose the son of Joezer, of Zeredah, said: Let thy house be a meeting-place for the wise; roll thyself in the dust of their feet; and drink their words with thirst.

5. Jose the son of Johanan, of Jerusalem, said: Let thy house be open wide; let the poor be members of thy household, and engage not in much gossip with women.

הָיָה אוֹמֵר. אַל־תִּהְיוּ כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁים אֶת־הָרַב עַל־מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. אֶלָּא הֱיוּ כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁים אֶת־הָרַב שֶׁלֹּא עַל־מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. וִיהִי מוֹרָא שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם:

4. יוֹסֵי בֶּן־יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵדָה וְיוֹסֵי בֶּן־יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם קִבְּלוּ מֵהֶם. יוֹסֵי בֶּן־יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵדָה אוֹמֵר. יְהִי בֵיתְךָ בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים וֶהֱוֵה מִתְאַבֵּק בַּעֲפַר רַגְלֵיהֶם וֶהֱוֵה שׁוֹתֶה בַצָּמָא אֶת־דִּבְרֵיהֶם:

5. יוֹסֵי בֶּן־יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם אוֹמֵר. יְהִי בֵיתְךָ פָּתוּחַ לִרְוָחָה וְיִהְיוּ עֲנִיִּים בְּנֵי בֵיתֶךָ. וְאַל תַּרְבֶּה שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה. בְּאִשְׁתּוֹ

אמרו

זאגען: זייט ניט ווי קנעכט וואס דיענען דעם האר, כדי צו קריגען א לוין, נאר זייט ווי קנעכט וואס דיענען דעם האר, ניט כדי צו קריגען א לוין, און זאל די מורא פון גאט זיין אויף אייך.

4. יוסי דער זוהן פון יועזר, פון צרדה, און יוסי דער זוהן פון יוחנן, פון ירושלים, האבען איבערגענומען פון זיי. יוסי דער זוהן פון יועזר זאגט: דיין הויז זאל זיין א זאמעל-ארט פאר די חכמים, און דו זאלסט זיך וואלגערען אין דעם שטויב פון זייערע פיס, און טרינקען מיט דארשט זייערע ווערטער.

5. יוסי דער זוהן פון יוחנן, פון ירושלים, זאגט: דיין הויז זאל זיין ברייט אויפגעמאכט, און ארעמע לייט זאלען זיין דיינע איינגעהער, און רעד ניט פיעל מיט דער ווייב. (דאס איז געזאגט

(This applies even to one's own wife; how much more then to the wife of one's neighbor. Hence the sages say: Whoso engages in much gossip with women brings evil upon himself, desists from the study of the Torah, and will in the end inherit Gehenna.)

6. Joshua the son of Perahiah and Nittai the Arbelite received the tradition from the preceding. Joshua the son of Perahiah said: Provide thyself a teacher, and get thee an associate, and judge all men in the scale of merit.

7. Nittai the Arbelite said: Keep thee far from a bad neighbor, associate not with the wicked, and despair not of retribution.

אָמְרוּ קַל וָחֹמֶר בְּאֵשֶׁת חֲבֵרוֹ. מִכָּאן אָמְרוּ חֲכָמִים כָּל־הַמַּרְבֶּה שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה גּוֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ וּבוֹטֵל מִדִּבְרֵי תוֹרָה וְסוֹפוֹ יוֹרֵשׁ גֵּיהִנֹּם:

6. יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־פְּרַחְיָה וְנִתַּי הָאַרְבֵּלִי קִבְּלוּ מֵהֶם. יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־פְּרַחְיָה אוֹמֵר. עֲשֵׂה לְךָ רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר וֶהֱוֵה דָן אֶת־כָּל־הָאָדָם לְכַף זְכוּת:

7. נִתַּי הָאַרְבֵּלִי אוֹמֵר הַרְחֵק מִשָּׁכֵן רָע וְאַל־תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע וְאַל־תִּתְיָאֵשׁ מִן־הַפֻּרְעָנוּת:

8. יְהוּדָה בֶּן טַבַּי וְשִׁמְעוֹן בֶּן־שָׁטַח קִבְּלוּ מֵהֶם. יְהוּדָה

בן

אויף אן אייגענער ווייב, היינט א פשיטא שוין מיט דער ווייב פון א צווייטען! דרום האבען די חכמים נעזאגט: דער וואס רעדט פיעל מיט א פרוי ברעינגט אויף זיך אן אונגליק, און הערט אויף לערנען די ווער־טער פון דער תורה, און זיין סוף וועט זיין אז ער וועט ארבען גייהנום.)

6. יהושע דער זוהן פון פרחיה און נתי, פון ארבל, האבען איבערגענומען פון זיי. יהושע דער זוהן פון פרחיה זאגט: קריג דיר א רבי'ן, און קויף זיך איין א חבר, און זיי דן איטליכען מענ־שען צום גוטען.

7. נתי פון ארבל זאגט: דערווייטער זיך פון א שלעכטען שכן, און באהעפט זיך ניט צו א שלעכטען מענ־שען, און זיי זיך ניט מיאש פון באצאהלונג.

8. Judah the son of Tabbai and Simon the son of Shetah received the tradition from the preceding. Judah

8. יהודה דער זוהן פון טבי און שמעון דער זוהן פון שטח האבען איבערגענומען פון זיי. יהודה דער זוהן פון טבי זאגט: זיי

בֶּן־טַבַּי אוֹמֵר. אַל־תַּעַשׂ עַצְמְךָ כְּעוֹרְכֵי הַדִּינִים. וּכְשֶׁיִּהְיוּ בַּעֲלֵי הַדִּין עוֹמְדִים לְפָנֶיךָ יִהְיוּ בְעֵינֶיךָ כִּרְשָׁעִים. וּכְשֶׁנִּפְטָרִים מִלְּפָנֶיךָ יִהְיוּ בְעֵינֶיךָ כְּזַכָּאִים כְּשֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם אֶת־הַדִּין:

9. שִׁמְעוֹן בֶּן־שֶׁטַח אוֹמֵר. הֱוֵה מַרְבֶּה לַחֲקוֹר אֶת־הָעֵדִים. וֶהֱוֵה זָהִיר בִּדְבָרֶיךָ שֶׁמָּא מִתּוֹכָם יִלְמְדוּ לְשַׁקֵּר:

10. שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן קִבְּלוּ מֵהֶם. שְׁמַעְיָה אוֹמֵר. אֱהַב אֶת־הַמְּלָאכָה וּשְׂנָא אֶת־הָרַבָּנוּת וְאַל־תִּתְוַדַּע לָרָשׁוּת:

11. אַבְטַלְיוֹן אוֹמֵר. חֲכָמִים הִזָּהֲרוּ בְּדִבְרֵיכֶם שֶׁמָּא תָחוּבוּ

חובת

the son of Tabbai said: Be not like those who prepare the suits; when the litigants stand before thee, let them be in thine eyes as guilty, but when they are departed from before thee, let them be in thine eyes as righteous, the verdict having been acquiesced in by them.

9. Simon the son of Shetah said: Be very searching in the examining of witnesses, and be guarded in thy words, lest through them they learn to lie.

10. Shemaiah and Abtalion received the tradition from the preceding. Shemaiah said: Love labor, hate lordship, and seek no intimacy with those in authority.

11. Abtalion said: Ye sages, be guarded in your words, lest ye incur the penalty

ניט ווי די וואס גרייטען צו די טענות פאר עמיצען. און כל זמן די בעלי דינים שטעהן פאר דיר זאלען זיי ביי דיר זיין ווי שולדיגע, און אז זיי געהען אוועק פון דיר, נאכדעם ווי זיי האבען אנגענומען דעם משפט, זאלען זיי זיין ביי דיר אזוי ווי אומשולדיגע.

9. שמעון דער זוהן פון שטח זאגט: פארש לאנג די עדות, און זיי אפגעהיט מיט דיינע אייגענע רייד כדי זיי זאלען זיך ניט אויסלערנען זאגען ליגען פון זיי גופא.

10. שמעיה און אבטליון האבען איבערגענומען פון זיי. שמעיה זאגט: האב ליעב ארבייט, און האב פיינט אויבערהערשאפט, און זוך זיך ניט באקענען מיט די וואס זיינען אין מאכט.

11. אבטליון זאגט: חכמים זייט אפגעהיט אין אייערע רייד כדי איהר זאלט ניט

of exile and be exiled to a place of evil waters, and the disciples who come after you drink thereof and die, and the Name of Heaven be profaned.

12. Hillel and Shammai received the tradition from the preceding. Hillel said: Be of the disciples of Aaron, loving peace and pursuing peace, loving thy fellow-creatures, and bringing them nigh to the Torah.

13. He was wont to say: A name made great is a name destroyed; he who does not increase his knowledge decreases it; and he who does not study deserves to die; and he who makes worldly use of the crown of the Torah shall perish.

14. He was wont to say: If I am not for myself, who will be for me? And being

חוֹבַת גָּלוּת וְתִגְלוּ לִמְקוֹם מַיִם הָרָעִים וְיִשְׁתּוּ הַתַּלְמִידִים הַבָּאִים אַחֲרֵיכֶם וְיָמוּתוּ וְנִמְצָא שֵׁם שָׁמַיִם מִתְחַלֵּל:

12. הִלֵּל וְשַׁמַּי קִבְּלוּ מֵהֶם. הִלֵּל אוֹמֵר. הֱוֵה מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַהֲרֹן אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם אוֹהֵב אֶת־הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה:

13. הוּא הָיָה אוֹמֵר. נְגִד שְׁמָא אֲבַד שְׁמָא וּדְלָא מוֹסִיף יְסוּף וּדְלָא יָלֵף קְטָלָא חַיָּב וּדְיִשְׁתַּמַּשׁ בְּתָגָא חֲלָף:

14. הוּא הָיָה אוֹמֵר. אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי וּכְשֶׁאֲנִי

לעצמי

פארדיענען די שטראף פון גלות, און איהר זאלט ניט פארוואגעלט ווערען אין אן ארט פון שלעכטע וואסער, און די תלמידים וואס ווע-לען קומען נאך אייך וועלען דערפון טרינקען און שטארבען, און עס וועט אויסקומען אז דער נאמען פון גאט וועט פארשוועכט ווע-רען.

12. הלל און שמי האבען איבערגענומען פון זיי. הלל זאגט: זיי פון די תלמידים פון אהרן, האב ליעב שלום און יאג זיך נאך שלום, האב ליעב מענשען און דערנע-הענטער זיי צו דער תורה.

13. ער פלעגט זא-גען: דער וואס גרייסט זיין נאמען, פארלירט זיין נאמען, און דער וואס פארמעהרט ניט פארמינדערט, און דער וואס לערענט ניט פארדינט דעם טויט, און דער וואס בענוצט זיך מיט דער קרוין פון דער תורה וועט אונטערגעהן.

14. ער פלעגט זאגען: אויב איך אליין בין ניט פאר זיך, טא ווער איז פאר מיר? און

לְעַצְמִי מָה אָנִי וְאִם לֹא עַכְשָׁו אֵימָתָי:

for my own self, what am I? And if not now, when?

אז איך בין פאר זיך, וואס בין איך? און אויב ניט איצט, ווען דען?

15. שַׁמַּי אוֹמֵר. עֲשֵׂה תוֹרָתְךָ קֶבַע אֱמוֹר מְעַט וַעֲשֵׂה הַרְבֵּה וֶהֱוֵה מְקַבֵּל אֶת־כָּל־הָאָדָם בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת:

15. Shammai said: Fix a period for thy study of the Torah; say little and do much; and receive all men with a pleasant countenance.

15. שמי זאגט: מאך א באשטימטע צייט פאר דיין לערנען, זאג ווייניג און טו א סך, און נעהם אויף איטליכען מענשען מיט א פריינטליכען פנים.

16. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. עֲשֵׂה לְךָ רַב וְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק וְאַל־תַּרְבֶּה לְעַשֵּׂר אוּמָדוֹת:

16. Rabban Gamaliel said: Provide thyself a teacher, and be quit of doubt, and accustom not thyself to give tithes by estimation.

16. רבן גמליאל זאגט: קריג דיר א רבי'ן, און טו אפ פון זיך צווייפעל, און געוואוין זיך ניט צו געבען מעשר לויט אפשאצונג אליין.

17. שִׁמְעוֹן בְּנוֹ אוֹמֵר. כָּל־יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים וְלֹא מָצָאתִי לַגּוּף טוֹב מִשְּׁתִיקָה וְלֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה וְכָל־הַמַּרְבֶּה דְבָרִים מֵבִיא חֵטְא:

17. Simon his son said: All my days I have grown up amongst the wise, and I have not found aught better for a man than silence; not learning but doing is the chief thing; and whoso multiplies words occasions sin.

17. זיין זוהן שמעון זאגט: מיין גאנץ לעבען בין איך אויפגעוואקסען צווישען די חכמים, און איך האב ניט געפונען בעסערם פאר'ן מענשען ווי שווייגען; און ניט לערנען איז דער עיקר נאר טאן; און דער וואס רעדט פיעל ברענגט זינד.

18. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן־גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. עַל שְׁלשָׁה דְּבָרִים

העולם

18. Rabban Simon the son of Gamaliel said: On three things

18. רבן שמעון דער זוהן פון גמליאל, זאגט: אויף דריי זאכען האלט זיך אויף

די וועלט — אויף אמת, אויף גערעכטיג-קייט, און אויף שלום. ווי עס ווערט געזאגט: „א משפט פון אמת און שלום זאלט איהר משפט'ן אין אייערע טויערן״

הָעוֹלָם קַיָּם עַל הָאֱמֶת וְעַל הַדִּין וְעַל הַשָּׁלוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם (זכריה ח, טז):

the world exists: On truth, on justice, and on peace, as it is said: "Execute truth, justice, and peace in your gates."

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר. רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת־יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר (ישעיה מב, כא):

Rabbi Hanania the son of Akashia said: The Holy One, blessed be He, was pleased to make Israel meritorious; wherefore he gave them a great Torah and many commandments, as it is said: "The Lord was pleased for His righteousness' sake, to make the Torah great and glorious."

רבי חנניא דער זוהן פון עקשיא זאגט: נאט ברוך הוא האט געוואלט מזכה זיין דאס אידישע פאלק, דרום האט ער זיי געגעבען פיעל תורה און מצוות. ווי עס ווערט געזאגט: „גאט האט באוויליגט פון וועגען זיין גערעכטיגקייט צו מאכען זיין תורה גרויס און פראכטיג."

CHAPTER II — פרק שני

All Israel shall have a portion in the world to come, as it is said: "And thy people are all righteous, they shall inherit the land for ever; the branch of My planting, the work of My hands, wherein I glory."

כָּל־יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר (ישעיה ס, כא):

איטליכער איד וועט האבען א חלק אויף יענער וועלט, ווארום עס ווערט געזאגט: „און דיין פאלק זיינען אלע צדיקים, זיי וועלען ירש'ען אויף אייביג די ערד, דער צווייג פון מיין פלאנצונג, דאס ווערק פון מיינע הענט וואס איך ריהם זיך דערמיט."

1. רַבִּי אוֹמֵר. אֵיזוֹ הִיא דֶרֶךְ
יְשָׁרָה שֶׁיָּבוֹר לוֹ הָאָדָם
כָּל־שֶׁהִיא תִּפְאֶרֶת לְעֹשֶׂהָ
וְתִפְאֶרֶת לוֹ מִן הָאָדָם. וֶהֱוֵה
זָהִיר בְּמִצְוָה קַלָּה כְּבַחֲמוּרָה
שֶׁאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מַתַּן שְׂכָרָן
שֶׁל מִצְוֹת. וֶהֱוֵה מְחַשֵּׁב
הֶפְסֵד מִצְוָה כְּנֶגֶד שְׂכָרָהּ
וּשְׂכַר עֲבֵרָה כְּנֶגֶד הֶפְסֵדָהּ:
הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלֹשָׁה דְבָרִים וְאֵין
אַתָּה בָא לִידֵי עֲבֵרָה. דַּע
מַה־לְּמַעְלָה מִמְּךָ. עַיִן רוֹאָה
וְאֹזֶן שׁוֹמַעַת וְכָל־מַעֲשֶׂיךָ
בַּסֵּפֶר נִכְתָּבִים:

2. רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ שֶׁל
רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אוֹמֵר.
יָפֶה תַלְמוּד תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ
ארץ

1. Rabbi said: Which is the right course that a man should choose for himself? That which is glorious to him who pursues it and which also brings him honor from men. Be attentive to a light precept as to a grave, for thou knowest not the grant of reward for each precept. Reckon the loss incurred by the fulfilment of a precept against the reward secured by its observance, and the gain by a transgression against its loss. Reflect upon three things, and thou wilt not come to commit a transgression: Know what is above thee—a seeing eye, and a hearing ear, and all thy deeds written in a book.

2. Rabban Gamaliel the son of Rabbi Judah the Prince said: Excellent is the study of the Torah combined with some worldly business, for the practice of

1. רבי זאגט: וואס איז דער ריכטיגער וועג וואס דער מענש זאל זיך אויסקלייבען? — דער וואס בעשעהנט דעם טוער (אין זיינע אייגענע אויגען) און בעשעהנט איהם פאר לייטען. און זיי אפגעהיט מיט א גרינגער מצוה אזוי ווי מיט א הארבער, וואָרום דו ווייסט ניט דעם שכר פון מצוות. און דו זאלסט בארעכענען דעם שאדען פון א מצוה אקעגען איהר לוין, און דעם לוין פון אן עבירה קעגען איהר שאדען. — באטראכט אט די דריי זאכען, און דו וועסט ניט קומען צו קיין עבירה: וויים וואס איבער דיר איז — אן אויג וואס זעהט, אן אויער וואס הערט, און אלע דיינע מעשים פארשריבען אין א בוך.

2. רבן גמליאל דער זוהן פון רבי יהודה דעם נשיא, זאגט: גוט איז תורה לערנען אין איינעם מיט וועלטליכקייט,

אֶרֶץ שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן. וְכָל־תּוֹרָה שֶׁאֵין עִמָּהּ מְלָאכָה סוֹפָהּ בְּטֵלָה וְגוֹרֶרֶת עָוֹן. וְכָל־הָעוֹסְקִים עִם הַצִּבּוּר יִהְיוּ עוֹסְקִים עִמָּהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁזְּכוּת אֲבוֹתָם מְסַיַּעְתָּם וְצִדְקָתָם עוֹמֶדֶת לָעַד. וְאַתֶּם מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם שָׂכָר הַרְבֵּה כְּאִלּוּ עֲשִׂיתֶם:

3. הֱווּ זְהִירִים בָּרָשׁוּת שֶׁאֵין מְקָרְבִים לוֹ לְאָדָם אֶלָּא לְצֹרֶךְ עַצְמָם. נִרְאִים כְּאוֹהֲבִים בְּשָׁעַת הֲנָאָתָם וְאֵין עוֹמְדִים לוֹ לְאָדָם בִּשְׁעַת דָּחְקוֹ:

4. הוּא הָיָה אוֹמֵר. עֲשֵׂה

רצונו

them both makes sin to be forgotten. All study of the Torah without work must fail at length and occasion sin. Let all who occupy themselves with the congregation act with them in the name of Heaven, for then the merit of their fathers sustains them, and their righteousness endures for ever. "And as for you," (God will then say,) "I account you worthy of great reward, as if you had wrought it all yourselves."

3. Be cautious with those in authority; for they suffer no man to draw near them except for their own interests; they appear as friends when it is to their own advantage, but they stand not by a man in the hour of his need.

4. He was wont to say: Do His will as if it were thy will, that He

ווארום די מיהענים פון זייביידען מאכט פארגעסען אן זינד; און תורה וואס האט ניט צו זיך קיין ארבייט וועט סוף כל סוף אונטערגעהן, און ברייננען נאך זיך זינד. און אלע וואס מיהען זיך פאר קהל, זאלען זיך מיהען פון נאט'ס וועגען, ווארום דענסמאל וועט דער זכות פון זייערע עלטערען זיי ביישטעהן און זייער גערעכטיג־קייט וועט באשטעהן אייביג; און אייך (וועט גאט זאגען) רעכען איך א גרוי־סען שכר, אזוי ווי איהר וואלט דאס אלץ אליין אויפגע־טאן..

3. היט זיך פון די וואס זיינען אין מאכט, ווארום זיי זיינען ניט מקרב קיין מענשען, סיידען פון זייער נוץ וועגען. בעת זיי האבען א טובה ווייזען זיי זיך ארויס פאר גוטע פריינט, אבער זיי שטעהען ניט ביי א מענ־שען אין זיין נויט.

4. ער פלעגט זאגען: מאך גאטס

may do thy will as if it were His will. Annul thy will before His will, that He may annul the will of others before thy will.

רְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנֶךָ כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כִּרְצוֹנוֹ. בַּטֵּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנֶךָ:

רצון פאר דיין רצון, כדי ער זאל מאכען דיין רצון פאר זיין רצון; זיי מבטל דיין רצון צוליעב זיין רצון, כדי ער זאל מבטל זיין דעם רצון פון אנדערע צוליעב דיין רצון.

5. Hillel said: Separate not thyself from the congregation; trust not in thyself until the day of thy death; judge not thy fellow until thou art come into his place; and say not anything which cannot be understood at once, in the hope that it will be understood in the end; neither say: "When I have leisure I will study;" perchance thou wilt have no leisure.

5. הִלֵּל אוֹמֵר. אַל תִּפְרוֹשׁ מִן הַצִּבּוּר וְאַל תַּאֲמֵן בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ וְאַל תָּדִין אֶת־חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ וְאַל תֹּאמַר דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשַׁר לִשְׁמוֹעַ שֶׁסּוֹפוֹ לְהִשָּׁמֵעַ וְאַל תֹּאמַר לִכְשֶׁאֶפָּנֶה אֶשְׁנֶה שֶׁמָּא לֹא תִפָּנֶה:

5. הלל זאגט: שייד זיך ניט אפ פון כלל; זיי ניט זיכער אין זיך ביז דעם טאג פון דיין טויט; משפט ניט דיין חבר ביז דו קומסט ניט אויף זיין ארט; זאג ניט ארויס א זאך וואס מען קען ניט באלד פארשטעהן, ווייל דו קלערסט, מע וועט עם סוף כל סוף פארשטעהן; זאג ניט: אז איך וועל זיין פריי וועל איך לערנען, ווארום אפשר וועסטו קיינמאל ניט פריי זיין.

6. He was wont to say: An empty-headed man cannot be sin-fearing, nor can an ignorant person be pious, nor can a shame-faced man learn, nor a passionate man teach, nor can one who is engaged overmuch in business grow

6. הוּא הָיָה אוֹמֵר. אֵין בּוּר יְרֵא חֵטְא וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד וְלֹא הַבַּיְשָׁן לָמֵד וְלֹא הַקַּפְּדָן מְלַמֵּד וְלֹא כָּל־הַמַּרְבֶּה בִסְחוֹרָה מַחְכִּים.

ובמקום

6. ער פלעגט זאגען: א פוסטער מענש קען ניט מורא האבען פאר זינד; אן עם הארץ קען ניט זיין א פרומער; א שעמעוודיגער קען ניט לערנען; א בייזער קען ניט זייז קיין לערער; און ניט איטליכער וואס טוט א סך געשעפטען ווערט דורך

וּבַמָּקוֹם שֶׁאֵין אֲנָשִׁים הִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת אִישׁ:

7. אַף הוּא רָאָה גֻּלְגֹּלֶת אַחַת שֶׁצָּפָה עַל פְּנֵי הַמָּיִם. אָמַר לָהּ. עַל דַּאֲטֵיפְתְּ אַטְיפוּךְ וְסוֹף מְטַיְּפָיִךְ יְטוּפוּן:

8. הוּא הָיָה אוֹמֵר. מַרְבֶּה בָשָׂר מַרְבֶּה רִמָּה. מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְאָגָה. מַרְבֶּה נָשִׁים מַרְבֶּה כְשָׁפִים. מַרְבֶּה שְׁפָחוֹת מַרְבֶּה זִמָּה. מַרְבֶּה עֲבָדִים מַרְבֶּה גָזֵל. מַרְבֶּה תוֹרָה מַרְבֶּה חַיִּים. מַרְבֶּה יְשִׁיבָה מַרְבֶּה חָכְמָה. מַרְבֶּה עֵצָה מַרְבֶּה תְבוּנָה. מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם. קָנָה שֵׁם

wise. In a place where there are no men, endeavor to be a man.

7. He once saw a skull floating on the face of the water, and said to it: "Because thou drownedst others, they have drowned thee, and in the end they that drowned thee shall themselves be drowned."

8. He was wont to say: The more flesh, the more worms; the more treasures, the more care; the more women, the more witchcraft; the more maid-servants, the more lewdness; the more men-servants; the more robbery; —the more Torah, the more life; the more schooling, the more wisdom; the more counsel, the more understanding; the more charity, the more peace. He who

דעם קלינער: און אין אן ארט וואו עס זיינען ניטא קיין מענשען, מיה זיך דו צו זיין א מענש.

7. אויך האט ער א מאל געזעהן א שארבען וואס איז געשוואומען אויפ'ן וואסער און ער האט צו איהם געזאגט: ווייל דו האסט דערטרונקען האט מען דיך דער־טרונקען, און דער סוף פון דיינע דער־טרינקערם איז דער־טרונקען צו ווערען.

8. ער פלעגט זא־גען: דער וואס מעהרט פלייש מעהרט ווערים; דער וואס מעהרט אייגענם מעהרט דאגות; דער וואס מעהרט ווייבער מעהרט כשוף; דער וואס מעהרט דיענס־טען מעהרט אויסגע־לאסענקייט; דער וואס מעהרט קנעכט מעהרט רויב; דער וואס מעהרט תורה מעהרט לעבען; דער וואס מעהרט פליים מעהרט חכמה; דער וואס מעהרט עצות מעהרט פארשטאנדינקייט; און דער וואס מעהרט צדקה מעהרט שלום. האט זיך איינער

has acquired a good name, has acquired it for himself; he who has acquired for himself words of Torah, has acquired for himself the life of the world to come.

שֵׁם טוֹב קָנָה לְעַצְמוֹ. קָנָה לוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה קָנָה לוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא:

איינגעקויפט א גוטען שם — האט ער איהם איינגעקויפט פאר זיך; האט ער זיך איינגעקויפט די ווערטער פון דער תורה— האט ער זיך איינגע- קויפט יענע וועלט.

9. Rabban Johanan the son of Zaccai received the tradition from Hillel and Shammai. He was wont to say: If thou hast learnt much Torah, ascribe not any merit to thyself, for thereunto wast thou created.

9. רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן־זַכַּי קִבֵּל מֵהִלֵּל וּמִשַּׁמַּי. הוּא הָיָה אוֹמֵר. אִם לָמַדְתָּ תוֹרָה הַרְבֵּה אַל תַּחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ כִּי לְכָךְ נוֹצָרְתָּ:

9. רבן יוחנן דער זוהן פון זכי, האט איבערגענומען פון הלל און שמי. ער פלעגט זאגען: אויב דו האסט געלערענט פיעל תורה גיב זיך ניט קיין דאנק ,ער- פאר, ווארום דארויף ביסטו באשאפען גע- ווארען.

10. Rabban Johanan the son of Zaccai had five disciples, and these are they: Rabbi Eliezer the son of Hyrcanus, Rabbi Joshua the son of Hananiah, Rabbi Jose the Priest, Rabbi Simon the son of Nathaniel, and Rabbi Eleazar the son of Arak.

10. חֲמִשָּׁה תַלְמִידִים הָיוּ לוֹ לְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן־זַכַּי. וְאֵלּוּ הֵן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן־הוּרְקְנוֹס רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־חֲנַנְיָה רַבִּי יוֹסֵי הַכֹּהֵן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־נְתַנְאֵל וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן־עֲרָךְ:

10. פינף תלמידים האט געהאט רבן יוחנן דער זוהן פון זכי, און דאס זיינען זיי: רבי אליעזר דער זוהן פון הורקנוס, רבי יהושע דער זוהן פון חנניה, רבי יוסי דער כהן, רבי שמעון דער זוהן פון נתנאל, און רבי אלעזר דער זוהן פון ערך.

11. He was wont to recount their praise: Eliezer the son of Hyrcanus is a cemented cistern, which

11. הוּא הָיָה מוֹנֶה שִׁבְחָם. אֱלִיעֶזֶר בֶּן־הוּרְקְנוֹס בּוֹר סוּד שאינו

11. ער פלעגט אויסרעכענען זייערע שבחים: אליעזר דער זוהן פון הורקנוס איז אן אויסגעקאלכטע וואסער-גרוב וואס

loses not a drop; Joshua the son of Hananiah—happy is she that bore him; Jose the Priest is a pious man; Simon the son of Nathaniel is a fearer of sin; Eleazar the son of Arak is like a welling spring.

שֶׁאֵינוֹ מְאַבֵּד טִפָּה. יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־חֲנַנְיָה אַשְׁרֵי יוֹלַדְתּוֹ. יוֹסֵי הַכֹּהֵן חָסִיד. שִׁמְעוֹן בֶּן־נְתַנְאֵל יְרֵא חֵטְא. אֶלְעָזָר בֶּן־עֲרָךְ כְּמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר:

פארלירט ניט א טראפען; יהושע דער זוהן פון חנניה — אז וואויל צו דער וואס האט איהם געבארען יוסי דער כהן איז א פרומער; שמעון דער זוהן פון נתנאל האט מורא פאר זינד, און אלעזר דער זוהן פון ערך איז אזוי ווי א קוואל וואס האלט זיך אין איין שטארקען.

12. He was wont to say: If all the sages of Israel were in one scale of the balance, and Eliezer the son of Hyrcanus in the other, he would outweigh them all. Abba Saul said in his name: If all the sages of Israel were in one scale of the balance, Eliezer the son of Hyrcanus being also with them, and Eleazar the son of Arak in the other scale, he would outweigh them all.

12. הוּא הָיָה אוֹמֵר. אִם יִהְיוּ כָּל־חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֹאזְנַיִם וֶאֱלִיעֶזֶר בֶּן־הוֹרְקְנוֹס בְּכַף שְׁנִיָּה מַכְרִיעַ אֶת־כֻּלָּם: אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ. אִם יִהְיוּ כָּל־חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֹאזְנַיִם וֶאֱלִיעֶזֶר בֶּן־הוֹרְקְנוֹס אַף עִמָּהֶם וְאֶלְעָזָר בֶּן־עֲרָךְ בְּכַף שְׁנִיָּה מַכְרִיעַ אֶת־כֻּלָּם:

12. ער פלעגט זאגען: ווען אלע חכמים פון ישראל זאלען זיין אויף איין וואנשאל און אליעזר דער זוהן פון הורקנוס אויף דער צווייטער וואנשאל — ווענט ער זיי אלעמען אריבער. אבא שאול זאגט אין זיין נאמען: אז אלע חכמים פון ישראל זאלען זיין אויף איין וואנשאל, און אליעזר דער זוהן פון הורקנוס אויך מיט זיי, און אלעזר דער זוהן פון ערך אויף דער צווייטער וואנשאל — ווענט ער זיי אלעמען אריבער.

13. He said to them: Go forth and see which is the good way to which a man should cleave. R. Eliezer said:

13. אָמַר לָהֶם. צְאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹ הִיא דֶרֶךְ טוֹבָה שֶׁיִּדְבַּק בָּהּ הָאָדָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר

13. ער האט צו זיי געזאגט: געהט און זעהט וואסערער איז דער גוטער וועג וואס דער מענש זאל זיך אן איהם באהעפטען — האט

אוֹמֵר עַיִן טוֹבָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר חָבֵר טוֹב רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר שָׁכֵן טוֹב רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הָרוֹאֶה אֶת־הַנּוֹלָד רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר לֵב טוֹב: אָמַר לָהֶם. רוֹאֶה אֲנִי אֶת־דִּבְרֵי אֶלְעָזָר בֶּן־עֲרָךְ מִדִּבְרֵיכֶם שֶׁבִּכְלָל דְּבָרָיו דִּבְרֵיכֶם:

A good eye; R. Joshua said: A good friend; R. Jose said: A good neighbor; R. Simon said: One who foresees what is yet to be; R. Eleazar said: A good heart. Thereupon he said to them: I approve the words of Eleazar the son of Arak rather than your words, for in his words yours are included.

רבי אליעזר געזאגט: א גוט אויג. רבי יהושע האט געזאגט: א גוטער חבר. רבי יוסי האט געזאגט: א גוטער שכן. רבי שמעון האט געזאגט: דער וואס זעהט פאר־אויס דאס קומענדיגע. רבי אלעזר האט גע־זאגט: א גוט הארץ. האט ער זיך אפגערו־פען צו זיי: איך זעה איין די ווערטער פון אלעזר דעם זוהן פון ערך מעהר ווי אייערע ווערטער, ווארום אין זיינע ווערטער ליעגען שוין אייערע ווערטער.

14. אָמַר לָהֶם. צְאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹ הִיא דֶּרֶךְ רָעָה שֶׁיִּתְרַחֵק מִמֶּנָּה הָאָדָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר עַיִן רָעָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר חָבֵר רָע רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר שָׁכֵן רָע רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הַלֹּוֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם. אֶחָד הַלֹּוֶה מִן הָאָדָם כְּלֹוֶה מִן הַמָּקוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר לֹוֶה רָשָׁע
ולא

14. He said to them: Go forth and see which is the evil way that a man should shun. R. Eliezer said: An evil eye; R. Joshua said: A bad friend; R. Jose said: A bad neighbor; R. Simon said: One who borrows and repays not—it is the same whether one borrows from man or from God; as it is said: "The wicked borroweth, and payeth

14. ער האט צו זיי געזאגט: געהט און זעהט וואסערער איז דער שלעכטער וועג וואס דער מענש זאל זיך פון איהם דערווייטערען — האט רבי אליעזר געזאגט: א בייז אויג. רבי יהושע האט געזאגט: א שלעכטער חבר. רבי יוסי האט געזאגט: א שלעכטער שכן. רבי שמעון האט געזאגט: דער וואס בארגט און באצאהלט ניט; אלץ איינס, דער וואס בארגט פון א מענשען ווי דער וואס בארגט פון גאט. ווי עס ווערט געזאגט: „דער שלעכטער בארגט

not; but the righteous dealeth graciously, and giveth." R. Eleazar said: A bad heart. Thereupon he said to them: I approve the words of Eleazar the son of Arak rather than your words, for in his words yours are included.

15. They each said three things. R. Eliezer said: Let thy friend's honor be as dear to thee as thine own; and be not easily moved to anger; and repent one day before thy death. And he further said: Warm thyself by the fire of the wise; but beware of their glowing coals, lest thou be singed; for their bite is the bite of the fox, and their sting is the sting of a scorpion, and their hiss is the hiss of a fiery serpent, and all their words are like coals of fire.

וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן (תהלים לז, כא) . רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר לֵב רָע: אָמַר לָהֶם. רוֹאֶה אֲנִי אֶת־דִּבְרֵי אֶלְעָזָר בֶּן־עֲרָךְ מִדִּבְרֵיכֶם שֶׁבִּכְלָל דְּבָרָיו דִּבְרֵיכֶם:

15. הֵם אָמְרוּ שְׁלשָׁה דְבָרִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר. יְהִי כְבוֹד חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלָּךְ וְאַל תְּהִי נוֹחַ לִכְעוֹס וְשׁוּב יוֹם אֶחָד לִפְנֵי מִיתָתְךָ וֶהֱוֵה מִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד אוּרָן שֶׁל חֲכָמִים וֶהֱוֵה זָהִיר בְּגַחַלְתָּן שֶׁלֹּא תִכָּוֶה. שֶׁנְּשִׁיכָתָן נְשִׁיכַת שׁוּעָל וַעֲקִיצָתָן עֲקִיצַת עַקְרָב וּלְחִישָׁתָן לְחִישַׁת שָׂרָף וְכָל־דִּבְרֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ:

רבי

און באצאהלט ניט, און דער צדיק איז לייטזעליג און שענקט". רבי אלעזר האט געזאגט: א שלעכט הארץ. האט ער זיך אפגערופען צו זיי. איך זעה איין די ווערטער פון אלעזר דעם זוהן פון ערך מעהר ווי אייערע ווערטער, ווארום אין זיינע ווערטער ליגען שוין אייערע ווערטער.

15. איטליכער פון זיי האט געזאגט דריי זאכען. רבי אליעזר האט געזאגט: זאל דער כבוד פון דיין חבר דיר זיין אזוי ליעב ווי דיין אייגע-נער; ווער ניט לייכט אין כעס; און טו תשובה א טאג פאר דיין טויט. ווארעם זיך פאר דעם פייער פון די חכמים, אבער היט זיך פאר זייער קויהל דו זאלסט זיך ניט אפברענען, ווארום זייער ביס איז דער ביס פון א פוקס, און זייער שטאך איז דער שטאך פון א שקארפיאן, און זייער שיפען איז דאס שיפען פון א שלאנג, און אלע זייערע ווערטער זיינען אזוי ווי פייערדיגע קויהלען.

16. R. Joshua said: The evil eye, the evil inclination, and hatred of his fellow-creatures put a man out of the world.

17. R. Jose said: Let the property of thy friend be as precious to thee as thine own; set thyself to study the Torah, for the knowledge thereof is not an heirloom unto thee; and let all thy deeds be done in the name of Heaven.

18. R. Simon said: Be careful to read the Shema‘ and Eighteen Benedictions; and when thou prayest, regard not thy prayer as an ordinance, but as an appeal for mercy and grace before God, as it is said: "For He is gracious and compassionate, long-suffering, and abundant in mercy, and repenteth Him of the evil;" and be not wicked in thine own esteem.

16. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר. עַיִן הָרַע וְיֵצֶר הָרַע וְשִׂנְאַת הַבְּרִיּוֹת מוֹצִיאִים אֶת־הָאָדָם מִן הָעוֹלָם:

17. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר. יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלָּךְ וְהַתְקֵן עַצְמְךָ לִלְמוֹד תּוֹרָה שֶׁאֵינָהּ יְרֻשָּׁה לָךְ וְכָל־מַעֲשֶׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמָיִם:

18. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. הֱוֵה זָהִיר בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִתְפִלָּה וּכְשֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל אַל־תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קֶבַע אֶלָּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר כִּי־חַנּוּן וְרַחוּם הוּא אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְנִחָם עַל־הָרָעָה. (יואל ב, יג). וְאַל־תְּהִי רָשָׁע בִּפְנֵי עַצְמְךָ:

רבי

16. רבי יהושע האט געזאגט: א בייז אויג, א בייזער געדאנק, און שנאה צו לייטען ברענגען אום דעם מענשען פון דער וועלט.

17. רבי יוסי האט געזאגט: זאל דאס געלט פון דיין חבר זיין אזוי טייער ווי דיין איינענס; און גרייט זיך גוט צו, צו לערנען תורה, ווארום זי געהט ניט איבער צו דיר בירושה; און אלע דיינע מעשים זאלען זיין פון גאטס וועגען.

18. רבי שמעון האט געזאגט: היט אפ קריאת שמע און די תפלות; און אז דו ביסט מתפלל מאך ניט דיין געבעט אזוי ווי א מוז ארבייט נאר ווי א געבעט פאר בארימהארציגקייט און גענאד פון דעם וואס איז אומעטום, ווי עס ווערט געזאגט: „ווארום ער איז לייטזעליג און בארימהארציג, געדולדיג און פול מיט גענאד, און באדענקט זיך וועגען דער שטראף" און זיי ניט קיין רשע ביי זיך אין די אויגען.

19. R. Eleazar said: Be diligent in the study of the Torah, and know what answer to give to the unbeliever; know also before whom thou toilest, and who thy Master is, who will pay thee the reward of thy labor.

19. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר. הֱוֵה שָׁקוּד לִלְמוֹד תּוֹרָה וְדַע מַה־שֶּׁתָּשִׁיב לְאֶפִּיקוֹרוֹס וְדַע לִפְנֵי מִי אַתָּה עָמֵל וּמִי הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֶּם־לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ:

19. רבי אלעזר האט געזאגט . זיי פלייסיג צו לערנען תורה, און וויים וואס צו ענטפערען דעם ניט גלויבינגען ; און וויים אונטער וועמעס אויגען דו ארבייטסט, און ווער עס איז דיין ארבייט-געבער, וואס וועט דיר באצאהלען דעם לוין פאר דיין מיה .

20. Rabbi Tarfon said: The day is short, and the work is great, and the workmen are sluggish, and the reward is much, and the Master of the house is urgent.

20. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר. הַיּוֹם קָצֵר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה וְהַפּוֹעֲלִים עֲצֵלִים וְהַשָּׂכָר הַרְבֵּה וּבַעַל הַבַּיִת דּוֹחֵק:

20. רבי טרפון האט געזאגט : רער טאג איז קורץ, און די ארבייט איז לאנג, און די ארבייטער זיינען פויל, און דער לוין איז גרויס, און דער בעל-הבית טרייבט .

21. He was wont also to say: It is not for thee to complete the work, but neither art thou free to desist from it; if thou hast studied much Torah, much reward will be given thee; and faithful is the Master of thy work to pay thee the reward of thy labor; and know that the grant of reward unto the righteous will be in the time to come.

21. הוּא הָיָה אוֹמֵר. לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמוֹר וְלֹא־אַתָּה בֶן־חוֹרִין לְהִבָּטֵל מִמֶּנָּה. אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה הַרְבֵּה נוֹתְנִים לְךָ שָׂכָר הַרְבֵּה וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֶּם לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ. וְדַע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָם שֶׁל צַדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא:

21. ער פלעגט זאגען: דו ביסט ניט מחויב די ארבייט צו ענדיגען, אבער דו ביסט ניט פריי זיך פון איהר ארויסצומאכען ; אויב דו האסט געלערענט פיעל תורה, גיט מען דיר פיעל לוין, און דיין ארבייט-געבער איז א בטוח אז ער וועט דיר באצאהלען דעם לוין פאר דיין מיה, און וויים אז די לוין-אפצאהלונג פון די צדיקים איז אין דער קומענדיגער צייט.

Rabbi Hanania the son of Akashia said: The Holy One, blessed be He, was pleased to make Israel meritorious; wherefore he gave them a great Torah and many commandments, as it is said: "The Lord was pleased for His righteousness' sake, to make the Torah great and glorious."

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר. רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת־יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר (ישעיה מב, כא):

רבי חנניא דער זוהן פון עקשיא זאגט: גאט ברוך הוא האט געוואלט מזכה זיין דאס אידי־שע פאלק, דרום האט ער זיי געגעבען פיעל תורה און מצוות. ווי עם ווערט גע־זאגט: „גאט האט באוויליגט פון וועגען זיין גערעכטיגקייט צו מאכען זיין תורה גרוים און פראכטיג."

CHAPTER III — פרק שלישי

כָּל־יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק
לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ
כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ
אָרֶץ. נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי
לְהִתְפָּאֵר (ישעיה ס, כא):

All Israel shall have a portion in the world to come, as it is said: "And thy people are all righteous, they shall inherit the land for ever; the branch of My planting, the work of My hands, wherein I glory."

איטליכער איד וועט האבען א חלק אויף יענער וועלט, ווארום עס ווערט געזאגט: „און דיין פאלק זיינען אלע צדיקים, זיי וועלען ירש'ען אויף אויביג די ערד, דער צווייג פון מיין פלאנצונג, דאס ווערק פון מיינע הענט וואס איך ריהם זיך דערמיט."

1. Akabia the son of Mahalalel said: Reflect upon three things, and thou wilt not come to commit a transgression: Know whence thou camest, and whither thou art going, and before whom thou art about to give account and reckoning. Whence thou camest:—from a noisome drop; whither thou art going:—to a place of dust, worms, and maggots; and before whom thou art about to give account and reckoning: — before the Supreme King of kings, the Holy One, blessed be He.

1. עֲקַבְיָא בֶּן־מַהֲלַלְאֵל אוֹמֵר. הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלשָׁה דְבָרִים וְאֵין אַתָּה בָא לִידֵי עֲבֵרָה. דַּע מֵאַיִן בָּאתָ וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן. מֵאַיִן בָּאתָ מִטִּפָּה סְרוּחָה. וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ לִמְקוֹם עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה. וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

1. עקביא דער זוהן פון מהללאל זאגט: באטראכט דריי זאכען און דו וועסט ניט קומען צו קיין עבירה: ווייס פון וואנען דו קומסט ארויס, וואוהין דו געהסט, און פאר וועמען דו ביסט אנגעברייט אפ־צוגעבען א דין וחשבון. פון וואנען קומסטו ארויס? — פון אן עקעלדיגען טראפען. וואוהין געהסטו? — אין אן ארט פון שטויב און ווערים און מאיל. און פאר וועמען שטעהסטו אנגעברייט אפצוגעבען א דין וחשבון? — פאר דעם מלך מלכי המלכים, פאר גאט ברוך הוא.

2. R. Hanina, the vice-high priest, said: Pray for the welfare of the government, since but for the fear thereof men would swallow each other alive.

2. רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר. הֱוֵה מִתְפַּלֵּל בִּשְׁלוֹמָהּ שֶׁל מַלְכוּת שֶׁאִלְמָלֵא מוֹרָאָהּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ חַיִּים בְּלָעוֹ:

2. רבי חנינא, דער אונטער־כהן גדול, זאגט: טו תפלה פאר דעם וואוילזיין פון דער מלוכה, ווארום ווען ניט די מורא פאר איהר וואלט איין מענש דעם צווייטען א לעבעדיגען איינ־געשלונגען.

3. R. Hanania the son of Teradion said: Two who sit together without

3. רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן־תְּרַדְיוֹן אוֹמֵר. שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִים וְאֵין

ביניהם

3. רבי חנניה דער זוהן פון תרדיון זאגט: צוויי וואס זיצען ביינאנד און

בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה הֲרֵי זֶה מוֹשַׁב לֵצִים. שֶׁנֶּאֱמַר וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב (תהלים א, א). אֲבָל שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִים וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵינֵיהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְיָ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי יְיָ וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ (מלאכי ג, טז). אֵין לִי אֶלָּא שְׁנַיִם. מִנַּיִן אֲפִילוּ אֶחָד שֶׁיּוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹבֵעַ לוֹ שָׂכָר. שֶׁנֶּאֱמַר יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו (איכה ג, כח):

רבי

צווישען זיי פאלען ניט קיין ווערטער פון תורה, איז דאס א זיצונג פון שפעטערס, וואס ווענען דעם ווערט געזאגט: „און אין דער זיצונג פון שפעטערס איז ער ניט געזעסען". אבער צוויי וואס זיצען ביינאנד און צווישען זיי פאלען יא ווערטער פון תורה, רוהט די שכינה צווי־שען זיי. ווי עס ווערט געזאגט: „דענסמאל האבען די גאטספארכ־טיגע גערעדט איינער צום אנדערען, און גאט האט פארנומען און האט געהערט, און עס איז ביי איהם פארשריבען געווארען א בוך פון דערמאנונג פאר די גאטספארכטי־גע און פאר די וואס טראכטען פון זיין נאמען." דערפון ווייסען מיר בלויז אויף צוויי; פון וואנען איז געדרונגען אז אפילו איינער וואס זיצט און פארנעהמט זיך מיט דער תורה, באשערט איהם גאט ברוך הוא א לוין? ווייל עס ווערט געזאגט: „ער זיצט איינער אליין און טראכט שטילער־הייט, אבער ער נעהמט פאר זיך (דעם לוין)."

interchanging words of the Torah they are a session of scornful, as it is said: "Nor sat in the seat of the scornful;" but two that sit together and interchange words of the Torah, the Divine Presence abides between them; as it is said: "Then they that feared the Lord spoke one with another; and the Lord hearkened and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the Lord, and that thought upon His name." Now, this verse refers to two persons; whence do we know that if even one person diligently occupies himself with the Torah, the Holy One, blessed be He, appoints unto him a reward? It is said: "Though he sit alone, and meditate in stillness, yet he taketh it (the reward) upon him."

4. R. Simon said: Three that have eaten at a table, and have spoken there no words of the Torah, are as though they had eaten of sacrifices to the dead idols, as it is said: "For all their tables are full of filthy vomit, God not being in their midst." But three that have eaten at a table, and have spoken there words of the Torah, are as though they had eaten at God's table, as it is said: "And he said unto me: This is the table that is before the Lord."

5. R. Hanina the son of Hakinai said: He who keeps awake at night, and he who is walking alone by the way, and turns his heart to idleness, forfeits his own life.

4. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים. שֶׁנֶּאֱמַר כִּי כָּל־שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם (ישעיה כח, ח). אֲבָל שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִשֻּׁלְחָנוֹ שֶׁל מָקוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ (יחזקאל מא, כב):

5. רַבִּי חֲנִינָא בֶּן־חֲכִינַאי אוֹמֵר. הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי וּמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ:

רבי

4. רבי שמעון זאגט: דריי וואס האבען גענעסען ביי איין טיש און האבען ביי איהם ניט גערעדט קיין ווערטער פון דער תורה, איז אזוי ווי זיי וואלטען גענעסען פון די קרבנות (וואס די געצענדינער ברענגען) פאר די טויטע, ווי עס ווערט געזאגט: „אלע טישען זיינען פול מיט אויסגעבראכענעם שמוץ און גאט איז ניטא צווישען זיי." אבער דריי וואס האבען גענעסען און האבען יא גערעדט ביי איהם ווערטער פון תורה, איז אזוי ווי זיי וואלטען געגעסען פון דעם טיש פון דעם וואס איז אומעטום, ווי עס ווערט געזאגט: „און ער האט צו מיר געזאגט: דאס איז דער טיש וואס שטעהט פאר גאט."

5. רבי חנינא דער זוהן פון חכינאי זאגט: דער וואס איז אויף ביי נאכט און געהט אליין אין וועג און קעהרט זיין הארץ אויף פוסטע זאכען — פארשולדיגט זיין לעבען.

6. R. Nethunia the son of ha-Kanah said: Whoso receives upon himself the yoke of the Torah, from him the yoke of the kingdom and the yoke of worldly care will be removed; but whoso breaks off from him the yoke of the Torah, upon him will be laid the yoke of the kingdom and the yoke of worldly care.

7. R. Halafta the son of Dosa, of the village of Hanania, said: "When ten people sit together and occupy themselves with the Torah, the Divine Presence abides among them, as it is said: "God standeth in the congregation of God." And whence do we know that the same applies to five? It is said: "He hath founded His band upon the earth And whence do we know that the same applies to three? It is said: "In the midst of the judges He judgeth." And whence do we

6. רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן־הַקָּנָה אוֹמֵר. כָּל־הַמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה מַעֲבִירִים מִמֶּנּוּ עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ. וְכָל־הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עֹל תּוֹרָה נוֹתְנִים עָלָיו עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ:

7. רַבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן־דּוֹסָא אִישׁ כְּפַר חֲנַנְיָא אוֹמֵר. עֲשָׂרָה שֶׁיּוֹשְׁבִים וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵינֵיהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל (תהלים פב, א). וּמִנַּיִן אֲפִלּוּ חֲמִשָּׁה. שֶׁנֶּאֱמַר וַאֲגֻדָּתוֹ עַל־אֶרֶץ יְסָדָהּ (עמוס ט, ו). וּמִנַּיִן אֲפִלּוּ שְׁלשָׁה. שֶׁנֶּאֱמַר בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט תהלים

6. רבי נחוניא דער זוהן פון הקנה זאגט: דער וואס נעהמט אויף זיך דעם יאך פון דער תורה, טוט מען אפ פון איהם דעם יאך פון דער מלוכה און דעם יאך פון וועלטליכע זאכען; און דער וואס טוט אויס פון זיך דעם יאך פון דער תורה, לעגט מען אויף איהם ארויף דעם יאך פון דער מלוכה און דעם יאך פון וועלט-ליכע זאכען.

7. רבי חלפתא, דער זוהן פון דוסא, פון דעם דארף חנניא, זאגט: צעהן וואס זיצען און פארנעהמען זיך מיט דער תורה, רוהט די שכינה צווי-שען זיי, ווי עם ווערט געזאגט: „גאט שטעהט צווישען דער עדה פון גאט.″ און פון וואנען איז נעדרונגען אז אפילו ווען פינף? ווייל עם ווערט געזאגט: „און זיין פארבאנד האט ער געגרונטפעסט אויף דער ערד.″ און פון וואנען איז נעדרונגען אז אפילו ווען דריי? ווייל עם ווערט גע-זאגט: „ער משפט אין דער מיט פון די

know that the same applies to two? It is said: "Then they that feared the Lord spoke one with another; and the Lord hearkened, and heard." And whence do we know that the same applies even to one? It is said: "In every place where I cause My name to be mentioned I will come unto thee and I will bless thee"

8. R. Eleazar, of Bertota, said: Give unto Him of what is His, for thou and thine are His; this is also expressed by David: "For all things come of Thee, and of Thine own have we given Thee."

9. R. Jacob said: He who is walking by the way and studying, and breaks off his study and says: "How fine is that tree, how fine is that fallow!" him

(תהלים פב, א) . וּמִנַּיִן אֲפִלּוּ שְׁנַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְיָ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע (מלאכי ג, טז) . וּמִנַּיִן אֲפִלּוּ אֶחָד. שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת־שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ (שמות כ, כד):

8. רַבִּי אֶלְעָזָר אִישׁ בַּרְתּוֹתָא אוֹמֵר. תֶּן־לוֹ מִשֶּׁלּוֹ שֶׁאַתָּה וְשֶׁלְּךָ שֶׁלּוֹ. וְכֵן בְּדָוִד הוּא אוֹמֵר כִּי־מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ (דברי הימים א׳ כט, יד):

9. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר. הַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וְשׁוֹנֶה וּמַפְסִיק מִמִּשְׁנָתוֹ וְאוֹמֵר מַה־נָּאֶה אִילָן זֶה מַה־נָּאֶה נִיר זֶה

מעלה

ריכטער." און פון וואנען איז געדרונגען אז אפילו ווען צוויי? ווייל עס ווערט געזאגט „דענסמאל האבען די גאטספארכ־טיגע גערעדט איינער צו דעם אנדערען און גאט האט פארנומען און האט געהערט." און פון וואנען איז געדרונגען אז אפילו אויב איינער? ווייל עס ווערט געזאגט: „און אין איטליכען ארט וואו איך וועל לאזען דערמאנט ווע־רען מיין נאמען, וועל איך קומען צו דיר און וועל דיך בענשען."

8. רבי אלעזר פון ברתותא זאגט. גיב איהם פון דעם וואס איז זיינס, ווארום דו און וואס איז דיינס, איז זיינס. און אזוי ווערט געזאגט דורך דוד׳ן: „ווארום פון דיר קומט אלץ, און פון דיין האנט האבען מיר דיר געגעבען."

9. רבי יעקב זאגט: דער וואס געהט אין וועג און האלט אין לערנען און האקט איבער זיין לערנען צו זאגען: „ווי שעהן איז דער בוים! ווי שעהן איז דאס פעלד!" רעכענט

Scripture regards as though he had forfeited his life.

10. R. Dostai the son of Yannai, in the name of R. Meir, said: "Whoso forgets one word of his study, him Scripture regards as if he had forfeited his life, for it is said: "Only take heed to thyself, and keep thy soul diligently, lest thou forget the things which thine eyes saw." Now, it might be supposed that this applies even to a man whose study has been too hard for him. It is therefore explicitly said: "And lest they depart from thy heart all the days of thy life." Thus, he forfeits not his life, unless he deliberately removes those lessons from his heart.

11. R. Hanina the son of Dosa said: He in whom the fear of sin precedes

מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ:

10. רַבִּי דּוֹסְתַּי בַּר יַנַּי מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. כָּל־הַשּׁוֹכֵחַ דָּבָר אֶחָד מִמִּשְׁנָתוֹ מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ (דברים ד, ט). יָכוֹל אֲפִילוּ תָּקְפָה עָלָיו מִשְׁנָתוֹ. תַּלְמוּד לוֹמַר וּפֶן־יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ (שם). הָא אֵינוֹ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ עַד שֶׁיֵּשֵׁב וִיסִירֵם מִלִּבּוֹ:

11. רַבִּי חֲנִינָא בֶּן־דּוֹסָא אוֹמֵר. כֹּל שֶׁיִּרְאַת חֶטְאוֹ

קודמת

איהם דער פסוק, אזוי ווי ער וואלט פארשולדיגט זיין לעבען.

10. רבי דוסתי דער זוהן פון רבי ינאי, אין דעם נאמען פון רבי מאיר'ן זאגט: דער וואס פארגעסט איין זאך פון זיין לערנען, רעכענט עס איהם דער פסוק, אזוי ווי ער וואלט פארשולדיגט זיין לעבען, ווי עס ווערט געזאגט: „אבער דו זאלסט אפגעהיט זיין און זעהר היטען דיין זעל, אז דו זאלסט ניט פארגעסען די זאכען וואס דיינע אויגען האבען געזעהן." קען מען דאך מיינען אז דאס איז אפילו ווען דאס לערנען איז גע־ווען צו שווער פאר איהם? ווערט אונז געלערענט אזוי צו זאגען: „כדי זיי זאלען ניט אפגעטאן ווערען פון דיין הארצען אלע טעג פון דיין לעבען"; דאס מיינט, אז ער פארשולדיגט ניט זיין לעבען סיידען ער טוט זיי אפ פון זיין הארצען אומיסטען.

11. רבי חנינא דער זוהן פון דוסא זאגט: דער וואס זיין מורא פאר זינד

wisdom, his wisdom shall endure; but he in whom wisdom precedes the fear of sin, his wisdom will not endure.

קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת וְכֹל שֶׁחָכְמָתוֹ קוֹדֶמֶת לְיִרְאַת חֶטְאוֹ אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת:

קומט ביי איהם פאר זיין חכמה, האט זיין חכמה א קיום; און דער וואס זיין חכמה קומט ביי איהם פאר זיין מורא פאר זינד, האט זיין חכמה ניט קיין קיום.

12. He was wont to say: He whose works exceed his wisdom, his wisdom shall endure; but he whose wisdom exceeds his works, his wisdom will not endure.

12. הוּא הָיָה אוֹמֵר. כֹּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרֻבִּים מֵחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת וְכֹל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת:

12. ער פלעגט אויך זאגען: דער וואס זיינע מעשים זיינען מעהר ווי זיין חכמה, האט זיין חכמה א קיום; און דער וואס זיין חכמה איז מעהר ווי זיינע מעשים, האט זיין חכמה קיין קיום ניט.

13. He was wont to say: He with whom the spirit of men is pleased, the spirit of God is pleased; and he with whom the spirit of men is not pleased, the spirit of God is not pleased.

13. הוּא הָיָה אוֹמֵר. כֹּל שֶׁרוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ. וְכֹל שֶׁאֵין רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ אֵין רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ:

13. ער פלעגט אויך זאגען: דער וואס לייט זיינען צופרידען מיט איהם, איז גאט אויך צופרידען מיט איהם; און דער וואס לייט זיינען מיט איהם ניט צופרידען, איז גאט אויך ניט צופרידען מיט איהם.

14. R. Dosa the son of Horkinas said: Morning sleep, and midday wine, and children's talk, and frequenting the assembly-houses of the

14. רַבִּי דוֹסָא בֶּן־הָרְכִּינַס אוֹמֵר. שֵׁנָה שֶׁל שַׁחֲרִית וְיַיִן שֶׁל צָהֳרַיִם וְשִׂיחַת הַיְלָדִים וִישִׁיבַת בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת שֶׁל עַמֵּי
הארץ

14. רבי דוסא, דער זוהן פון הרכינס, זאגט: שלאפען (שפעט) אין דער פריה, וויין אין מיטען טאג, קינדערשע פלודעריי און זיצען אין די זאמעל-פלעצער פון עמי-הארצים,

ignorant put a man out of the world.

15. R. Eleazar ha-Modai said: He who profanes things sacred, and contemns the festivals, and puts his fellow-man to shame in public, and annuls the covenant of Abraham our father, and makes the Torah bear a meaning which is not according to the rule, such a one, even though knowledge of the Torah and good deeds be his, has no share in the world to come.

16. R. Ishmael said: Be submissive to a superior, affable to a suppliant, and receive all men with cheerfulness.

17. R. Akiba said: Merriment and levity accustom a man to lewdness. Tradition is a fence to the Torah; tithes are a

הָאָרֶץ מוֹצִיאִים אֶת־הָאָדָם מִן־הָעוֹלָם׃

15. רַבִּי אֶלְעָזָר הַמּוֹדָעִי אוֹמֵר. הַמְחַלֵּל אֶת־הַקֳּדָשִׁים וְהַמְבַזֶּה אֶת־הַמּוֹעֲדוֹת וְהַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים וְהַמֵּפֵר בְּרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ וְהַמְגַלֶּה פָנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַהֲלָכָה אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא׃

16. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר. הֱוֵה קַל לְרֹאשׁ וְנוֹחַ לְתִשְׁחֹרֶת וֶהֱוֵה מְקַבֵּל אֶת־כָּל־הָאָדָם בְּשִׂמְחָה׃

17. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר. שְׂחוֹק וְקַלּוּת רֹאשׁ מַרְגִּילִים אֶת־הָאָדָם לְעֶרְוָה׃ מַסֹּרֶת סְיָג לַתּוֹרָה מַעַשְׂרוֹת סְיָג

לעשר

ברענגען אום דעם מענשען פון דער וועלט.

15. רבי אלעזר פון מודעין זאגט: דער וואס פארשוועכט די הייליגקייטען, דער וואס פאראכט די יום-טובים, דער וואס פארשעמט דאס פנים פון זיין חבר פאר אן עולם, דער וואס פארשטערט דעם בונד פון אברהם אבינו, און דער וואס טייטשט אוים די תורה ניט אזוי ווי דער דין, הגם ער האט תורה און גוטע מעשים, וועט ער ניט האבען קיין חלק אויף יענער וועלט.

16. רבי ישמעאל זאגט: זיי קליין פאר א העכערען, און מילד צו אן אונטערטעניגען; און נעהם אויף איטליכען מענשען מיט שמחה.

17. רבי עקיבא זאגט: לייכטזיניגקייט, שטיפעריי און פארשייטקייט געוואוינען א מענשען צו אויסגעלאסענקייט. —

די מסורה איז א צאם ארום דער תורה. מעשר (וואס מע גיט) איז א צאם

fence to wealth; vows are a fence to abstinence; a fence to wisdom is silence.

18. He was wont to say: Beloved is man, for he was created in God's image; but it was by a special love that it was made known to him that he was created in God's image, as it is said: "For in the image of God made He man." Beloved are Israel, for they were called children of God; but it was by a special love that it was made known to them that they were called children of God, as it is said: "Ye are the children of the Lord your God." Beloved are Israel, for unto them was given the desirable instrument; but it was by a special love that it was made known to them that the desirable instrument wherewith the world was created was given unto them,

לְעֹשֶׁר נְדָרִים סְיָג לַפְּרִישׁוּת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה׃

18. הוּא הָיָה אוֹמֵר. חָבִיב אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לוֹ שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. שֶׁנֶּאֱמַר כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת־הָאָדָם (בראשית ט, ו)׃ חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים לַמָּקוֹם חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים לַמָּקוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר בָּנִים אַתֶּם לַייָ אֱלֹהֵיכֶם (דברים יד, א)׃ חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתַּן לָהֶם כְּלִי חֶמְדָּה חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּתַּן לָהֶם כְּלִי חֶמְדָּה שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם.

שנאמר

ארום רייכטום. נדרים זיינען א צאם פאר צוריקגעהאלטענקייט. א צאם פאר חכמה איז שווייגען.

18. ער פלעגט זאגען: געליעבט איז דער מענש ווארום ער איז באשאפען געווארען אין דער געשטאלט פון גאט. אבאזונדער ליעבשאפט איז דעם מענשען באוויזען געווארען מיט דעם וואס ער איז געשאפען געווארען אין דער געשטאלט פון גאט, ווי עס ווערט געזאגט: „אין דער געשטאלט פון גאט האט ער דעם מענשען באשאפען.״ געליעבט זיינען אידען ווארום זיי ווערען אנגערופען קינדער פון גאט. אבאזונדער ליעבשאפט איז זיי ארויסגעוויזען געווארען מיט וואס זיי ווערען אנגערופען קינדער פון גאט. ווי עס ווערט געזאגט: „קינדער זייט איהר ביי גאט אייער האר.״ געליעבט זיינען אידען ווארום זיי איז געגעבען געווארען א גלוסטיגע כלי. א באזונדער ליעבשאפט איז זיי ארויסגעוויזען געווארען מיט דעם וואס זיי איז געגעבען געווארען די גלוסטיגע כלי מיט וואס די

as it is said: "For I give you good doctrine; forsake ye not My Law."

19. Everything is foreseen, yet freedom of choice is given; and the world is judged by grace, yet everything is according to the amount of the work.

20. He was wont to say: Everything is given on pledge, and a net is spread for all the living: the shop is open, and the dealer gives credit, and the ledger lies open, and the hand writes, and whosoever wishes to borrow may come and borrow; but the collectors go round continually every day, and exact payment from man whether he wills or not; and they have whereon they can rely in their demand; and the judgment is a judgment of truth; and everything is prepared for the feast.

שֶׁנֶּאֱמַר כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ (משלי ד, ב):

19. הַכֹּל צָפוּי וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה וּבְטוּב הָעוֹלָם נָדוֹן וְהַכֹּל לְפִי רֹב הַמַּעֲשֶׂה:

20. הוּא הָיָה אוֹמֵר. הַכֹּל נָתוּן בְּעֵרָבוֹן וּמְצוּדָה פְּרוּשָׂה עַל כָּל־הַחַיִּים. הֶחָנוּת פְּתוּחָה וְהַחֶנְוָנִי מַקִּיף וְהַפִּנְקָס פָּתוּחַ וְהַיָּד כּוֹתֶבֶת וְכָל־הָרוֹצֶה לִלְווֹת יָבֹא וְיִלְוֶה וְהַגַּבָּאִים מְחַזְּרִים תָּדִיר בְּכָל־יוֹם וְנִפְרָעִים מִן הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ וְשֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ וְיֵשׁ לָהֶם עַל מַה־שֶּׁיִּסְמֹכוּ וְהַדִּין דִּין אֱמֶת. וְהַכֹּל מְתֻקָּן לִסְעוּדָה:

רבי

וועלט איז באשאפען געווארען, ווי עס ווערט געזאגט: „ווארום א גוטע לערנונג האב איך אייך געשאנקען; מיין תורה זאלט איהר ניט פאר־לאזען."

19. אלצדינג ווערט פאראוים געזעהן, אבער פריישאפט איז נעגעבען; די וועלט ווערט געמשפט מיט גוטסקייט, אבער אלץ ווי נאך די פיעל מעשים.

20. ער פלעגט זאגען: אלץ ווערט געגעבען אויף א משכון, און א נעץ איז פאר־שפרייט פאר אלע לעבעדיגע; די קראם איז אפען, און דער קרעמער ניט אויף בארג, דאס בוך איז אפען און די האנט פארשרייבט; און דער וואס וויל לייהען קען קומען און לייהען, אבער די איינמאה־נערס געהען ארום נאכאנאנד אלע טאג, און נעהמען באצאהלט פון דעם מענשען סאי ער וויל סאי ער וויל ניט, ווארום זיי האבען זיך אויף וואס צו שטיצען; און דער משפט איז אן אמת'ער משפט; און אלצדינג איז גרייט צו דער סעודה.

21. R. Eleazar the son of Azariah said: Where there is no Torah, there is no culture; where there is no culture, there is no Torah; where there is no wisdom, there is no fear of God; where there is no fear of God, there is no wisdom; where there is no knowledge, there is no discernment; where there is no discernment, there is no knowledge: where there is no meal, there is no Torah; where there is no Torah, there is no meal.

22 He was wont to say: He whose wisdom exceeds his deeds, to what is he like? To a tree whose branches are abundant, but whose roots are scanty; and the wind comes and uproots it and overturns it upon its face, as it is

21. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן־עֲזַרְיָה אוֹמֵר. אִם אֵין תּוֹרָה אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ אִם אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין חָכְמָה אֵין יִרְאָה אִם אֵין יִרְאָה אֵין חָכְמָה. אִם אֵין דַּעַת אֵין בִּינָה אִם אֵין בִּינָה אֵין דַּעַת. אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קֶמַח:

22. הוּא הָיָה אוֹמֵר. כֹּל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו לְמָה הוּא דוֹמֶה. לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו מְרֻבִּים וְשָׁרָשָׁיו מֻעָטִים וְהָרוּחַ בָּאָה וְעוֹקַרְתּוֹ וְהוֹפַכְתּוֹ עַל פָּנָיו. שֶׁנֶּאֱמַר

והיה

21. רבי אלעזר דער זוהן פון עזריה זאגט: וואו עס איז ניטא קיין תורה איז ניטא קיין דרך-ארץ, און וואו עס איז ניטא קיין דרך-ארץ איז ניטא קיין תורה; וואו עס איז ניטא קיין חכמה איז ניטא קיין גאטספארכטיג-קייט, און וואו עס איז ניטא קיין גאטס-פארכטיגקייט איז ניטא קיין חכמה, וואו עס איז ניטא קיין קענשאפט איז ניטא קיין פארשטאנדיגקייט און וואו עס איז ניטא קיין פארשטאנדיגקייט איז ניטא קיין קענ-שאפט. וואו עס איז ניטא קיין מעהל איז ניטא קיין תורה, און וואו עס איז ניטא קיין תורה איז ניטא קיין מעהל.

22. ער פלעגט אויך זאגען: דער וואס זיין חכמה איז גרעסער פון זיינע מעשים, צו וואס איז ער געגליכען? צו א בוים וואס זיינע צווייגען זיינען פיעל און זיינע ווארצלען ווינציג, און אז א שטורם קומט רייסט ער איהם אוים און קעהרט איהם איבער מיט'ן פנים אראפ, ווי עס ווערט געזאגט:

said: "And he shall be like a juniper-tree in the desert, and shall not see when good cometh; but shall inhabit the parched places in the wilderness, a salt land and not inhabited." But he whose deeds exceed his wisdom, to what is he like? To a tree whose branches are scanty, but whose roots are abundant, so that even if all the winds in the world come and blow upon it, they cannot stir it from its place, as it is said: "And he shall be as a tree planted by the waters, and that spreadeth out its roots by the river, and shall not see when heat cometh, but its foliage shall be luxuriant; and shall not be troubled in the year of drought, neither shall cease from yielding fruit."

וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי־יָבֹא טוֹב וְשָׁכַן חֲרֵרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלֵחָה וְלֹא תֵשֵׁב (ירמיה יז, ו). אֲבָל כֹּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרֻבִּים מֵחָכְמָתוֹ לְמָה הוּא דוֹמֶה. לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו מֻעָטִים וְשָׁרָשָׁיו מְרֻבִּים שֶׁאֲפִילוּ כָּל־הָרוּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בָּאוֹת וְנוֹשְׁבוֹת בּוֹ אֵין מְזִיזוֹת אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל־מַיִם וְעַל־יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא חֹם וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָג וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי (ירמיה יז, ח):

רבי

„און ער וועט זיין ווי א וואכהאלדער־בוימעל אין דער וויסטע און ער וועט ניט זעהן דאס גוטס ווען עס וועט אנקומען, און ער וועט וואוינען אין טריקעני־סען, אין דער מדבר, אין א לאנד וואס איז זאלציג און ניט באוואוינט." אבער דער וואס זיינע מעשים זיינען גרעסער פון זיין חכמה, צו וואס איז ער געגליכען? צו א בוים וואס זיינע צווייגען זיינען ווינציג און זיינע ווארצלען פיעל, וואס אפילו אז אלע שטורעמס פון דער וועלט קומען און בלאזען אויף איהם, ריהרען זיי איהם ניט פון ארט, ווי עס ווערט געזאגט: „און ער וועט זיין ווי א בוים איינגעפלאנצט ביים וואסער וואס שפרייט אויס זיינע ווארצלען ביים טייך, און שפירט ניט אז עס קומט א היץ, און זיין בלאט איז גרין, און אין א טרוקענעם יאהר קימערט ער זיך ניט, און הערט ניט אויף צו טראגען פרוכט."

23. R. Eleazar Hisma said: The rules concerning the sacrifices of birds and the purification of women are the essentials of the laws; astronomy and geometry are the after-courses of wisdom.

23. רַבִּי אֱלְעָזָר חִסְמָא אוֹמֵר. קִנִּין וּפִתְחֵי נִדָּה הֵן הֵן גּוּפֵי הֲלָכוֹת. תְּקוּפוֹת וְגֵמַטְרִיָּאוֹת פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה:

23. רבי אלעזר חסמא זאגט: די דינים וועגען טויבען-קרבנות, און וועגען דער ריינינונג פון פרויען, זיינען דאך וויכטיגע דינים. שטערן-קענ-שאפט, און רעכענ-קונסט, זיינען די נאכ-שפייזען פון חכמה.

Rabbi Hanania the son of Akashia said: The Holy One, blessed be He, was pleased to make Israel meritorious; wherefore he gave them a great Torah and many commandments, as it is said: "The Lord was pleased for His righteousness' sake, to make the Torah great and glorious."

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר. רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת־יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְווֹת. שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר (ישעיה מב, כא):

רבי חנניא דער זוהן פון עקשיא זאגט: גאט ברוך הוא האט געוואלט מזכה זיין דאס אידישע פאלק, דרום האט ער זיי געגעבען פיעל תורה און מצוות. ווי עס ווערט געזאגט: „גאט האט באוויליגט פון וועגען זיין גערעכטיגקייט צו מאכען זיין תורה גרוים און פראכטיג.״

CHAPTER IV — פרק רביעי

All Israel shall have a portion in the world to come, as it is said: "And thy people are all righteous, they shall inherit the land for ever; the branch of My planting, the work of My hands, wherein I glory."

כָּל־יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר (ישעיה ס, כא):

איטליכער איד וועט האבען א חלק אויף יענער וועלט, ווארום עס ווערט געזאגט: „און דיין פאלק זיינען אלע צדיקים, זיי וועלען ירש׳ען אויף אויביג די ערד, דער צווייג פון מיין פלאנצונג, דאס ווערק פון מיינע הענט וואס איך ריהם זיך דערמיט.״

1. Ben Zoma said: Who is wise? He that learns from every man, as it is said: "From all my teachers I got understanding." Who is mighty? He that subdues his passions, as it is said: "He that is slow to anger is better than the mighty; and he that ruleth his spirit than he that taketh a city." Who is rich? He who rejoices in his portion, as it is said: "When thou eatest the labour of thy hands, happy art thou, and it shall be well with thee;" happy art thou in this world; and it shall be well with thee in the world to come. Who is honored? He that honors others, as it is said: "For them that honour Me I will honour, and they that despise Me shall be lightly esteemed."

1. בֶּן זוֹמָא אוֹמֵר. אֵיזֶהוּ חָכָם. הַלּוֹמֵד מִכָּל־אָדָם. שֶׁנֶּאֱמַר מִכָּל־מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי (תהלים קיט, צט): אֵיזֶהוּ גִבּוֹר. הַכּוֹבֵשׁ אֶת־יִצְרוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר (משלי טז, לב): אֵיזֶהוּ עָשִׁיר. הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ (תהלים קכח, ב). אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְטוֹב לָךְ לָעוֹלָם הַבָּא: אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד. הַמְכַבֵּד אֶת־הַבְּרִיּוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלּוּ (שמואל א, ב, ל):

בן

1. בן זומא זאגט: ווער איז א חכם? דער וואס לערענט פון איטליכען מענשען, ווי עס ווערט געזאגט: „פון אלע מיינע לעהרערם האב איך געלערענט פארשטאנדיגקייט." ווער איז א גבור? דער וואס באצווינגט זיין נעמיט, ווי עס ווערט געזאגט: „דער וואס האלט איין זיין צארן איז בעסער ווי א גבור, און דער וואס באצווינגט זיין געמיט — ווי דער וואס נעהמט איין א שטאדט." ווער איז אן עושר? דער וואס איז צופרידען מיט זיין חלק, ווי עס ווערט געזאגט: „אז דו זועסט עסען די מיה פון דיינע הענט, וואויל איז דיר און גוט איז דיר." וואויל איז דיר אויף דער וועלט און גוט איז דיר אויף יענער וועלט. ווער קריגט כבוד? דער וואס גיט כבוד צו לייט, ווי עס ווערט געזאגט: „די וואס גיבען מיר כבוד, וועל איך געבען כבוד, און די וואס פאראכטען מיך וועלען פאראכט ווערען."

2. Ben Azzai said: Hasten to do even a slight precept, and flee from transgression; for precept leads to precept, and transgression leads to transgression; for the recompense of a precept is a precept, and the recompense of a transgression is a transgression.

2. בֶּן־עַזַּי אוֹמֵר. הֱוֵה רָץ לְמִצְוָה קַלָּה וּבוֹרֵחַ מִן הָעֲבֵרָה. שֶׁמִּצְוָה גוֹרֶרֶת מִצְוָה וַעֲבֵרָה גוֹרֶרֶת עֲבֵרָה שֶׁשְּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה וּשְׂכַר עֲבֵרָה עֲבֵרָה:

2. בן עזי זאגט. לויף אפילו צו א קליינער מצוה, און אנטלויף פון אן עבירה, ווארום איין מצוה ברענגט נאך זיך א צווייטע מצוה, און איין עבירה שלעפט נאך זיך א צווייטע עבירה. ווארום דער לוין פון א מצוה איז א מצוה, און דער לוין פון אן עבירה, אן עבירה.

3. He was wont to say: Despise not any man, and carp not at any thing; for there is not a man that has not his hour, and there is not a thing that has not its place.

3. הוּא הָיָה אוֹמֵר. אַל תְּהִי בָז לְכָל־אָדָם וְאַל תְּהִי מַפְלִיג לְכָל־דָּבָר שֶׁאֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם:

3. ער פלעגט זא-געז: פאראכט ניט קיין מענשען, און מאך ניט אוועק קיין זאך, ווארום עס איז ניטא א מענש וואס האט ניט זיין צייט, און ניטא א זאך וואס האט ניט איהר ארט.

4. R. Levitas, of Jabneh, said: Be exceedingly lowly of spirit, since the hope of man is but the worm.

4. רַבִּי לְוִיטַס אִישׁ יַבְנֶה אוֹמֵר. מְאֹד מְאֹד הֱוֵה שְׁפַל רוּחַ שֶׁתִּקְוַת אֱנוֹשׁ רִמָּה:

4. רבי לויטס פון יבנה זאגט: זיי זעהר און זעהר קליין ביי זיך ווארום די האפע-נונג פון א מענשען איז א ווארעם.

5. R. Johanan the son of Berokah said: Whosoever profanes the Name of Heaven in secret will be punished openly, no distinction being drawn whether the Name is profaned

5. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן־בְּרוֹקָה אוֹמֵר. כָּל־הַמְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם בַּסֵּתֶר נִפְרָעִים מִמֶּנּוּ בַּגָּלוּי. אחד

5. רבי יוחנן דער זוהן פון ברוקא, זאגט: דער וואס פארשוועכט גאטס נאמען פארבארגענערהייט, רע-כענט מען זיך אפ מיט איהם אנטפלעק-טערהייט. און ביי דער פארשוועכונג פון

אֶחָד בְּשׁוֹגֵג וְאֶחָד בְּמֵזִיד בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:

6. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ אוֹמֵר. הַלּוֹמֵד עַל מְנָת לְלַמֵּד מַסְפִּיקִים בְּיָדוֹ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד. וְהַלּוֹמֵד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת מַסְפִּיקִים בְּיָדוֹ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת:

7. רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר. אַל תִּפְרוֹשׁ מִן הַצִּבּוּר וְאַל תַּעַשׂ עַצְמְךָ כְּעוֹרְכֵי הַדַּיָּנִים וְאַל תַּעֲשֶׂהָ עֲטָרָה לְהִתְגַּדֵּל בָּהּ וְלֹא קַרְדּוֹם לַחְפּוֹר בָּהּ. וְכָךְ הָיָה הִלֵּל אוֹמֵר. וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלָף. הָא לָמַדְתָּ כָּל־הַנֶּהֱנֶה מִדִּבְרֵי תוֹרָה נוֹטֵל חַיָּיו מִן הָעוֹלָם:

רבי

unwittingly or presumptuously.

6. R. Ishmael his son said: He who learns in order to teach to him the means will be vouchsafed both to learn and to teach; but he who learns in order to practise, to him the means will be vouchsafed to learn and to teach, to observe and to practise.

7. R. Zadok said: Seperate not thyself from the congregation; and be not as those who prepare the suits; make not of the Torah a crown wherewith to magnify thyself, nor a spade wherewith to dig. And thus Hillel was want to say: He who makes worldly use of the crown of the Torah shall perish. Hence thou mayest infer that whosoever derives a profit for himself from the words of the Torah removes his life from the world.

גאטס וועגען איז אלץ איינס, סאי געטאן נערן סאי געטאן אומגערן.

6. רבי ישמעאל זיין זוהן זאגט: דער וואס לערענט אליין כדי צו לערנען אנ־דערע, העלפט מען איהם ער זאל קענען אי אליין לערנען, אי אנדערע לערנען, און דער וואס לערנט כדי צו טאן, העלפט מען איהם ער זאל קענען אי אליין לערנען, אי לערנען אנדערע, אי היטען און טאן.

7. רבי צדוק זאגט: שייד זיך ניט אפ פון כלל. און זיי ניט אזוי ווי די וואס גרייטען צו טענות פאר עמיצען. און מאך ניט פון דיין תורה א קרוין, זיך צו גריי־סען דערמיט, אדער א רידעל צו גרא־בען דערמיט. און אזוי פלעגט הלל אויך זא־גען: און דער וואס בענוצט זיך מיט דער קרוין מוז אונטערגעהן. דערפון לערענסטו, אז דער וואס ציהט א נוץ פון די ווערטער פון דער תורה, ברענגט אום זיין לעבען פון דער וועלט.

8. R. Jose said: Whoso honors the Torah will himself be honored of men; and whoso dishonors the Torah will himself be dishonored of men.

8. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר. כָּל־הַמְכַבֵּד אֶת־הַתּוֹרָה גּוּפוֹ מְכֻבָּד עַל־הַבְּרִיּוֹת. וְכָל־הַמְחַלֵּל אֶת־הַתּוֹרָה גּוּפוֹ מְחֻלָּל עַל הַבְּרִיּוֹת:

8. רבי יוסי זאגט: ווער עס אכט די תורה ווערט ער אליין געאכט פון לייטען, און דער וואס פארשוועכט די תורה ווערט ער אליין פארשוועכט ביי מענשען.

9. R. Ishmael his son said: He who withdraws himself from judgement rids himself of enmity, robbery, and vain swearing; but he who haughtily lays down decisions is foolish, wicked, and of an arrogant spirit.

9. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ אוֹמֵר. הַחוֹשֵׂךְ עַצְמוֹ מִן הַדִּין פּוֹרֵק מִמֶּנּוּ אֵיבָה וְגָזֵל וּשְׁבוּעַת שָׁוְא. וְהַגַּס לִבּוֹ בְּהוֹרָאָה שׁוֹטֶה רָשָׁע וְגַס רוּחַ:

9. רבי ישמעאל זיין זוהן זאגט: דער וואס מיידט אוים א דין־תורה, טוט אפ פון זיך פיינטשאפט, און גזלה, און פאלש־שווערען; און דער וואס איז האָפערדיג ווען ביים ארויסגעבען א משפט, איז א שוטה און א רשע, און א גרויסהאלטער.

10. He was wont to say: Judge not alone, for none may judge alone save One; neither say to thy colleagues: "Accept my opinion;" for they are free to choose, but thou art not.

10. הוּא הָיָה אוֹמֵר. אַל תְּהִי דָן יְחִידִי שֶׁאֵין דָּן יְחִידִי אֶלָּא אֶחָד. וְאַל תֹּאמַר קַבְּלוּ דַעְתִּי שֶׁהֵם רַשָּׁאִים וְלֹא אָתָּה:

10. ער פלעגט זאגען: משפט ניט איינער אליין, ווארום קיינער קען ניט משפט'ען איינער אליין א חוץ דער איין־איינציגער. און זאלסט ניט זאגען צו דיינע חברים: נעהמט אן מיין דעה. ווארום זיי האבען די ברירה און ניט דו.

11. R. Jonathan said: Whoso fulfils the Torah while he is poor shall in the end fulfil it in the midst of wealth; and whoso neglects

11. רַבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר. כָּל־הַמְקַיֵּם אֶת־הַתּוֹרָה מֵעֹנִי סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר. וְכָל־

המבטל

11. רבי יונתן זאגט: דער וואס איז מקים די תורה אין ארימקייט וועט זי אין סוף מקים זיין אין רייכקייט; און דער

the Torah while he is rich shall in the end neglect it in the midst of poverty.

וואס פארלאזט די תורה צוליעב רייכ-קייט וועט זי אין סוף פארלאזען צוליעב ארימקייט.

הַמְבַטֵּל אֶת־הַתּוֹרָה מֵעשֶׁר סוֹפוֹ לְבַטְּלָהּ מֵעֹנִי:

12. R. Meir said: Lessen thy toil in business, and occupy thyself with the Torah; be humble of spirit before all men; if thou art idle in respect of the Torah, many idle things will be before thee; but if thou toilest in the Torah, He has abundant recompense to give thee.

12. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. הֱוֵה מְמַעֵט בְּעֵסֶק וַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וֶהֱוֵה שְׁפַל־רוּחַ בִּפְנֵי כָל־אָדָם. וְאִם בָּטַלְתָּ מִן הַתּוֹרָה יֵשׁ לְךָ בְּטֵלִים הַרְבֵּה כְּנֶגְדְּךָ. וְאִם עָמַלְתָּ בַתּוֹרָה יֵשׁ לוֹ שָׂכָר הַרְבֵּה לִתֶּן לָךְ:

12. רבי מאיר זאגט: פארמינדער דיינע עסקים, און פארנעהם זיך מיט דער תורה; און האלט זיך קליין פאר איטליכען מענ-שען. אויב דו ווילסט פארלאזען די תורה, וועסטו האבען א סך נישטיגע זאכען פאר זיך, אבער אויב דו וועסט זיך פארנעהמען מיט דער תורה האט ער א גרוי-סען שכר דיר צו געבען.

13. R. Eliezer the son of Jacob said: He who does one precept gains for himself one advocate; and he who commits one transgression gains for himself one accuser. Repentance and good deeds are as a shield against punishment.

13. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן־יַעֲקֹב אוֹמֵר. הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת קוֹנֶה לּוֹ פְּרַקְלִיט אֶחָד. וְהָעוֹבֵר עֲבֵרָה אַחַת קוֹנֶה לּוֹ קַטֵּיגוֹר אֶחָד. תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כִּתְרִיס בִּפְנֵי הַפֻּרְעָנוּת:

13. רבי אליעזר דער זוהן פון יעקב זאגט: דער וואס טוט איין מצוה שאפט זיך איין איין פירשפרעכער, און דער וואס בא-געהט איין עבירה שאפט זיך איין איין באשולדיגער. תשובה און גוטע מעשים זיינען א פאנצער א-קעגען שטראף.

14. רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר אוֹמֵר. כָּל־כְּנֵסִיָּה שֶׁהִיא לְשֵׁם

14. R. Johanan the sandal-maker said: Every assembly which is in the

14. רבי יוחנן דער פאנטאפעל-מאכער זאגט: איטליכע איינזאמלונג וואס איז פון

Name of Heaven will in the end endure, but that which is not in the Name of Heaven will in the end not endure.

נאטם וועגען וועט אין סוף האבען א קיום, און די וואס איז ניט פון נאטם וועגען וועט אין סוף ניט האבען קיין קיום.

לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם. וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם אֵין סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם:

15. R. Eleazar the son of Shammua said: Let the honor of thy disciple be as precious to thee as thine own, and the honor of thine associate be like the fear of thy master, and the fear of thy master like the fear of Heaven.

15. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן־שַׁמּוּעַ אוֹמֵר. יְהִי כְבוֹד תַּלְמִידְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ וּכְבוֹד חֲבֵרְךָ כְּמוֹרָא רַבְּךָ וּמוֹרָא רַבְּךָ כְּמוֹרָא שָׁמָיִם:

15. רבי אלעזר דער זוהן פון שמוע זאגט: זאל דער כבוד פון דיין תלמיד דיר זיין אזוי טייער ווי דיין אייגענער, און דער כבוד פון דיין חבר ווי די מורא פאר דיין רבי'ן, און די מורא פאר דיין רבי'ן ווי די מורא פאר גאט.

16. R. Judah said: Be cautious in teaching, for an error in teaching amounts to presumptuous sin.

16. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. הֱוֵה זָהִיר בְּתַלְמוּד שֶׁשִּׁגְגַת תַּלְמוּד עוֹלָה זָדוֹן:

16. רבי יהודה זאגט: היט זיך ביים לערנען, ווארום א פאר-זעהן אין לערנען קען א מאל ווערען א מוט-ווילינע זינד.

17. R. Simon said: There are three crowns: the crown of Torah, the crown of priesthood, and the crown of kingdom; but the crown of a good name excels them all.

17. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. שְׁלֹשָׁה כְתָרִים הֵן. כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת. וְכֶתֶר שֵׁם טוֹב עוֹלֶה עַל גַּבֵּיהֶן:

17. רבי שמעון זאגט: דריי קרוינען זיינען פאראן: די קרוין פון תורה, די קרוין פון כהונה, און די קרוין פון מלוכה. אבער די קרוין פון א גוטען שם שטייגט זיי אלע אריבער.

18. R. Nehorai said: Betake thyself to a home of the Torah, and say not

18. רַבִּי נְהוֹרַאי אוֹמֵר. הֱוֵה גוֹלֶה לִמְקוֹם תּוֹרָה וְאַל

תאמר

18. רבי נהוראי זאגט: וואנדער אוועק אין אן ארט פון תורה, און מיין ניט

that the Torah will come after thee; for therc thy associates will confirm it unto thee; and lean not upon thine own understanding.

19. R. Yannai said: It is not in our power to explain either the prosperity of the wicked or the afflictions of the righteous.

20. R. Mattithiah the son of Heresh said: Be first in greeting every man; and be rather a tail to lions than a head to foxes.

21. R. Jacob said: This world is like a vestibule before the world to come: prepare thyself in the vestibule, that thou mayest enter into the hall.

22. He was wont to say: Fairer is one hour of repentance and good deeds in this world than all the life of the world

תֹּאמַר שֶׁהִיא תָבוֹא אַחֲרֶיךָ. שֶׁחֲבֵרֶיךָ יְקַיְּמוּהָ בְיָדֶךָ. וְאֶל בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן:

19. רַבִּי יַנַּי אוֹמֵר. אֵין בְּיָדֵינוּ לֹא מִשַּׁלְוַת הָרְשָׁעִים וְאַף לֹא מִיִּסּוּרֵי הַצַּדִּיקִים:

20. רַבִּי מַתְיָה בֶּן־חֶרֶשׁ אוֹמֵר. הֱוֵה מַקְדִּים בִּשְׁלוֹם כָּל־אָדָם. וֶהֱוֵה זָנָב לָאֲרָיוֹת וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים:

21. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר. הָעוֹלָם הַזֶּה דּוֹמֶה לִפְרוֹזְדוֹר בִּפְנֵי הָעוֹלָם הַבָּא. הַתְקֵן עַצְמְךָ בִּפְרוֹזְדוֹר כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לִטְרַקְלִין:

22. הוּא הָיָה אוֹמֵר. יָפָה שָׁעָה אַחַת בִּתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בָּעוֹלָם הַזֶּה מִכָּל־חַיֵּי

העולם

אז זי וועט קומען נאך דיר; ווארום דיינע חברים וועלען זי באפעסטיגען ביי דיר. און אויף דיין אייגענעם שכל זאלסטו זיך ניט פארלאזען.

19. רבי ינאי זאגט: ניט מיר האבען פון דעם דעם נחת פון די רשעים, און ניט צומאל פון די יסורים פון די צדיקים.

20. רבי מתתיה דער זוהן פון חרש זאגט: פעדער זיך צו באגריסען איטליכען מענשען; און זיי בעסער אן עק ביי לייבען איידער א קאפ ביי פיקס.

21. רבי יעקב זאגט: די וועלט איז נעגליכען צו א פירהויז; גרייט זיך צו אין פירהויז כדי דו זאלסט קענען אריינ-נעהן אינעווייניג אין פאלאץ.

22. ער פלעגט זאגען: בעסער איין שעה תשובה און גוטע מעשים אויף דער וועלט ווי דאס נאנצע לעבען אויף יענער וועלט;

to come; and fairer is one hour of blissfulness of spirit in the world to come than all the life of this world.

הָעוֹלָם הַבָּא. וְיָפָה שָׁעָה אַחַת שֶׁל קֹרַת רוּחַ בָּעוֹלָם הַבָּא מִכָּל־חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה:

און בעסער איין שעה תענוג אויף יענער וועלט ווי דאס גאנצע לעבען אויף דער וועלט.

23. R. Simon the son of Eleazar said: Pacify not thy fellow in the hour of his anger, and comfort him not in the hour when his dead is stretched before him, and question him not in the hour of his vow, and seek not to see him in the hour of his degradation.

23. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־אֶלְעָזָר אוֹמֵר. אַל תְּרַצֶּה אֶת־חֲבֵרְךָ בִּשְׁעַת כַּעְסוֹ וְאַל תְּנַחֲמֶנּוּ בְּשָׁעָה שֶׁמֵּתוֹ מוּטָּל לְפָנָיו וְאַל תִּשְׁאַל לוֹ בִּשְׁעַת נִדְרוֹ וְאַל תִּשְׁתַּדֵּל לִרְאוֹתוֹ בִּשְׁעַת קַלְקָלָתוֹ:

23. רבי שמעון דער זוהן פון אלעזר זאגט: זוך ניט אי־בערצובעטען דיין חבר בעת ער איז אין כעס, און טרייסט איהם ניט ווען זיין בר מנן ליעגט פאר איהם, און רעד איהם ניט אפ בעת ער טוט א נדר, און וויל איהם ניט זעהן בעת ער איז אין ביוש.

24. Samuel the younger said: Rejoice not when thine enemy falleth, and let not thy heart be glad when he stumbleth; lest the Lord see it, and it displease Him, and He turn away His wrath from him.

24. שְׁמוּאֵל הַקָּטָן אוֹמֵר. בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ אַל־תִּשְׂמָח וּבִכָּשְׁלוֹ אַל־יָגֵל לִבֶּךָ. פֶּן־יִרְאֶה יְיָ וְרַע בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ (משלי כד, יז—יח):

24. שמואל דער אינגערער פלעגט זא־גען: „אז דיין שונא פאלט זאלסטו זיך ניט פרעהען, און אז ער ווערט געשטרוי־כעלט זאל דיין הארץ ניט אנקוועלען, ווא־רום גאט וועט עס זעהן און עס וועט זיין שלעכט אין זיינע אויגען, און ער וועט אפקעהרען פון איהם זיין צארן.״

25. Elisha the son of Abuyah said: If one learns when a youth, to what is it like? To ink written on new paper. If

25. אֱלִישָׁע בֶּן־אֲבוּיָה אוֹמֵר. הַלּוֹמֵד יֶלֶד לְמָה הוּא דוֹמֶה. לִדְיוֹ כְתוּבָה עַל נְיָר

חדש

25. אלישע דער זוהן פון אבויה זאגט: דער וואס לערענט יונגערהייט צו וואס איז ער געגליכען? צו טינט וואס איז געשריבען

one learns when an old man, to what is it like? To ink written on erased paper.

26. R. Jose the son of Judah, of Kefar ha-Babli, said: He who learns from the young, to what is he like? To one who eats unripe grapes, and drinks wine from his vat. And he who learns from the old, to what is he like? To one who eats ripe grapes, and drinks old wine.

27. R. Meir said: Look not at the flask, but at what it contains: there may be a new flask full of old wine, and an old flask that has not even new wine in it.

28. R. Eleazar ha-Kappar said: Envy, cupidity, and ambition take a man out of the world.

חָדָשׁ. וְהַלּוֹמֵד זָקֵן לְמָה הוּא דוֹמֶה. לִדְיוֹ כְּתוּבָה עַל נְיָר מָחוּק:

26. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אִישׁ כְּפַר הַבַּבְלִי אוֹמֵר. הַלּוֹמֵד מִן הַקְּטַנִּים לְמָה הוּא דוֹמֶה לְאוֹכֵל עֲנָבִים קֵהוֹת וְשׁוֹתֶה יַיִן מִגִּתּוֹ. וְהַלּוֹמֵד מִן הַזְּקֵנִים לְמָה הוּא דוֹמֶה. לְאוֹכֵל עֲנָבִים בְּשׁוּלוֹת וְשׁוֹתֶה יַיִן יָשָׁן:

27. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. אַל תִּסְתַּכֵּל בְּקַנְקַן אֶלָּא בְּמַה שֶּׁיֵּשׁ בּוֹ. יֵשׁ קַנְקַן חָדָשׁ מָלֵא יָשָׁן וְיָשָׁן שֶׁאֲפִלּוּ חָדָשׁ אֵין בּוֹ:

28. רַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר אוֹמֵר. הַקִּנְאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד מוֹצִיאִים אֶת־הָאָדָם מִן הָעוֹלָם:

אויף נייעם פאפיער. אבער דער וואס לערנט אלטערהייט, צו וואס איז ער געגליכען? צו טינט וואס איז געשריבען אויף געמעקטעןפאפיר.

26. רבי יוסי דער זוהן פון יהודה, פון כפר בבלי, זאגט: דער וואס לערענט פון די יונגע צו וואס איז ער געגליכען? צו דעם וואס עסט זויערע ווינטרויבען און טרינקט ווין פריש פון זיין קעלטער; אבער דער וואס לערענט פון די אלטע, צו וואס איז ער געליכען? צו דעם וואס עסט צייטיגע וויינטרויבען און טרינקט אלטען וויין.

27. רבי מאיר זאגט: קוק ניט אויף דעם קרוג נאר אויף וואס איז אין איהם, ווארום פאראן א נייער קרוג וואס איז פול מיט אלטען וויין, און פאראן אן אלטער קרוג וואס אפילו קיין נייער וויין איז אין איהם אויך ניטא.

הוא

28. רבי אלעזר הקפר זאגט: קנאה, תאוה, כבוד ברענגען דעם מענשען אום פון דער וועלט.

29. He was wont to say: They that are born are destined to die; and the dead to be brought to life again; and the living to be judged, to know, to make known, and to be made conscious that He is God, He the Maker, He the Creator, He the Discerner, He the Judge, He the Witness, He the Complainant; He it is that will in future judge, blessed be He, with whom there is no unrighteousness, nor forgetfulness, nor respect of persons, nor taking of bribes; know also that all is according to the reckoning; and let not thy imagination make thee believe that the grave will be a place of refuge for thee; for not of thy will wast thou formed, and not of thy will wast thou born,

.29 הוּא הָיָה אוֹמֵר. הַיִּלּוֹדִים לָמוּת וְהַמֵּתִים לְהֵחָיוֹת וְהַחַיִּים לְדוֹן לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהִוָּדַע שֶׁהוּא אֵל הוּא הַיּוֹצֵר הוּא הַבּוֹרֵא הוּא הַמֵּבִין הוּא הַדַּיָּן הוּא הָעֵד הוּא בַּעַל דִּין הוּא עָתִיד לָדוּן בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין לְפָנָיו לֹא עַוְלָה וְלֹא שִׁכְחָה וְלֹא מַשּׂוֹא פָנִים וְלֹא מִקַּח שֹׁחַד. וְדַע שֶׁהַכֹּל לְפִי הַחֶשְׁבּוֹן. וְאַל יַבְטִיחֲךָ יִצְרְךָ שֶׁהַשְּׁאוֹל בֵּית מָנוֹס לָךְ. שֶׁעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹצָר וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹלָד וְעַל

.29 ער פלעגט זאגען: די געבארענע זיינען אנגעברייט צו שטארבען, און די געשטארבענע ווידער לעבעדיג צו ווערען, און די לעבעדיגע צו ווערען גע־משפט און צו וויסען, און צו מאכען בעוואוסט, און צו פארשטעהן אז ער איז גאט; ער איז דער וואס פורעמט, און ער איז דער באשעפער; ער איז דער אויספארשער, און ער איז דער ריכטער. ער איז דער עדות, ער איז דער קלאגער, און ער איז דער וואס וואס וועט משפט'ען. געלויבט איז ער וואס ביי איהם איז ניטא קיין אומגערעכטיגקייט, און קיין שאנעווען, און קיין נעהמען שוחד. און זיי וויסען אז אלצדינג איז זיינם און אלצדינג איז מיט א חשבון. און זאל דיך דיין נעדאנק ניט איינשמועסען אז דער קבר איז אן ארט פון אנטרינונג פאר דיר, ווארום מוזענדיג ווערסטו באשאפען און מוזענדיג ווערסטו געבארען,

וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה חַי וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה מֵת וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

אזן מווענדיג לעבסטו, אזן מווענדיג וועסטו שטארבען, אזן מווענדיג וועסטו אפגעבען א דין וחשבון פאר דעם מלך מלכי המלכים, גאט ברוך הוא.

and not of thy will does thou live, and not of thy will dost thou die, and not of thy will art thou in the future to give account and reckoning before the Supreme King of kings, the Holy One blessed be He.

Rabbi Hanania the son of Akashia said: The Holy One, blessed be He, was pleased to make Israel meritorious; wherefore he gave them a great Torah and many commandments, as it is said: "The Lord was pleased for His righteousness' sake, to make the Torah great and glorious."

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר. רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת־יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר (ישעיה מב, כא):

רבי חנניא דער זוהן פון עקשיא זאגט: גאט ברוך הוא האט געוואלט מזכה זיין דאס אידישע פאלק, דרום האט ער זיי געגעבען פיעל תורה און מצוות. ווי עס ווערט געזאגט: „גאט האט באוויליגט פון וועגען זיין גערעכטיגקייט צו מאכען זיין תורה גרוים און פראכטיג."

CHAPTER V — פרק חמישי

All Israel shall have a portion in the world to come, as it is said: "And thy people are all righteous; they shall inherit the land for ever; the branch of My planting, the work of My hands, wherein I glory."

כָּל־יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק
לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ
כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ
אָרֶץ. נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי
לְהִתְפָּאֵר (ישעיה ס, כא):

איטליכער איד וועט האבען א חלק אויף יענער וועלט, ווארום עס ווערט געזאגט: „און דיין פאלק זיינען אלע צדיקים, זיי וועלען ירש'ען אויף אויביג די ערד, דער צווייג פון מיין פלאנצונג, דאס ווערק פון מיינע הענט וואס איך ריהם זיך דערמיט."

1. With ten Sayings the world was created. What does this teach us? Could it not have been created with one Saying? But it was that punishment might be exacted from the wicked who destroy the world that was created with ten Sayings, and to give a goodly reward to the just who maintain the world that was created with ten Sayings.

1 בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמַה־תַּלְמוּד לוֹמַר. וַהֲלֹא בְּמַאֲמָר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרְאוֹת. אֶלָּא לְהִפָּרַע מִן הָרְשָׁעִים שֶׁמְּאַבְּדִים אֶת־הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְלִתֵּן שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים שֶׁמְּקַיְּמִים אֶת־הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת:

1. מיט צעהן שפרוכען איז די וועלט באשאפען געווארען. וואס לאזט עס אונז צו לערנען? האט זי ניט געקענט מיט איין שפרוך באשאפען ווערען? נאר דאס איז כדי צו באשטראפען די רשעים וואס ברענגען אונטער א וועלט וואס איז באשאפען געווארען מיט צעהן שפרוכען, און צו געבען א גוטען שכר די צדיקים וואס האלטען אויף א וועלט וואס איז באשאפען געווארען מיט צעהן שפרוכען.

2. There were ten generations from Adam to Noah, to make known how great was God's long-suffering; for all those generations were provoking Him, until He brought upon them the waters of the flood.

2. עֲשָׂרָה דוֹרוֹת מֵאָדָם וְעַד נֹחַ לְהוֹדִיעַ כַּמָּה אֹרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו. שֶׁכָּל־הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִים לְפָנָיו עַד שֶׁהֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת־מֵי הַמַּבּוּל:

2. צעהן דורות זיינען געוועזן פון אדם'ן ביז נח'ן, כדי צו לאזען וויסען, ווי פיעל געדולדינקייט ביי איהם איז דא, אז די אלע דורות האבען איהם געהאלטען אין איין דערצארענען, ביז ער האט אויף זיי געבראכט דעם מבול.

3. There were ten generations from Noah to Abraham, to make known how great was God's long-suffering; for all

3. עֲשָׂרָה דוֹרוֹת מִנֹּחַ וְעַד אַבְרָהָם לְהוֹדִיעַ כַּמָּה אֹרֶךְ אפים

3. צעהן דורות זיינען געוועזן פון נח'ן ביז אברהם'ן, כדי צו לאזען וויסען, ווי פיעל געדולדינקייט ביי איהם איז דא, אז די אלע דורות האבען

those generations were provoking him, until Abraham our father came, and received the reward of them all.

אַפַּיִם לְפָנָיו. שֶׁכָּל־הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִים לְפָנָיו עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ וְקִבֵּל שְׂכַר כֻּלָּם:

איהם געהאלטען אין איין דערצארענען ביז אברהם אבינו איז געקומען, און האט צו-גענומען דעם שכר וואס זיי אלע האבען געזאלט קריגען.

4. With ten temptations Abraham our father was tried and he withstood them all, to make known how great was the love of Abraham our father.

4. עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ וְעָמַד בְּכֻלָּם לְהוֹדִיעַ כַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ:

4. מיט צעהן פרואווּאונגען איז אברהם אבינו, געפרואווט געווארען, און ער איז זיי אלע בייגעשטאנען, צו לא-זען וויסען, ווי גרויס עס איז געוועזען די ליעבשאפט פון אברהם אבינו.

5. Ten miracles were wrought for our fathers in Egypt, and ten by the sea.

5. עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וַעֲשָׂרָה עַל הַיָּם:

5. צעהן וואונדער זיינען געשעהן אונ-זערע עלטערען אין מצרים, און צעהן אויפ'ן ים

6. Ten plagues did the Holy One, blessed be He, bring upon the Egyptians in Egypt, and ten by the sea.

6. עֶשֶׂר מַכּוֹת הֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִיִּים בְּמִצְרַיִם וְעֶשֶׂר עַל הַיָּם:

6. צעהן פלאגען האט גאט ברוך הוא, געבראכט אויף די מצריים אין מצרים, און צעהן אויף דעם ים.

7. With ten temptations did our fathers tempt the Holy One, blessed be He, in the wilderness, as it is said: "And they have tempted Me these ten times, and have not hearkened to My voice."

7. עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִסּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת־הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר. שֶׁנֶּאֱמַר וַיְנַסּוּ אֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי (במדבר יד, כב):

עשרה

7. מיט צעהן פרוא-וואונגען האבען אונ-זערע עלטערען גע-פרואווט דעם גאט ברוך הוא אין דער מדבר, ווי עס ווערט געזאגט: „זיי האבען מיך געפרואווט שוין צעהן מאל און האבען זיך ניט צוגעהערט צו מיין שטים."

8. Ten miracles were wrought for our fathers in the Sanctuary: no woman miscarried from the scent of the holy meat; the holy meat never became putrid; no fly was seen in the slaughter-house; no unclean accident ever befell the high priest on the Day of Atonement; the rain never quenched the fire of the wood-pile on the altar; the wind prevailed not against the column of smoke; a defect was not found in the 'Omer nor in the two loaves nor in the shewbread; though the people stood closely pressed together, they found ample space to prostrate themselves; never did serpent or scorpion injure any one in Jerusalem, nor did any man ever say to his fellow: "The place is too strait for me to lodge over night in Jerusalem."

8. עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. לֹא הִפִּילָה אִשָּׁה מֵרֵיחַ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ. וְלֹא הִסְרִיחַ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ מֵעוֹלָם. וְלֹא נִרְאָה זְבוּב בְּבֵית הַמִּטְבְּחַיִם. וְלֹא אֵרַע קֶרִי לְכֹהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים. וְלֹא כִבּוּ הַגְּשָׁמִים אֵשׁ שֶׁל עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה. וְלֹא נִצְּחָה הָרוּחַ אֶת־עַמּוּד הֶעָשָׁן. וְלֹא נִמְצָא פְסוּל בָּעֹמֶר וּבִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּבְלֶחֶם הַפָּנִים. עוֹמְדִים צְפוּפִים וּמִשְׁתַּחֲוִים רְוָחִים. וְלֹא הִזִּיק נָחָשׁ וְעַקְרָב בִּירוּשָׁלַיִם מֵעוֹלָם. וְלֹא אָמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ צַר לִי הַמָּקוֹם שֶׁאָלִין בִּירוּשָׁלָיִם:

עשרה

8. צעהן נסים פלעגען געשעהן אונזערע עלטערען אין בית המקדש: קיין פרוי האט ניט מפיל געווען פון דעם גערוך פון דעם הייליגען פלייש; דאס הייליגע פלייש האט קיינמאל ניט נעקראגען א שלעכטען ריח; א פליעג האט זיך ניט באוויזען אין דעם שלאכט-הויז; קיין אומריינער טראף האט ניט געטראפען דעם כהן גדול אום יום כפור; די רעגענס האבען ניט פארלא-שען דאס פייער פון מזבח-האלץ; קיין ווינט איז ניט בייגע-קומען דעם זייל פון ד ע ם מזבח-רויך; קיין פ ס ו ל איז קיינמאל ניט געפונען געווארען, ניט אין דעם עומר, ניט אין די צוויי ברויטען, און ניט אין דעם הייליגען ברויט; מען פלעגט שטעהן אין בית המקדש צונויפגעדריקט און פונדעסטוועגען פלעגט מען זיך בוקען גערא‎ם; קיין שלאנג אדער שקארפיאן האט קיינמאל ניט געביסען אין ירושלים, און ס'איז ניט געשעהן אז איינער זאל זאגען: מיר איז צו ענג דער ארט, איך זאל נעכטיגען אין ירושלים.

9. Ten things were created on the eve of Sabbath in the twilight: the mouth of the earth; the mouth of the well; the mouth of the ass; the rainbow; the manna; the rod; the shamir-worm; the shape of the written charachters; the writing; and the tables; some say, the destroying spirits also, and the sepulchre of Moses, and the ram of Abraham our father; and others say, tongs also made with tongs.

10. Seven things are in a clod, and seven in a wise man. The wise man does not speak before him who is greater than he in wisdom; and does not interrupt the words of his companion; he is not hasty to answer; he questions according to the subject-matter, and answers according to the rule; he speaks upon the first thing first, and upon the last last;

9. עֲשָׂרָה דְבָרִים נִבְרְאוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְאֵלּוּ הֵן. פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאָתוֹן הַקֶּשֶׁת וְהַמָּן וְהַמַּטֶּה וְהַשָּׁמִיר הַכְּתָב וְהַמִּכְתָּב וְהַלּוּחוֹת. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף הַמַּזִּיקִין וּקְבוּרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְאֵילוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף צְבָת בִּצְבָת עֲשׂוּיָה:

10. שִׁבְעָה דְבָרִים בְּגֹלֶם וְשִׁבְעָה בְּחָכָם. חָכָם אֵינוֹ מְדַבֵּר לִפְנֵי מִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה. וְאֵינוֹ נִכְנָס לְתוֹךְ דִּבְרֵי חֲבֵרוֹ. וְאֵינוֹ נִבְהָל לְהָשִׁיב. שׁוֹאֵל כְּעִנְיָן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה. וְאוֹמֵר עַל רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן. וְעַל

9. צעהן זאכען זיינען באשאפען געווארען ערב שבת פאר נאכט, און דאס זיינען זיי: דאס מויל פון דער ערד; דאס מויל פון דעם ברונעם; דאס מויל פון בלעם'ס אייזעל; דער רעגענבויגען; דער מן; משה'ס שטעקען; דאס שמיר-ווערעמעל; דער כתב, דער שרייב-שטיפט, און די לוחות אליין. און אנדערע זאגען: אויך די שדים, און דער קבר פון משה רבינו, און דער ווידער וואס אברהם אבינו האט מקריב געווען. און אנדערע זאגען: אויך די ערשטע צוואנג מיט וואס אלע געצייג זיינען געמאכט געווארען.

10. זיבען זאכען זיינען דא ביי א גולם און זיבען ביי א קלוגען. דער קלוגער רעדט ניט פאר דעם וואס איז גרעסער פון איהם אין חכמה; ער פאלט ניט אריין אין די רייד פון א צווייטען; ער איילט זיך ניט צו ענטפערען; ער פרעגט צו דער זאך און ענטפערט ווי געהעריג; ער רעדט פון דער ערשטער זאך צוערשט, און פון דער לעצטער צולעצט;

regarding that which he has not understood he says: "I do not understand it"; and he acknowledges the truth. And the opposites of these are in a clod.

11. Seven kinds of punishment come into the world for seven important transgressions. If some give their tithes and others do not, a dearth from drought comes, and some suffer hunger while others are full. If they all determine to give no tithes, a dearth from tumult and drought comes. If they further resolve not to give the dough-cake, an exterminating dearth ensues. Pestilence comes into the world to fulfil those death penalties mentioned in the Torah, the execution of which is not within the function of a human tribunal, and for the violation of the law regarding the fruits of the seventh year. The sword comes into the world for the suppression of justice, and for

וְעַל מַה־שֶּׁלֹּא שָׁמַע אוֹמֵר לֹא שָׁמָעְתִּי. וּמוֹדֶה עַל הָאֱמֶת. וְחִלּוּפֵיהֶם בְּגֹלֶם:

11. שִׁבְעָה מִינֵי פֻרְעָנִיּוֹת בָּאִים לָעוֹלָם עַל שִׁבְעָה גוּפֵי עֲבֵרָה: מִקְצָתָם מְעַשְּׂרִים וּמִקְצָתָם אֵינָם מְעַשְּׂרִים רָעָב שֶׁל בַּצֹּרֶת בָּא מִקְצָתָם רְעֵבִים וּמִקְצָתָם שְׂבֵעִים. גָּמְרוּ שֶׁלֹּא לְעַשֵּׂר רָעָב שֶׁל מְהוּמָה וְשֶׁל בַּצֹּרֶת בָּא. וְשֶׁלֹּא לִטּוֹל אֶת־הַחַלָּה רָעָב שֶׁל כְּלָיָה בָּא. דֶּבֶר בָּא לָעוֹלָם עַל מִיתוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין וְעַל פֵּרוֹת שְׁבִיעִית. חֶרֶב בָּא לָעוֹלָם עַל עִנּוּי הַדִּין

ועל

און אויף וואס ער פארשטעהט ניט זאגט ער: „איך פארשטעה ניט"; און ער גיט צו דעם אמת. און דער היפך איז ביי א גולם.

11. זיבען מיני שטראפען קומען אויף דער וועלט פאר זי-בען גרויסע עבירות: אז טייל מענשען גיבען מעשר און טייל גיבען ניט קיין מעשר, קומט א הונ-גער פון ניט-גערעטע-נים, און טייל הונ-גערן און טייל זיינען זאט. אויב אלע מא-כען אפ ביי זיך ניט צו געבען קיין מעשר, קומט א הונגער פון א מהומה און ניט-גערעטענים. אויב אלע מאכען אפ ביי זיך, ניט אראפצונעה-מען קיין חלה, קומט א הונגער פון פאר-לענדונג. א פעסט קומט אויף דער וועלט, פאר די טויט-שטראפען פון דער תורה וואס זיינען ניט איבערגעגעבען געווארען צו בית דין, און פאר עסען די פרוכט פון דעם זיבעטען יאהר. א שווערד קומט אויף דער וועלט פאר אונטערדריקען די גערעכטיגקייט, אזדער

the perversion of justice, and on account of those who interpret the Torah not according to the rule. Noxious beasts come into the world for vain swearing, and for the profanation of the Name. Captivity comes into the world on account of idolatry, incest, bloodshed, and for not giving release to the soil.

וְעַל עִוּוּת הַדִּין וְעַל הַמּוֹרִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַהֲלָכָה. חַיָּה רָעָה בָּא לָעוֹלָם עַל שְׁבוּעַת שָׁוְא וְעַל חִלּוּל הַשֵּׁם. גָּלוּת בָּאָה לָעוֹלָם עַל עֲבוֹדַת אֱלִילִים וְעַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת וְעַל שְׁפִיכוּת דָּמִים וְעַל שְׁמִטַּת הָאָרֶץ:

פאר פארדרעהען די גערעכטיגקייט, און איבער די וואס טייטשען אוים די תורה ניט אזוי ווי דער דין איז. בייזע חיות קומען אויף דער וועלט פאר פאלש שווערען, און פאר די פארשוועכונג פון גאטס נאמען. גלות קומט אויף דער וועלט, פאר געצענדינעריי, פאר בלוט-שאנד, פאר בלוט-פארגיסונג, און אז מע היט ניט אפ דאם שמיטה-יאהר פון דער ערד.

12. At four periods pestilence grows apace: In the fourth year, in the seventh, at the conclusion of the seventh year, and at the conclusion of the Feast of Tabernacles in each year. In the fourth year, for default of giving the tithe to the poor in the third year; in the seventh year, for default of giving the tithe to the poor in the sixth year; at the conclusion of the seventh year, for the violation of the law regarding the fruits of the seventh

12. בְּאַרְבָּעָה פְרָקִים הַדֶּבֶר מִתְרַבֶּה. בָּרְבִיעִית וּבַשְּׁבִיעִית וּבְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית וּבְמוֹצָאֵי הֶחָג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: בָּרְבִיעִית מִפְּנֵי מַעֲשַׂר עָנִי שֶׁבַּשְּׁלִישִׁית. בַּשְּׁבִיעִית מִפְּנֵי מַעֲשַׂר עָנִי שֶׁבַּשִּׁשִּׁית. בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִפְּנֵי פֵּרוֹת

שביעית

12. אין פיער צייטען פארשטארקט זיך די פעסט: אין דעם פיערטען יאהר, אין דעם זיבענטען, ביים אויסלאז פון זיבענטען, און מוצאי סכות איטליך יאהר. אין פיערטען יאהר, פאר וואס מען האט ניט געגעבען דעם ארעמאן'ס מעשר אין דריטען יאהר; אין זיבענטען, פאר וואס מע האט ניט געגעבען דעם ארעמאן'ס מעשר אין זעקסטען יאהר; ביים אויסלאז פון דעם זיבענטען, פאר עסען די פרוכט פון זיבענטען יאהר.

year; and at the conclusion of the Feast of Tabernacles in each year, for robbing the poor of their grants.

13. There are four characters among men: He that says: "What is mine is mine, and what is thine is thine," his is the average character (some say that this is the character of Sodom); he that says: "What is mine is thine, and what is thine is mine," is a boor; he that says: "What is mine is thine, and what is thine is thine," is pious; he that says: "What is thine is mine, and what is mine is mine," is wicked.

14. There are four kinds of dispositions: He whom it is easy to provoke and easy to pacify, his loss is cancelled by his gain; he whom it is hard to provoke and hard to pacify, his gain is cancelled by his loss; he whom it is hard to provoke and easy to pacify is

שְׁבִיעִית. בְּמוֹצָאֵי הֶחָג שֶׁבְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה מִפְּנֵי גֵזֶל מַתְּנוֹת עֲנִיִּים:

13. אַרְבַּע מִדּוֹת בָּאָדָם. הָאוֹמֵר שֶׁלִּי שֶׁלִּי וְשֶׁלְּךָ שֶׁלָּךְ זוֹ מִדָּה בֵינוֹנִית וְיֵשׁ אוֹמְרִים זוֹ מִדַּת סְדוֹם. שֶׁלִּי שֶׁלָּךְ וְשֶׁלְּךָ שֶׁלִּי עַם הָאָרֶץ. שֶׁלִּי שֶׁלָּךְ וְשֶׁלְּךָ שֶׁלָּךְ חָסִיד. שֶׁלְּךָ שֶׁלִּי וְשֶׁלִּי שֶׁלִּי רָשָׁע:

14. אַרְבַּע מִדּוֹת בְּדֵעוֹת. נוֹחַ לִכְעוֹס וְנוֹחַ לִרְצוֹת יָצָא הֶפְסֵדוֹ בִּשְׂכָרוֹ. קָשֶׁה לִכְעוֹס וְקָשֶׁה לִרְצוֹת יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ. קָשֶׁה לִכְעוֹס וְנוֹחַ

לרצות

און מוצאי סכות איטליך יאהר פאר גזל'ען די גאבען וואס קומט די ארעמע לייט.

13. פיערערליי מדות זיינען דא צווישען מענשען. דער וואס זאגט מיינס איז מיינס און דיינס איז דיינס, איז א מיטעלמעסיגע מדה. און אנדערע זאגען: דאס איז א מדה פון סדום. דער וואס זאגט מיינס איז דיינס און דיינס איז מיינס איז א גראבער מענש. דער וואס זאגט מיינס איז דיינס און דיינס איז דיינס איז א צדיק. דער וואס זאגט דיינס איז מיינס, און מיינס איז מיינס, איז א רשע.

14. פיערערליי געמיטען זיינען פאראן; דער וואס קומט לייכט אריין אין כעס און לאזט זיך לייכט איבערבעטען, ביי איהם ווערט דער שאדען פארלארען אין דעם געווינס. דער וואס איהם איז שווער אריינצוברענגען אין כעס, און שווער איבערצובעטען, ביי איהם ווערט דאס געווינס פארלארען אין דעם שאדען. דער וואס איהם איז שווער אריינצוברענגען אין כעס אבער

pious; he whom it is easy to provoke and hard to pacify is wicked.

15. There are four characters in scholars: He who is quick to understand and quick to forget, his gain is cancelled by his loss; he that is slow to understand and slow to forget, his loss is cancelled by his gain; he that is quick to understand and slow to forget, his is a good portion; he that is slow to understand and quick to forget, his is an evil portion.

16. There are four dispositions in almsgivers: He who desires to give, but that others should not give, his eye is evil toward what appertains to others; he who desires that others should give, but will not give himself, his eye is evil against what is his own; he who gives and wishes

לְרְצוֹת חָסִיד. נוֹחַ לִכְעוֹס וְקָשֶׁה לִרְצוֹת רָשָׁע:

15 אַרְבַּע מִדּוֹת בְּתַלְמִידִים. מָהִיר לִשְׁמוֹעַ וּמָהִיר לְאַבֵּד יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהַפְסֵדוֹ. קָשֶׁה לִשְׁמוֹעַ וְקָשֶׁה לְאַבֵּד יָצָא הַפְסֵדוֹ בִּשְׂכָרוֹ. מָהִיר לִשְׁמוֹעַ וְקָשֶׁה לְאַבֵּד זוֹ חֵלֶק טוֹב. קָשֶׁה לִשְׁמוֹעַ וּמָהִיר לְאַבֵּד זוֹ חֵלֶק רָע:

16. אַרְבַּע מִדּוֹת בְּנוֹתְנֵי צְדָקָה. הָרוֹצֶה שֶׁיִּתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אֲחֵרִים עֵינוֹ רָעָה בְּשֶׁל אֲחֵרִים. יִתְּנוּ אֲחֵרִים וְהוּא לֹא יִתֵּן עֵינוֹ רָעָה בְּשֶׁלּוֹ. יִתֵּן

ויתנו

לייכט איבערצובעטען איז א צדיק. דער וואס קומט לייכט אריין אין כעס, אבער איהם איז שווער איבערצובעטען איז א רשע.

15. פיער מדרגות זיינען דא ביי תלמידים: דער וואס באנעהמט גיך און פארגעסט גיך, ביי איהם ווערט דאס געווינס פארלארען אין דעם שאדען. דער וואס באנעהמט ניט גיך, אבער פארגעסט אויך ניט גיך, ביי איהם ווערט דער שאדען פארלארען אין דעם געווינס. דער וואס באנעהמט גיך און פארגעסט ניט גיך, דאס איז א גליק; דער וואס באנעהמט ניט גיך און פארגעסט גיך, דאס איז אן אומגליק.

16. פיער מדרגות זיינען דא צווישען די וואס גיבען צדקה: דער וואס וויל ער זאל געבען און אנדערע זאלען ניט געבען, איז זיין אויג קארג אויף אן אנדערענס. דער וואס וויל אנדערע זאלען יע געבען, און ער זאל ניט געבען איז זיין אויג קארג בלויז אויף זיינס. דער וואס וויל אי ער זאל געבען, אי אנדערע

וְיִתְּנוּ אֲחֵרִים חָסִיד. לֹא יִתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אֲחֵרִים רָשָׁע:

זאלען געבען, איז א צדיק. דער וואס וויל אז ניט ער זאל געבען, ניט אנדערע זאלען געבען איז א רשע.

others to give is pious; he who will not give, and does not wish others to give is wicked.

17. אַרְבַּע מִדּוֹת בְּהוֹלְכֵי בֵית הַמִּדְרָשׁ. הוֹלֵךְ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה שְׂכַר הֲלִיכָה בְּיָדוֹ. עֹשֶׂה וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ שְׂכַר מַעֲשֶׂה בְּיָדוֹ. הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה חָסִיד. לֹא הוֹלֵךְ וְלֹא עוֹשֶׂה רָשָׁע:

17. פיער מדרגות זיינען דא צווישען די וואס געהען אין בית מדרש: דער וואס לערנט אן גאנג און טוט נאר ניט אויף, קריגט שכר פאר'ן גאנג; דער וואס טוט, הגם ער האט קיין גאנג ניט אנגעלערנט, קריגט שכר פאר'ן טאן; דער וואס לערנט אן גאנג, און טוט איז א פרומער; דער וואס ניט ער געהט, ניט ער טוט, איז א זינדיגער.

17. There are four characters among those who attend the house of study: He who goes but does not practise obtains the reward for going; he who practises but does not go obtains the reward for practising; he who goes and practises is pious; he who neither goes nor practises is wicked.

18. אַרְבַּע מִדּוֹת בְּיוֹשְׁבִים לִפְנֵי חֲכָמִים. סְפוֹג וּמַשְׁפֵּךְ מְשַׁמֶּרֶת וְנָפָה. סְפוֹג שֶׁהוּא סוֹפֵג אֶת־הַכֹּל. וּמַשְׁפֵּךְ שֶׁמַּכְנִיס בְּזוֹ וּמוֹצִיא בְזוֹ. מְשַׁמֶּרֶת שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת־הַיַּיִן וְקוֹלֶטֶת אֶת־הַשְּׁמָרִים. וְנָפָה שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת־הַקֶּמַח וְקוֹלֶטֶת אֶת־הַסֹּלֶת:

כל

18. פיער מינים זיינען דא צווישען די וואס זיצען פאר די חכמים: א שוואם, א לעיקע, א זייהער, און א זיפ. א שוואם, וואס זאפט אריין אלצדינג; א לעיקע וואס נעהמט אריין פון איין זייט און לאזט ארויס פון דער אנדערער; א זייהער וואס לאזט ארויס דעם וויין און באהאלט די הייוועז; און א זיפ וואס לאזט ארויס דאס גראבע מעהל און באהאלט דאס זעמעל-מעהל.

18. There are four qualities among those that sit before the wise: A sponge, a funnel, a strainer, and a sieve. A sponge, which sucks up everything; a funnel, which lets in at one end and out at the other; a strainer, which lets the wine pass out and retains the dregs; a sieve, which lets out the pollard and retains the fine flour.

19. All love which depends upon some material cause, when that cause ceases, the love, too, ceases; but that which does not depend upon such a cause will not cease for ever. Which love was that which depended upon a material cause? The love of Amnon and Tamar. And that which depended upon no such cause? The love of David and Jonathan.

20. Every controversy that is in the Name of Heaven shall in the end be established, but every controversy that is not in the Name of Heaven will not in the end be established. Which controversy was that which was in the Name of Heaven? The controversy of Hillel and Shammai. And that which was not in the Name of Heaven? the controversy of Korah and all his company.

21. Whosoever makes the many righteous,

19. כָּל־אַהֲבָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְדָבָר בָּטֵל דָּבָר בְּטֵלָה אַהֲבָה. וְשֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה בְדָבָר אֵינָהּ בְּטֵלָה לְעוֹלָם. אֵיזוֹ הִיא אַהֲבָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְדָבָר זוֹ אַהֲבַת אַמְנוֹן וְתָמָר. וְשֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה בְדָבָר זוֹ אַהֲבַת דָּוִד וִיהוֹנָתָן:

20. כָּל־מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם אֵין סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם. אֵיזוֹ הִיא מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם זוֹ מַחֲלֹקֶת הִלֵּל וְשַׁמַּי. וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם זוֹ מַחֲלֹקֶת קֹרַח וְכָל־עֲדָתוֹ:

21. כָּל־הַמְזַכֶּה אֶת־הָרַבִּים אֵין

19. יעדער ליעבשאפט וואס הענגט אפ פון א זאך, פארגעהט די זאך, פארגעהט די ליעב־שאפט. אבער א ליעבשאפט וואס הענגט ניט אפ פון קיין זאך, פאר־געהט קיינמאל ניט. וואסערע איז א ליב־שאפט וואס הענגט אפ פון א זאך? דאס איז די ליעבשאפט פון אמנון און תמר. און אזא וואס הענגט ניט אפ פון קיין זאך? דאס איז די ליעבשאפט פון דוד און יהונתן.

20. יעדער מחלוקת וואס איז פון גאטס וועגען וועט אין סוף האבען א קיום, און די וואס איז ניט פון גאטס וועגען וועט אין סוף ניט האבען קיין קיום. וואסערע איז א מחלוקת פון גאטס וועגען? דאס איז די מחלוקת צווישען הלל און שמי. און אזא וואס איז ניט פון גאטס וועגען? דאס איז די מחלוקת פון קרח און זיין באנדע.

21. דער וואס ברענגט פיעל צום גוטען,

through him no sin shall be brought about; but whosoever makes the many to sin shall not have the means to repent. Moses was righteous and made the many righteous; the righteousness of the many was laid upon him, as is is said: "He executed the righteousness of the Lord and His ordinances with Israel." Jeroboam the son of Nebat sinned and caused the many to sin; the sin of the many was laid upon him, as it is said: "For the sins of Jeroboam which he sinned and wherewith he made Israel to sin."

22. Whosoever has these three attributes is of the disciples of Abraham our father, but whosoever has three other attributes is of the disciples

אֵין חֵטְא בָּא עַל יָדוֹ וְכָל־הַמַּחֲטִיא אֶת־הָרַבִּים אֵין מַסְפִּיקִים בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. מֹשֶׁה זָכָה וְזִכָּה אֶת־הָרַבִּים זְכוּת הָרַבִּים תָּלוּי בּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר צִדְקַת יְיָ עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל (דברים לג, כא). יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט חָטָא וְהֶחֱטִיא אֶת־הָרַבִּים חֵטְא הָרַבִּים תָּלוּי בּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר עַל חַטֹּאות יָרָבְעָם אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל (מלכים א, טו, ל):

22. כָּל־מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלשָׁה דְבָרִים הַלָּלוּ הוּא מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וּשְׁלשָׁה דְבָרִים אֲחֵרִים הוּא מִתַּלְמִידָיו
של

קומט פון זיין האנט קיין זינד ניט ארויס; און דער וואס ברענגט פיעל צום זינדיגען, לאזט מען איהם אפילו ניט צו תשובה צו טאן. משה האט אליין געטאן גוטס און האט געבראכט פיעל צום גוטען, און דער פאר־דיענסט פון די פיעל ווערט אנגעהאנגען אויף איהם, ווי עס ווערט געזאגט: „ער האט געטאן די גערעכ־טיגקייט פון גאט, און זיינע געזעצען צווישען ישראל.״ ירבעם דער זוהן פון נבט, האט אליין געזינדיגט, און געמאכט פיעל צום זינדיגען, און די זינ־דיגקייט פון די פיעל ווערט אנגעהאנגען אויף איהם, ווי עס ווערט געזאגט: „פון וועגען די זינד פון ירבעם וואס האט גע־זינדיגט און געמאכט זינדיגען ישראל.״

22. איטליכער וואס האט די דאזיגע דריי מדות איז פון א ב ר ה ם אבינו'ס תלמידים, און איטליכער וואס האט די דריי אנדערע מדות איז פון די תלמידים פון בלעם דעם רשע.

שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע. עַיִן טוֹבָה וְרוּחַ נְמוּכָה וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. עַיִן רָעָה וְרוּחַ גְּבוֹהָה וְנֶפֶשׁ רְחָבָה מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע: מַה בֵּין תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ לְתַלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע. תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ אוֹכְלִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנוֹחֲלִים הָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא (משלי ח, כא). תַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע יוֹרְשִׁים גֵּיהִנֹּם וְיוֹרְדִים לִבְאֵר שַׁחַת. שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ ימיהם

of Balaam the wicked. A good eye, a humble mind, and a lowly spirit are the signs of the disciples of Abraham our father; an evil eye, a haughty mind, and a proud spirit are the signs of the disciples of Balaam the wicked. What is the difference between the disciples of Abraham our father and those of Balaam the wicked? The disciples of Abraham our father enjoy this world and inherit the world to come, as it is said: "That I may cause those that love me to inherit substance, and that I may fill all their treasuries;" the disciples of Balaam the wicked inherit Gehenna and descend into the nethermost pit, as it is said: "But Thou, O God, wilt bring them down into the nethermost pit; men of blood and deceit shall not live out half their days;

א פארגינעריש אויג, א שטיל געמיטה, און אן עניוות'דיג הארץ איז פון אברהם אבינו'ס תלמידים; א בייז אויג, א האַ-פערדיג געמיט, און א פארלאנגעריש הארץ, איז פון די תלמידים פון בלעם דעם רשע. וואס איז דער חילוק צווישען די תלמידים פון אברהם אבינו, ביז די תלמידים פון בלעם דעם רשע? די תלמידים פון אברהם אבינו געניסען אויף דער וועלט און קויפען זיך איין יענע וועלט, ווי עס ווערט געזאגט: „צו געבען מיינעליעבהאבער גוטס און אנצופילען זייערע שאצקאמערען." די תלמידים אבער פון בלעם דעם רשע, קויפען זיך איין גיהנם און נידערען אראפ אין דער גרוב פון אונ-טערגאנג, ווי עס ווערט געזאגט: „און דו, גאט, וועסט זיי מאכען נידערען אין דער גרוב פון אונטערגאנג; די לייט פון בלוט און באטרוג וועלען ניט אויסלעבען האלב זייערע טעג, אבער

but as for me, I will trust in Thee."

23. Judah the son of Tema said: Be bold as a leopard, light as an eagle, fleet as a hart, and strong as a lion, to do the will of thy Father who is in heaven. He was wont to say: The bold-faced are for Gehenna, the shame-faced for the Garden of Eden. May it be Thy will, O Lord our God and God of our fathers, that the temple be speedily rebuilt in our days, and grant our portion in Thy Law.

24. He was wont to say: At five years the age is reached for the study of Scripture, at ten for the study of the Mishnah, at thirteen for the fulfilment of the commandments, at fifteen for the study of the Talmud, at eighteen for marriage, at twenty for seeking a livelihood, at thirty for strength, at forty

יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח־בָּךְ׃ (תהלים נה, כד):

23. יְהוּדָה בֶּן־תֵּימָא אוֹמֵר. הֱוֵה עַז כַּנָּמֵר וְקַל כַּנֶּשֶׁר רָץ כַּצְּבִי וְגִבּוֹר כָּאֲרִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמָיִם׃ הוּא הָיָה אוֹמֵר. עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם וּבוֹשׁ פָּנִים לְגַן־עֵדֶן׃ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

24. הוּא הָיָה אוֹמֵר. בֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים לַמִּקְרָא בֶּן־עֶשֶׂר שָׁנִים לַמִּשְׁנָה בֶּן־שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לַמִּצְוֹת בֶּן־חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה לַתַּלְמוּד בֶּן־שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לַחֻפָּה בֶּן־עֶשְׂרִים לִרְדּוֹף בֶּן־שְׁלֹשִׁים לַכֹּחַ בֶּן־אַרְבָּעִים

לבינה

איך פארזיכער מיך אויף דיר.״

23. יהודה דער זוהן פון תימא זאגט: זיי מוטיג ווי א לעמפערט, און גרינג ווי אן אדלער, פלינק ווי א הירש, און שטארק ווי א לייב צו טאן דעם רצון פון דיין פאטער אין הימעל. ער פלעגט זאגען: דער עזות פנים איז פאר'ן גיהנם, און דער שעמעוודיגער פאר'ן גן עדן. זאל זיין דיין ווילען, גאט אונזער האר און דער האר פון אונזערע על-טערען, אז דער בית המקדש זאל געבויט ווערען אין גיכען, אין אונזערע טעג, און באשער אונזער גורל זאל זיין אין לערנען דיין תורה.

24. ער פלעגט זאגען: צו פינף יאהר פאר חומש; צו צעהן פאר משנה; צו דרייצעהן פאר טאן די מצוות; צו פופצעהן פאר גמרא; צו אכצעהן פאר געהן צו דער חופה; צו צוואנציג פאר יאגענים; צו דרייסיג פאר שטארקייט; צו פערציג פאר פארשטאנדיגקייט;

for discernment, at fifty for counsel, at sixty a man attains old age, at seventy the hoary head, at eighty special strength, at ninety decrepitude, at a hundred he is as if he were already dead and had passed away and vanished from the world.

25. Ben Bag Bag said: Turn the Torah, and turn it over again, for everything is herein, and contemplate in it, and wax gray and old over it, and swerve not from it, for thou canst have no greater excellency than this.

26. Ben He He said: According to the toil is the reward.

לַבִּינָה בֶּן־חֲמִשִּׁים לָעֵצָה בֶּן־שִׁשִּׁים לְזִקְנָה בֶּן־שִׁבְעִים לְשֵׂיבָה בֶּן־שְׁמוֹנִים לִגְבוּרָה בֶּן־תִּשְׁעִים לָשׁוּחַ בֶּן־מֵאָה כְּאִלּוּ מֵת וְעָבַר וּבָטֵל מִן הָעוֹלָם:

25. בֶּן־בַּג בַּג אוֹמֵר. הֲפֹךְ בַּהּ וַהֲפֹךְ בַּהּ דְּכֹלָּא בַהּ וּבַהּ תֶּחֱזֵא וְסִיב וּבְלֵה בַהּ וּמִנַּהּ לָא תְזוּעַ שֶׁאֵין לְךָ מִדָּה טוֹבָה הֵימֶנָּה:

26. בֶּן־הֵא הֵא אוֹמֵר. לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא:

צו פופציג פאר געבען עצות; צו זעכציג פאר זקנה; צו זיבעציג פאר גראקייט: אכציג יאהר איז גבורה; צו ניינציג יאהר פאר געהן געבויגען; צו הונדערט יאהר אזוי ווי געשטארבען און אוועק און פארגאנגען פון דער וועלט.

25. בן-בג בג זאגט: בלעטער די תורה אי-בער נאך א מאל און נאך א מאל, ווארום אלץ איז אין איהר פאראן, און קוק גוט אריין אין איהר, און ווער גרא און אלט איבער איהר, און פון איהר זאלסטו זיך ניט ריהרען ווארום עס איז ניטא קיין בעסערע מדה ווי דאס.

26. בן-הא הא זאגט: לויט דעם צער איז דער שכר.

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר. רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת־יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר (ישעיה מב, כא):

Rabbi Hanania the son of Akashia said: The Holy One, blessed be He, was pleased to make Israel meritorious; wherefore he gave them a great Torah and many commandments, as it is said: "The Lord was pleased for His righteousness' sake, to make the Torah great and glorious."

רבי חנניא דער זוהן פון עקשיא זאגט: גאט ברוך הוא האט געוואלט מזכה זיין דאס אידישע פאלק, דרום האט ער זיי געגעבען פיעל תורה און מצוות. ווי עס ווערט געזאגט: „גאט האט באוויליגט פון וועגען זיין גערעכטיגקייט צו מאכען זיין תורה גרויס און פראכטיג."

CHAPTER VI — פרק ששי

All Israel shall have a portion in the world to come, as it is said: "And thy people are all righteous, they shall inherit the land for ever; the branch of My planting, the work of My hands, wherein I glory."

כָּל־יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר (ישעיה ס, כא):

איטליכער איד וועט האבען א חלק אויף יענער וועלט, ווארום עס ווערט געזאגט: „און דיין פאלק זיינען אלע צדיקים, זיי וועלען ירש'ען אויף אייביג די ערד, דער צווייג פון מיין פלאנצונג, דאס ווערק פון מיינע הענט וואס איך ריהם זיך דערמיט."

The sages taught in the style of the Mishnah. Blessed be He that made choice of them and their Mishnah:

1. R. Meir said: Whosoever labors in the Torah for its own sake merits many things; and not only so, but he is worth the whole world; he is called friend, beloved; he loves God, loves mankind; he pleases God, pleases mankind; it clothes him with meekness and reverence; it fits him to become just, pious, upright, and faithful; it keeps him far from sin, and brings him toward the side of merit. Through him the world enjoys counsel and sound wisdom, understanding and power, as it is said: "Counsel is mine, and sound wisdom; I am understanding, power is mine." And it

שָׁנוּ חֲכָמִים בִּלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה בָּרוּךְ שֶׁבָּחַר בָּהֶם וּבְמִשְׁנָתָם׃

1. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. כָּל־הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ זוֹכֶה לִדְבָרִים הַרְבֵּה וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּל־הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּדַי הוּא לוֹ. נִקְרָא רֵעַ אָהוּב אוֹהֵב אֶת־הַמָּקוֹם אוֹהֵב אֶת־הַבְּרִיּוֹת. מְשַׂמֵּחַ אֶת־הַמָּקוֹם מְשַׂמֵּחַ אֶת־הַבְּרִיּוֹת. וּמַלְבַּשְׁתּוֹ עֲנָוָה וְיִרְאָה וּמַכְשַׁרְתּוֹ לִהְיוֹת צַדִּיק חָסִיד יָשָׁר וְנֶאֱמָן וּמְרַחַקְתּוֹ מִן הַחֵטְא וּמְקָרַבְתּוֹ לִידֵי זְכוּת וְנֶהֱנִים מִמֶּנּוּ עֵצָה וְתוּשִׁיָּה בִּינָה וּגְבוּרָה. שֶׁנֶּאֱמַר לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה (משלי ח, יד).

ונותנת

די חכמים האבען געלערנט אין דעם לשון פון דער משנה. געלויבט איז דער וואס האט אויסדערוועהלט זיי און זייער לערנען.

1. רבי מאיר זאגט: דער וואס פאר־נעהמט זיך מיט דער תורה בלויז צוליעב איהר אליין, איז זוכה צו פיעל זאכען, און ניט נאר דאס, נאר די גאנצע וועלט קומט איהם. ער ווערט אנ־גערופען חבר און גע־ליעבטער, דער ליעב־האבער פון גאט, און דער ליעבהאבער פון מענשען, דער דער־פרעהער פון גאט און דער דערפרעהער פון מענשען. און (די תורה) קליידט איהם אן מיט עניוות און מיט אפשיי, און זי גרייט איהם צו צו ווערעי גערעכט, פרום, רעכטפארטיג און גע־טריי, זי דערווייטערט איהם פון זינד און זי דערנעהנטערט איהם צו גוטען; און מע גע־ניסט פון איהם אן עצה און פארשטאנד און שטארקייט, ווי עס ווערט געזאגט: „ביי מיר איז דא אן עצה און קלוגשאפט, איך בין פארשטאנדינקייט, פארמאג גבורה." און זי גיט איהם

gives him sovereignty and dominion and discerning judgment; to him the secrets of the Torah are revealed; he is made like a never-failing fountain, and like a river that flows on with ever-sustained vigor. He becomes modest, long-suffering, and forgiving of insults. And it magnifies him and exalts him above all things.

2. R. Joshua the son of Levi said: Every day a heavenly voice goes forth from mount Horeb, proclaiming these words: "Woe to the creatures for contempt of the Torah;" for whosoever does not occupy himself with the Torah is called "Rebuked," as it is said: "As a ring of gold in a swine's snout, so is a fair woman that turneth aside from discretion;" and it says: "And the tables were

וְנוֹתֶנֶת לוֹ מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה וְחִקּוּר דִּין וּמְגַלִּים לוֹ רָזֵי תוֹרָה וְנַעֲשֶׂה כְּמַעְיָן שֶׁאֵינוֹ פוֹסֵק וּכְנָהָר שֶׁמִּתְגַּבֵּר וְהוֹלֵךְ וְהֹוֶה צָנוּעַ וְאֶרֶךְ רוּחַ וּמוֹחֵל עַל עֶלְבּוֹנוֹ וּמְגַדַּלְתּוֹ וּמְרוֹמַמְתּוֹ עַל כָּל־הַמַּעֲשִׂים:

2. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־לֵוִי. בְּכָל־יוֹם וָיוֹם בַּת־קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר חוֹרֵב וּמַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה. שֶׁכָּל־מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה נִקְרָא נָזוּף. שֶׁנֶּאֱמַר נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם (משלי יא, כב): וְאוֹמֵר. וְהַלֻּחֹת מעשה

קינגשאפט, און געוועלטיגונג, און די אויספארשונג פון א משפט. און מען אנטפלעקט פאר איהם די סודות פון דער תורה, און ער ווערט אזוי ווי א קוואל וואס הערט ניט אויף, און אזוי ווי א שטראם וואס האלט זיך אין איין שטארקען. און ער ווערט עניוות'דיג און געדולדיג, און איז מוחל אויף זיין ביוש. און זי גרייסט איהם און דערהויבט איהם איבער אלע זאכען.

2. רבי יהושע דער זוהן פון לוי האט געזאגט: אלע טאג געהט ארויס א בת-קול פון בארג חורב און רופט אויס און זאגט: „וועה צו די מענשען פאר דער פאר-שעמונג פון דער תורה." ווארום דער וואס פארנעהמט זיך ניט מיט דער תורה ווערט גערופען א געטאדעלטער, ווי עס ווערט געזאגט: „ווי א גילדערנער נאז-רינג אויף דעם מויל פון א חזיר, אזוי איז א פרוי וואס איז שעהן אבער אהן פארשטאנדיגקייט." און דער פסוק זאגט אויך: „און די לוחות זיינען געווען

the work of God, and the writing was the writing of God, graven upon the tables." Read not harut (graven), but herut (freedom), for no man is free but he who is occupied with the study of the Torah; but whosoever is occupied with the study of the Torah, behold, he shall be exalted, as it is said: "From the Gift to God's Inheritance, and from God's Inheritance to the High Places."

מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל־הַלֻּחוֹת (שמות לב, טז). אַל תִּקְרָא חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת שֶׁאֵין לְךָ בֶּן־חוֹרִין אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה. וְכָל־מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה הֲרֵי זֶה מִתְעַלֶּה. שֶׁנֶּאֱמַר וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת (במדבר כא, יט):

דאס ווערק פון גאט, און די געשריפטס איז געווען די געשריפטס פון גאט אויס-געקריצט אויף די לוחות." ניט לייען חרות (אויסגעקריצט) נאר לייי-ען חרות (פריישאפט), ווארום דו האסט ניט איינעם וואס איז אמת פריי, סיידען ער פאר-נעהמט זיך מיט דער תורה. און איטליכער וואס פארנעהמט זיך מיט לערנען תורה, ווערט דערהויבען, ווי עס ווערט געזאגט: „פון מתנה קיין נחליאל און פון נחליאל קיין במות (הויכע ערטער)."

3. He who learns from his fellow a single chapter, a single rule, a single verse, a single expression, or even a single letter, ought to show him honor; for so we find with David king of Israel, who learnt only two things from Ahithophel, and yet called him his master, his teacher, and his familiar friend, as it is

3. הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד אוֹ הֲלָכָה אַחַת אוֹ פָּסוּק אֶחָד אוֹ דִּבּוּר אֶחָד אוֹ אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת צָרִיךְ לִנְהָג בּוֹ כָּבוֹד. שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּדָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בִּלְבָד קְרָאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ וּמְיֻדָּעוֹ. שנאמר

3. דער וואס לערנט פון זיין חבר איין פרק אדער איין דין, אדער איין פסוק, אדער איין ווארט, אדער אפילו איין אות, דארף איהם אפגעבען כבוד, ווארום אזוי געפינען מיר ביי דוד דעם מלך פון ישראל, וואס האט פון אחיתופל'ען מעהר ניט געלערענט ווי צוויי זאכען און פונדעסט-וועגען האט ער איהם גערופען: „זיין רבי, זיין פיהרער, און זיין גוטער פריינט,"

said: "But it was thou, a man mine equal, my teacher, and my familiar friend." Now, is it not an argument from minor to major? If David king of Israel, who learned only two things from Ahithophel, called him his master, teacher, and familiar friend, how much more ought one who learns from his fellow a chapter, rule, verse, expression, or even a single letter, to show him honor? And honor is nothing but Torah, as it is said: "The wise shall inherit honor;" "and the perfect shall inherit good." And good is nothing but Torah, as it is said: "For I give you good doctrine, forsake ye not my Torah."

שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי (תהלים נה, יד): וַהֲלֹא דְבָרִים קַל וָחֹמֶר. וּמַה דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בִּלְבָד קְרָאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ וּמְיֻדָּעוֹ. הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד אוֹ הֲלָכָה אַחַת אוֹ פָּסוּק אֶחָד אוֹ דִבּוּר אֶחָד אוֹ אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁצָּרִיךְ לִנְהֹג בּוֹ כָּבוֹד. וְאֵין כָּבוֹד אֶלָּא תוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ (משלי ג, לה) וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ טוֹב (שם כח, י). וְאֵין טוֹב אֶלָּא תוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ (שם ד, ב):

כד

זוי עס ווערט געזאגט: „און דו, א מענש, מיין גלייכען, מיין פיהרער און מיין גוטער פריינט." איז דאך די זאך א קל וחומר: מה דאך דוד, דער מלך פון ישראל, וואס האט פון אחיתופל'ען ניט געלערענט מעהר ווי צוויי זאכען, האט איהם גערופען זיין פיהרער און גוטער פריינט, מיט וויפיעל און וויפיעל מאל מעהר דארף א געוועונטליכער מענש וואס לערענט פון זיין חבר איין פרק, אדער איין דין, אדער איין פסוק, אדער איין ווארט, אדער אפילו איין אות, אים אפגעבען כבוד? ווארום כבוד איז נאר תורה, ווי עס ווערט געזאגט: „די חכמים וועלען ארבען כבוד"; „און די אומשולדיגע וועלען ארבען גוטס." און גוטס איז קיין אנדער זאך ניט נאר די תורה, ווי עס ווערט געזאגט: „ווארום א גוטע לערנונג האב איך אייך געשאנקען מיין תורה זאלט איהר ניט פארלאזען."

4. This is the path of the Torah: A morsel of bread with salt shalt thou eat, and water by measure shalt thou drink, and shalt sleep upon the ground, and live a life of trouble, and in the Torah shalt thou toil. If thou doest this, "Happy shalt thou be, and it shall be well with thee;" happy shalt thou be in this world; and it shall be well with thee in the world to come.

4. כָּךְ הִיא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה. פַּת בְּמֶלַח תֹּאכֵל וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן וְחַיֵּי צַעַר תִּחְיֶה וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל. אִם אַתָּה עֹשֶׂה כֵּן אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ. אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְטוֹב לָךְ לָעוֹלָם הַבָּא:

4. אזוי איז דער וועג פון דער תורה: ברויט מיט זאלץ זאלסטו עסען, און וואסער מיט א מאס זאלסטו טרינקען, און אויף דער ערד זאלסטו שלאפען, און א לעבען פון נויטה זאלסטו לעבען, און זיך מיהען איבער דער תורה. אויב דו טוסט אזוי, וואויל איז דיר און גוט איז דיר. וואויל איז דיר אויף דער וועלט, און גוט איז דיר אויף יענער וועלט.

5. Seek not greatness for thyself, and covet not honor; let thy works exceed thy learning; and crave not after the table of kings; for thy table is greater than theirs, and thy crown is greater than theirs; and faithful is the master of thy work to pay thee the reward of thy labor.

5. אַל תְּבַקֵּשׁ גְּדֻלָּה לְעַצְמְךָ וְאַל תַּחְמֹד כָּבוֹד. יוֹתֵר מִלִּמּוּדְךָ עֲשֵׂה. וְאַל תִּתְאַוֶּה לְשֻׁלְחָנָם שֶׁל מְלָכִים. שֶׁשֻּׁלְחָנְךָ גָּדוֹל מִשֻּׁלְחָנָם וְכִתְרְךָ גָּדוֹל מִכִּתְרָם. וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֶּם לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ:

5. זוך ניט קיין גרויסקייט פאר זיך, און באגעהר ניט קיין כבוד. מעהר וויפיעל דו לערענסט זאלסטו טאן. און גלוסט ניט צו דעם טיש פון מלכים, ווארום דיין טיש איז גרעסער ווי זייער טיש, און דיין קרוין איז גרעסער ווי זייער קרוין, און דיין ארבייט-געבער איז א בטוח, דיר צו באצאהלען דעם לויהן פון דיין ארבייט.

6. The Torah is greater than the

6. גְּדוֹלָה תּוֹרָה יוֹתֵר מִן

הכהנה

6. גרעסער איז תורה ווי כהונה, און

priesthood and than royalty; for royalty is acquired by thirty qualifications, the priesthood by twenty-four, while the Torah is acquired by forty-eight. And these are they: By study; by a listening ear; by ordered speech; by understanding and discernment of the heart; by awe; by reverence; by meeknees; by cheerfulness; by attendance upon the wise; by attaching oneself to colleagues; by discussion with disciples; by sedateness; by the knowledge of Scripture and the Mishnah; by moderation in business, in intercourse with the world, in pleasure, in sleep, in conversation, in merriment; by long-suffering; by a good heart; by faith in the wise; by acceptance of chastisement;

הַכְּהֻנָּה וּמִן הַמַּלְכוּת. שֶׁהַמַּלְכוּת נִקְנֵית בִּשְׁלשִׁים מַעֲלוֹת וְהַכְּהֻנָּה בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע וְהַתּוֹרָה נִקְנֵית בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה דְבָרִים. וְאֵלּוּ הֵן. בְּתַלְמוּד. בִּשְׁמִיעַת הָאֹזֶן. בַּעֲרִיכַת שְׂפָתָיִם. בְּבִינַת הַלֵּב בְּשִׂכְלוּת הַלֵּב. בְּאֵימָה. בְּיִרְאָה. בַּעֲנָוָה. בְּשִׂמְחָה. בְּשִׁמּוּשׁ חֲכָמִים. בְּדִבּוּק חֲבֵרִים. בְּפִלְפּוּל הַתַּלְמִידִים. בְּיִשּׁוּב. בְּמִקְרָא וּבְמִשְׁנָה. בְּמִעוּט סְחוֹרָה. בְּמִעוּט דֶּרֶךְ אֶרֶץ. בְּמִעוּט תַּעֲנוּג. בְּמִעוּט שֵׁנָה. בְּמִעוּט שִׂיחָה. בְּמִעוּט שְׂחוֹק. בְּאֶרֶךְ אַפַּיִם. בְּלֵב טוֹב. בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים. בְּקַבָּלַת הַיִּסּוּרִים.

המכיר

ווי מלוכה. ווארום מלוכה ווערט דערגרייכט דורך דרייסיג מעלות, און כהונה דורך פיער און צוואנציג, אבער די תורה ווערט דערגרייכט דורך אכט און פערציג. און דאס זיינען זיי: דורך לערנען; דורך הערען מיט'ן אויער; דורך ארויסרעדען מיט די ליפען; דורך שכל און דורך קלינגען זיך; דורך מורא; דורך אפשיי; דורך עניוות; דורך פרעהליכקייט; דורך באדיענען די חכמים; דורך צוגעטאנקייט פון חברים; דורך דעם וואס די תלמידים זיינען זיך מפלפל; דורך געלאסענקייט; דורך באהאווענטקייט אין תנ"ך און משנה; דורך ווינציג האנדעלשאפט; דורך ווינציג וועלטליכקייט; דורך ווינציג תענוגים; דורך ווינציג שלאף; דורך ווינציג רעדען; דורך ווינציג לאכען; דורך איינהאלטען דעם כעס; דורך א גוט הארץ; דורך גלויבען אין די חכמים און דורך קענען צונעהמען יסורים. און זי ווערט בלויז דערגרייכט פון

by knowing one's place, rejoicing in one's portion, putting a fence to one's words, claiming no merit for oneself; by being beloved, loving God, loving mankind, loving righteousness, loving uprightness, loving reproof; by keeping oneself far from honor, not being haughty with one's learning, nor delighting in giving decisions; by bearing the yoke with one's fellow, inclining him to the scale of merit, and establishing him upon truth, and establishing him upon peace; by being composed in one's study; by asking and answering, understanding and adding thereto; by learning with the view to teaching, and by learning with the view to practising; by making one's master wiser, considering what one has heard,

הַמַּכִּיר אֶת־מְקוֹמוֹ. וְהַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ. וְהָעוֹשֶׂה סְיָג לִדְבָרָיו. וְאֵינוֹ מַחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ. אָהוּב. אוֹהֵב אֶת־הַמָּקוֹם. אוֹהֵב אֶת־הַבְּרִיּוֹת. אוֹהֵב אֶת־הַצְּדָקוֹת. אוֹהֵב אֶת־הַמֵּישָׁרִים. אוֹהֵב אֶת־הַתּוֹכָחוֹת. וּמִתְרַחֵק מִן הַכָּבוֹד. וְלֹא מֵגִיס לִבּוֹ בְּתַלְמוּדוֹ. וְאֵינוֹ שָׂמֵחַ בְּהוֹרָאָה. נוֹשֵׂא בְעֹל עִם חֲבֵרוֹ. וּמַכְרִיעוֹ לְכַף זְכוּת. וּמַעֲמִידוֹ עַל הָאֱמֶת. וּמַעֲמִידוֹ עַל הַשָּׁלוֹם. וּמִתְיַשֵּׁב בְּתַלְמוּדוֹ. שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב. שׁוֹמֵעַ וּמוֹסִיף. הַלּוֹמֵד עַל מְנָת לְלַמֵּד. וְהַלּוֹמֵד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת. הַמַּחְכִּים אֶת־רַבּוֹ. וְהַמְכַוֵּן אֶת־שְׁמוּעָתוֹ.

והאומר

דעם וואס ווייס זיין ארט; וואס איז צופרידען מיט זיין גורל; וואס מאכט א צאהם ארום זיינע רייד; וואס נימ זיך אליין קיין דאנק ניט; וואס איז באליעבט; וואס האט ליעב גאט; וואס האט ליעב מענשען; וואס האט ליעב צדקה; וואס האט ליעב רעכטפּארטיגקייט; וואס האט ליעב מוסר; וואס דערווייטערט זיך פון כבוד, און גרייסט זיך ניט מיט זיין לערנען, און פרעהט זיך ניט צו פּסק'ען; וואס טראגט מיט דעם יאך פון זיין חבר, און איז איהם דן צום גוטען, און שטעלט איהם אוועק אויף'ן אמת, און שטעלט איהם אויף'ן פריד; און דער וואס איז געזעצט און איבערלעגט אין זיין לערנען; וואס פרעגט און ענטפערט, הערט, און לעגט אליין צו; וואס לערענט כדי צו לערנען מיט אנדערע, און לערענט כדי צו טאן; וואס מאכט קלוג זיין רבי'ן; וואס מערקט גוט וואס ער הערט

and reporting a thing in the name of him who said it. So, thou hast learnt that whosoever reports a thing in the name of him who said it brings deliverance into the world, as it is said: "And Esther told the king in Mordecai's name."

7. Great is the Torah which gives life to those that practise it in this world and in the world to come, as it is said: "For they are life unto those that find them, and health to all their flesh." and it is also said: "It shall be health to thy navel, and marrow to thy bones;" and it is also said: "It is a tree of life to them that lay hold upon it, and happy is every one that holdeth it fast;" and it is also said: "For they shall be a chaplet of grace unto thy head, and chains about thy neck;"

וְהָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ. הָא לָמַדְתָּ כָּל־הָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מֵבִיא גְאֻלָּה לָעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי (אסתר ב, כב):

7. גְּדוֹלָה תוֹרָה שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת חַיִּים לְעוֹשֶׂיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא (משלי ד, כב). וְאוֹמֵר רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ (שם ג, ח). וְאוֹמֵר עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר (שם ג, יח). וְאוֹמֵר כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לגרגרתיך

און זאגט איבער א זאך אין נאמען פון דעם וואס האט זי געזאגט. אט האסטו געלערענט: איטליכער וואס זאגט איבער א זאך אין נאמען פון דעם וואס האט זי געזאגט, ברענגט די גאולה אויף דער וועלט, ווי עס ווערט געזאגט: „און אסתר האט דערצעהלט דעם מלך אין נאמען פון מרדכי'ן."

7. גרויס איז די תורה, ווארום זי גיט איהרע טוערס לעבען, אי אויף דער וועלט אי אויף יענער וועלט, ווי עס ווערט געזאגט: „און זיי זיינען לעבען פאר די וואס געפינען זיי און פאר זיין גאנצען לייב א היילונג." און ער זאגט ווידער: „זי וועט זיין א היילונג פאר דיין נאפעל און א זאפט פאר דיינע ביינער." און ער זאגט ווידער: „א בוים פון לעבען איז זי פאר די וואס נעהמען זי אן, און די וואס האלטען זיך אן איהר זיינען באגליקט." און ער זאגט ווידער: „ווארום א קראנץ פון חן זיינען זיי פאר דיין קאפ און האלז-בענדער

and it is also said: "It shall give to thy head a chaplet of grace; a crown of glory shall it bestow on thee;" and it is also said: "For by me thy days shall be multiplied, and the years of thy life shall be increased;" and it is also said: "Length of days is in its right hand; in its left hand are riches and honor;" and it is also said: "For length of days, and years of life, and peace, will they add to thee."

8. R. Simon the son of Judah, in the name of R. Simon the son of Yohai, said: Beauty, strength, wealth, honor, wisdom, old age, and a hoary head, and children are comely to the righteous and comely to the world, as it is said: "The hoary head is a crown of glory, it is found in the way of righteousness;"

לְגַרְגְּרֹתֶיךָ (שם א, ט). וְאוֹמֵר תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת־חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ (שם ד, ט). וְאוֹמֵר כִּי־בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים (שם ט, יא). וְאוֹמֵר אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד (שם ג, טז). וְאוֹמֵר כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ (שם ג, ב):

8. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־יְהוּדָה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־יוֹחַי אוֹמֵר. הַנּוֹי וְהַכֹּחַ וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד וְהַחָכְמָה הַזִּקְנָה וְהַשֵּׂיבָה וְהַבָּנִים נָאֶה לַצַּדִּיקִים וְנָאֶה לָעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא (שם טז, לא).

ואומר

פאר דיין קעהל." און ער זאגט ווידער: „זי וועט ארויפטאן אויף דיין קאפ א קראנץ פון חן; א קרוין פון שעהנקייט וועט זי דיר דערלאנגען." און ער זאגט ווידער: „ווארום דורך מיר וועלען פארמעהרט ווערען דיינע טעג, און יאהרען פון לעבען וועט מען דיר צולעגען." און ער זאגט ווידער: „לאנגע יאהרען זייגען אין איהר רעכטער האנט און אין איהר לינקער זיינען עשירות און כבוד." און ער זאגט ווידער: „ווארום פיעל טעג און יאהרען פון לעבען וועט מען דיר צולעגען."

8. רבי שמעון דער זוהן פון יהודה, אין נאמען פון שמעון דעם זוהן פון יוחאי, זאגט: שעהנקייט און גבורה, עשירות און כבוד, חכמה און זקנה, גראע האר און קינדער, זיינען שעהן פאר די צדיקים און שעהן פאר דער וועלט, ווי עס ווערט געזאגט: „די שעהנע קרוין פון גראע האר געפינט זיך אויף דעם וועג פון

and it is also said: "The glory of young men is their strength; and the beauty of old men is the hoary head;" and it is also said: "The crown of the wise is their riches;" and it is also said: "Children's children are the crown of old men, and the glory of children are their fathers;" and it is also said: "Then the moon shall be confounded, and the sun ashamed; for the Lord of hosts will reign in mount Zion, and in Jerusalem, and before His elders shall be glory." R. Simon the son of Menasya said: These seven qualities which the sages enumerated as becoming to the righteous were all realized in Rabbi Judah the Prince and in his sons.

9. R. Jose the son of Kisma said: I was once walking by the way, when a man met me and saluted me, and

וְאוֹמֵר תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה (שם כ, כט). וְאוֹמֵר עֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׁרָם (שם יד, כד). וְאוֹמֵר עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם (שם יז, ו). וְאוֹמֵר וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי־מָלַךְ יְיָ צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד (ישעיה כד, כג): רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־מְנַסְיָא אוֹמֵר. אֵלּוּ שֶׁבַע מִדּוֹת שֶׁמָּנוּ חֲכָמִים לַצַּדִּיקִים כֻּלָּם נִתְקַיְּמוּ בְּרַבִּי וּבְבָנָיו:

9. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן־קִסְמָא. פַּעַם אַחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וּפָגַע בִּי אָדָם אֶחָד וְנָתַן לִי
שלום

גערעכטיגקייט." און ער זאגט ווידער: „די צירונג פון יונגע איז זייער קראפט, און די שעהנקייט פון די אלטע איז גראע האר." און ער זאגט ווידער: „די קרוין פון די חכמים איז זייער רייכטום." און ער זאגט ווידער: „די קרוין פון אלטע לייט זיינען קינדם קינדער, און די קרוין פון קינדער זיינען זייערע עלטערען." און ער זאגט ווידער: „און די לבנה וועט זיך שעמען, און די זונן וועט צו שאנד ווערען, ווארום גאט פון די צבאות וועט קיניגען אויפ'ן בארג ציון און ירושלים, און אקעגען זיינע עלטסטע וועט זיין א פראכטיגקייט." רבי שמעון דער זוהן פון מנסיא זאגט: אט די אלע זיבען זאכען וואס די חכמים האבען אויסגערעכענט פאר די צדיקים, זיינען אלע מקוים געווארען ביי רבי'ן און זיינע זיהן.

9. רבי יוסי דער זוהן פון קסמא האט געזאגט: איין מאל בין איך געגאנגען אין וועג, האט מיר באנגעגנט א מאן און האט

I returned the salutation. He said to me: "Rabbi, from what place art thou?" I said to him: "I come from a great city of sages and scribes." He said to me: "Should it be thy pleasure to dwell with us in our place, I will give thee a thousand thousand dinars of gold and precious stones and pearls." I said to him: "Wert thou to give me all the silver and gold and precious stones and pearls in the world, I would not dwell anywhere but in a place of the Torah; and thus it is written in the book of Psalms by the hands of David, king of israel: 'The law of Thy mouth is better unto me than thousands of gold and silver.' Moreover, in the hour of man's decease not silver, nor gold, nor precious stones, nor

שָׁלוֹם וְהֶחֱזַרְתִּי לוֹ שָׁלוֹם. אָמַר לִי. רַבִּי מֵאֵיזֶה מָקוֹם אָתָּה. אָמַרְתִּי לוֹ. מֵעִיר גְּדוֹלָה שֶׁל חֲכָמִים וְשֶׁל סוֹפְרִים אָנִי. אָמַר לִי. רַבִּי רְצוֹנְךָ שֶׁתָּדוּר עִמָּנוּ בִּמְקוֹמֵנוּ וַאֲנִי אֶתֵּן לְךָ אֶלֶף אֲלָפִים דִּינְרֵי זָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת. אָמַרְתִּי לוֹ. אִם אַתָּה נוֹתֵן לִי כָּל־כֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֵינִי דָר אֶלָּא בִּמְקוֹם תּוֹרָה. וְכֵן כָּתוּב בְּסֵפֶר תְּהִלִּים עַל יְדֵי דָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. טוֹב־לִי תוֹרַת־פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף (תהלים קיט, עב). וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁבִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם אֵין מְלַוִּים לוֹ לְאָדָם לֹא כֶסֶף וְלֹא זָהָב

ולא

מיר געגעבען שלום, און איך האב איהם אפגעגעבען שלום. האט ער געזאגט צו מיר: רבי, פון וואסער ארט קומסטו? האב איך איהם געענטפערט: פון א גרויסער שטאדט פון חכמים און געלערנטע. האט ער צו מיר געזאגט: רבי, וואלסטו געוואלט וואוינען ביי אונז, אין אונזער ארט, אז איך זאל דיר געבען טויזענט מאל טויזענט גילדערנע רענדלעך, און אבנים טובות און פעריל? האב איך צו איהם געזאגט: ווען דו גיסט מיר, גאר דאס זילבער און גאלד און אבנים טובות און פעריל פון דער וועלט, וועל איך ניט וואוינען, סיידען אין אן ארט פון תורה. און אזוי שטעהט געשריבען אין דעם ספר תהלים פון דוד מלך פון ישראל׳ יזיר איז ליעבער: .ע׳׳נונג פון דיין מויל ווי טויזענטער גאלד און זילבער." און ניט נאר דאס, נאר אז א מענש ווערט נפטר, באלייטען ניט דעם מענשען, ניט זילבער

pearls accompany him, but only the Torah and good works, as it is said: 'When thou walkest, it shall lead thee; when thou liest down, it shall watch over thee; and when thou awakest, it shall talk with thee.' When thou walkest, it shall lead thee—in this world; when thou liest down, it shall watch over thee—in the grave: and when thou awakest, it shall talk with thee—in the world to come. And it is also said: 'Mine is the silver, and Mine is the gold, saith the Lord of hosts'."

וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבָד. שֶׁנֶּאֱמַר בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ (משלי ו, כב). בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ בַּקֶּבֶר וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ לָעוֹלָם הַבָּא. וְאוֹמֵר לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת (חגי ב, ח):

און ניט גאלד און ניט אבנים טובות און פעריל, נאר תורה און מעשים טובים אליין, ווי עס ווערט געזאגט: „אז דו וועסט געהן וועט זי דיך פיהרען; אז דו וועסט זיך לעגען וועט זי דיך היטען, און אז דו וועסט זיך אויפ־כאפען וועט זי רעדען צו דיר.“ אז דו וועסט געהן וועט זי דיך פיה־רען אויף דער וועלט; אז דו וועסט זיך לעגען וועט זי דיך היטען אין קבר; און אז דו וועסט זיך אויפכאפען וועט זי רעדען צו דיר, אויף יענער וועלט. און ער זאגט ווידער: „מיר געהערט דאס זילבער און מיר געהערט דאס גאלד, זאגט גאט פון צבאות.“

10. Five possessions the Holy One, blessed be He, made especialy His own in His world, and these are they: The Torah, heaven and earth, Abraham, Israel, and

10. חֲמִשָּׁה קִנְיָנִים קָנָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ וְאֵלוּ הֵן. תּוֹרָה קִנְיָן אֶחָד שָׁמַיִם וָאָרֶץ קִנְיָן אֶחָד אַבְרָהָם קִנְיָן אֶחָד יִשְׂרָאֵל קִנְיָן אֶחָד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִנְיָן אֶחָד:

תורה

10. פינף איינענטו־מען האט גאט ברוך הוא זיך איינגעשאפט אויף זיין וועלט, און דאס זיינען זיי: די תורה איז איין איינגענ־טום, הימעל און ערד זיינען איין איינגענטום, אברהם איז איין איינגענטום, ישראל איז איין איינגענטום, און דער בית המקדש איז איין איינגענטום. פון וואנען איז געדרונגען אז

the sanctuary. Whence know we this of the Torah? because it is written: "The Lord possessed me as the beginning of His way, the first of His works of old." Whence know we this of heaven and earth? because it is written: "Thus saith the Lord: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? and where is the place that may be My resting-place?" and it is also said: "How manifold are Thy works, O Lord! in wisdom hast thou made them all; the earth is full of Thy possessions". Whence know we this of Abraham? because it is written: "And he blessed him, and said: 'Blessed be Abram of God Most High, Possessor of heaven and earth'." Whence know we this of Israel? because it is written: "Till Thy people pass over, O Lord, till the people pass over that Thou

תּוֹרָה מִנַּיִן. דִּכְתִיב יְיָ קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז (משלי ח, כב): שָׁמַיִם וָאָרֶץ מִנַּיִן. דִּכְתִיב כֹּה אָמַר יְיָ הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי אֵי־זֶה בַיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ־לִי וְאֵי־זֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי (ישעיה סו, א). וְאוֹמֵר מָה־רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ (תהלים קד, כד): אַבְרָהָם מִנַּיִן. דִּכְתִיב וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ (בראשית יד, יט): יִשְׂרָאֵל מִנַּיִן. דִּכְתִיב עַד־יַעֲבֹר עַמְּךָ יְיָ עַד־

יעבר

די תורה איז איין איינענטום? ווארום עס שטעהט געשריבען: „גאט האט מיך איינגעשאפט פאר זיך אין דעם אנהויב פון זיין וועג, דאס ערשטע פון זיינע ווערק לאנג צוריק." פון וואנען איז געדרונגען אז הימעל און ערד זיינען איין איינענטום? ווארום עס שטעהט געשריבען: „אזוי האט גאט געזאגט. דער הימעל איז מיין טראן און די ערד איז מיין פוס-בענקעל; וואס פאר א הויז קענט איהר מיר בויען, און וואס פאר אן ארט פאר מיין רוהה?" און ער זאגט ווידער: „ווי גרויס זיינען דיינע ווערק, גאט! זיי אלע האסטו מיט חכמה באשאפען; די ערד איז פול מיט דיינע איינענטומען." פון וואנען איז געדרונגען אז אברהם איז איין איינענטום? ווארום עס שטעהט געשריבען: „און ער האט איהם געבענשט, און ער האט געזאגט: געבענשט זאל זיין אברם פון גאט דעם העכסטען, דעם איינענטימער פון הימעל און ערד." פון וואנען איז געדרונגען אז ישראל איז איין איינענטום? ווארום עס שטעהט געשריבען: „ביז עס וועט אריבערגעהן

hast possessed;" and it is also said: "As for the holy that are in the earth, they are the excellent in whom is all my delight." Whence know we this of the sanctuary? because it is written: "The place, O Lord, which Thou hast made for Thee to dwell in, the sanctuary, O Lord, which Thy hands have established;" and it is also said: "And He brought them to His holy border, to the mountain which His right hand had possessed."

11. Whatsoever the Holy One, blessed be He, created in His world He created but for His glory, as it is said: "Everything that is called in by My name, it is for My glory that I have created it, I have formed it, yea, I have made it;" and it is also said: "The Lord shall reign for ever and ever."

יַעֲבֹר עַם־זוּ קָנִיתָ (שמות טו,טז). וְאוֹמֵר לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־בָם (תהלים טז, ג): בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִנַּיִן. דִּכְתִיב מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְיָ מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ (שמות טו, יז). וְאוֹמֵר וַיְבִיאֵם אֶל־גְּבוּל קָדְשׁוֹ הַר־זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ (תהלים עח, נד):

11. כֹּל מַה־שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ לֹא בְרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף־עֲשִׂיתִיו (ישעיה מג,ז). וְאוֹמֵר. יְיָ | יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד (שמות טו, יח):

דאס פאלק וואס דו האסט פאר דיר באשאפען.״ און ער זאגט ווידער: „די הייליגע וואס אויף דער ערד, זיי זיינען די פראכטיגע וואס מיין גאנצער באגעהר איז צו זיי.״ פון וואנען איז געדרונגען אז דער בית המקדש איז איין אייגענטום, ווארום עס שטעהט געשריבען: „צו דעם ארט וואס דו האסט געמאכט פאר דיין וואוינונג, צו דעם הייליגטום, גאט, וואס דיינע הענט האבען אויפגעשטעלט.״ און ער זאגט ווידער: „און ער האט זיי געבראכט אין זיין הייליגען געמארק אויף דעם בארג וואס זיין רעכטע האנט האט פאר זיך געשאפען.״

11. אלצדינג וואס גאט ברוך הוא האט געשאפען אויף זיין וועלט האט ער באשאפען פון זיין אייגענעם כבוד וועגען ווי עס ווערט געזאגט: „און אלץ וואס ווערט מיט מיין נאמען גערופען און וואס איך האב געשאפען און געפורעמט און געמאכט פון מיין כבוד וועגען.״ און ער זאגט ווידער: „גאט וועט קיניגען אויביג און שטענדיג.״

Rabbi Hanania the son of Akashia said: The Holy One, blessed be He, was pleased to make Israel meritorious; wherefore he gave them a great Torah and many commandments, as it is said: "The Lord was pleased for His righteousness' sake, to make the Torah great and glorious."

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר. רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת־יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְווֹת. שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר (ישעיה מב, כא):

רבי חנניא דער זוהן פון עקשיא זאגט: גאט ברוך הוא האט געוואלט מזכה זיין דאס אידישע פאלק, דרום האט ער זיי געגעבען פיעל תורה און מצוות. ווי עס ווערט געזאגט: „גאט האט באוויליגט פון וועגען זיין גערעכטיגקייט צו מאכען זיין תורה גרויס און פראכטיג."

THE TEACHERS MENTIONED IN PIRKE ABOT

ABBA SAUL — אבא שאול
(2. 12)

Flourished during the second century of the common era, and belonged to the third generation of Tannaim. The word "Abba" (father) is a title of honor, from which the English word "Abbot" is probably derived. He was famous for his keen intellect, and his opinion was regarded as authoritative. He is described as being very tall, and was a grave-digger by occupation.

ABTALION — אבטליון
(1. 10, 11)

Belonged to the fourth of the "Zugot" (pair), and accordingly flourished during the first century before the common era. Few of his sayings have been preserved. The historian Josephus is supposed to have referred to him under the name of Pollion the Pharisee. He is said to have been a proselyte, or a descendant of a proselyte.

AKABIA BEN MAHALALEL — עקביא בן מהללאל
(3. 1)

One of the Tannaim of the first generation, he flourished during the first century of the common era. He was of a noble character, and some of his beautiful reflections are recorded. Few of his legal decisions have been preserved.

Akibah Ben Joseph — עקיבא בן יוסף
(3. 17, 18, 19, 20)

One of the Tannaim of the second generation, he is probably the greatest exponent of Pharisaic Judaism. He had a remarkable career, having belonged to the class of Am ha-Arez until the fortieth year of his life. Legend wove of a halo of glory around him. He is said to have been a shepherd in the employ of a wealthy Jerusalem Jew. Having won the love of his employer's daughter, he decided to devote himself to the study of the Torah, and in a comparatively short time he acquired the reputation of being the greatest scholar of his time. His academy was at Bene Barak, a village east of Joppa, and he trained a vast number of students who flocked around him. His legal decisions and pithy sayings are scattered throughout the tannaitic literature, and he is regarded as one of the greatest, if not the greatest, authority on matters of Halakah. He displayed wonderful acumen and insight. He was a member of the Synedrion at Jamnia, and seldom was a measure determined upon without him. He took an active part in the revolt of Bar Kokeba, whom he regarded as the Messianic king, and died as a martyr during the Hadrian persecutions.

Antigonos of Socho — אנטיגנוס איש סוכו
(1. 3)

One of the most distinguished disciples of Simon the Just, who was the last of Men of the Great Synagogue. Accordingly, Antigonos flourished durnig the second century before the common era. Very few of his sayings have been recorded.

Ben Azzai—בן עזי
(4. 2, 3)

His first name, Simon, is rarely mentioned. He belonged to the second generation of Tannaim, and flourished during the second century of the common era. He was absorbed in the theosophic speculations of his time, and his untimely death is ascribed to this cause.

Ben Bag Bag — בן בג בג
(5. 25)

His first name was Johanan, and was a contemporary of Rabbi Judah ben Beterah. He accordingly flourished towards the end of the first and at the beginning of the second centuries of the common era, and belonged to the second generation of Tannaim. Few of his sayings have been preserved.

Ben He He — בן הא הא
(5. 26)

Nothing is known of this teacher, as his name is no where else mentioned.

Ben Zoma — בן זומא
(4. 1)

Like his contemporary and friend Ben Azzai, he became absorbed in theosophic and mystic speculations. His first name, too, was Simon. He belonged to the second generation of Tannaim. He was famous as an "expounder" (Darshan). He is said to have become demented through his speculations.

Dosa Ben Horkinas — דוסא בן הרכינס
(3. 14)

Belonged to the older group of the second generation of Tannaim, and probably flourished towards the end of the first century of the common era. The Halakot recorded in his name deal with the entire field of religious life. He was also an authority on calendation.

Dostai Bar Yannai — דוסתאי בר ינאי
(3. 10)

Flourished towards the end of the second century of the common era, and belonged to the fourth generation of Tannaim. He was a pupil of Rabbi Meir, whose sayings, as well as those of Rabbi Jose and Rabbi Eleazar, he frequently quotes. His own sayings are sometimes pithy and humorous.

Eleazar of Bartota — אלעזר איש ברתותא
(3. 8)

A contemporary of Rabbi Akiba, he belonged to the second generation of Tannaim. He was very charitable, and gave all his possessions to the poor. He is identical with Eleazar ben Judah, whose legal decisions are recorded in the Mishnah.

Eleazar Ha-Kappar — אלעזר הקפר
(4. 28, 29)

Flourished towards the end of the second century of the common era, and belonged to the fourth generation of Tannaim. The word Ha-Kappar probably means "the asphalt-dealer." He laid especial stress upon the ethical side of life, and has some beautiful apothegms concerning peace.

Eleazar Ha-Modai — אלעזר המודעי
(3. 15)

Lived during the Hadrian wars, and belonged to the second generation of Tannaim. His legal decisions have not been recorded, but he seems to have been a prominent authority on Haggadah. He was a member of the Synedrion at Jamnia, and was noted for his piety. When Bar Kokeba defended Bethar, Eleazar prayed in sackcloth and ashes that the city might be spared. Later Bar Kokeba suspected him of being in communication with the enemy, and struck him with his foot. Enfeebled by continuous fasting, Eleazar fell down dead.

Eleazar Hisma — אלעזר חסמא
(3. 23)

Was a member of the Jamnia Synedrion, and belonged to the second generation of Tannaim. The exact pronunciation of the word Hisma is not definitely known; some manuscripts have Hasama. The Midrash has a legendary account of the origin of his second name.

Eleazar Ben Arak — אלעזר בן ערך
(2. 10, 11, 12, 13, 14, 19)

One of the most prominent pupils of Rabban Johanan ben Zaccai, he belonged to the older group of the second generation of Tannaim. He was praised for his acumen and originality. He wished to remove the seat of learning to Emmaus, which was a healthy and pleasant town. Having separated himself from his companions, he was deprived of the opportunity of exchanging ideas with them, and his reputation as a scholar waned.

Eleazar Ben Azariah — אלעזר בן עזריה
(3. 21, 22)

Flourished during the second century of the common era, and belonged to the second generation of Tannaim. Being of noble descent and a member of the priestly family, he was elected for a short while president in the Synedrion at a very early age. He was also immensely wealthy and highly esteemed by the Roman authorities.

Eleazar Ben Shammua — אלעזר בן שמוע
(4. 15)

Flourished in the middle of the second century of the common era, and belonged to the third generation of Tannaim. He was a member of the priestly family, and achieved fame as an authority on Halakah and Haggadah. A native of Alexandria, he went to Palestine to study under the guidance of Rabbi Akiba.

Eliezer Ben Jacob — אליעזר בן יעקב
(4. 13)

Flourished in the middle of the second century of the common era, and belonged to the third generation of Tannaim. He was one of the foremost disciples of Rabbi Akiba, and is not to be confused with another Tanna by that name who was an authority on matters appertaining to the temple and belonged to the first generation of Tannaim.

Eliezer Ben Hyrcanus — אליעזר בן הורקנוס
(2. 10, 11, 12, 13, 14, 15)

Belonged to the older group of the second generation of Tannaim, and, according to one tradition, was regarded by his teacher, Rabbi Johanan ben Zaccai, as the greasest scholar of his time. He was especially famous for his wonderful memory, and rendered decisions in accordance with the tradition handed down to him by his teachers. He accordingly represented the conservative element in the Synedrion. Though a brother-in-law of Gamaliel II, the president of the Synedrion, he was excommunicated when he refused to yield to the decision of the majority in connection with the discussion whether an oven of peculiar structurc was subject to defilement. He is quoted more than three hundred times in tannaitic literature.

Elisha Ben Abuyah — אלישע בן אבויה
(4. 25)

One of the most tragic figures among the Tannaim, he is regarded as an apostate and called "Aher" (the other), his name being rarely mentioned. Though well-versed in Jewish lore, he subsequently despised Jewish law and persecuted all who observed it. He was acquainted with Gnostic writings and was fond of reciting Greek songs. According to rabbinic tradition, his theosophic and mystic speculations were responsible for his aberration. Even after Elisha had forsaken traditional Judaism, Rabbi Meir, one of his disciples, retained his affection for his master. He flourished at the beginning of the second century of the common era.

Gamaliel I — גמליאל
(1. 16)

A contemporary of the Roman emperor Caligula, he belonged to the first generation of Tannaim. He is known as Gamaliel the Elder, and was grandson of Hillel. As president of the Synedrion he introduced many important laws, which were chiefly aimed at promoting the welfare of the community. It is partly due to his great personality that the

Synedrion became an important institution, which almost assumed a monarchical character. He was the teacher of the apostle Paul.

GAMALIEL III BEN JUDAH — גמליאל בן יהודה
(2. 2, 3, 4,)

Belonged to the fifth, that is, the last generation of Tannaim, and was patriarch, in succession to his father, about 210—225 of the common era. Few of his utterances have been recorded, but he seems to have been a man of great learning and erudition. He faithfully carried out his father's instructions.

HALAFTA BEN DOSA — חלפתא בן דוסא
(3. 7)

One of the pupils of Rabbi Meir, he belonged to the fourth generation of Tannaim. Very few of his sayings have been recorded. He is also known as Abba Halafta of the village of Hanania.

HANANIA BEN AKASHIA — חנניא בן עקשיא
(end of every chapter)

Flourished during the second century of the common era, and belonged to the third generation of Tannaim. Only one of his sayings has been preserved, the one placed at the end of every chapter of this tractate. This utterance was recorded in Makkot 3. 16.

HANANIA BEN TERADION — חנניה בן תרדיון
(3. 3)

Flourished at the beginning of the second century of the common era, and belonged to the second generation of Tannaim. He was a member of the Jamnia Synedrion, and was the father-in-law of Rabbi Meir. For his refusal to obey the Hadrian decrees, he was burned at the stake, wrapped up in a Scroll of the Law. While suffering the agonies of death, he remarked, in answer to a question by his pupils: "The parchment is burning, and the letters fly."

HANINA THE VICE-HIGH PRIEST — חנינא סגן הכהנים
(3. 2)

Flourished during the first century of the common era, towards the last years of the second temple, and belonged to the first generation of Tannaim. Of especial importance are his utterances in connection with the structure of the temple. He was of a peaceful disposition.

HANINA BEN DOSA — חנינא בן דוסא
(3. 11, 12, 13)

Flourished during the first century of the common era, being a contemporary of Rabban Johanan ben Zaccai, and belonged to the first generation of Tannaim. He led a saintly life, and was credited with the performance of miracles. He was also known for his frugality.

HANINA BEN HAKINAI — חנינא בן חכינאי
(3. 5)

Flourished during the second century, being a disciple of Rabbi Akiba, and belonged to the third generation of Tannaim. Some beautiful moral and ethical sayings have been recorded in his name.

HILLEL — הלל
(1. 12, 13, 14; 2. 5, 6, 7, 8, 9; 4. 7; 5. 20)

One of the most brilliant personalities in Jewish literature, he may be regarded as the founder of talmudic Judaism. He is called Hillel the Elder or Babylonian. He was a pupil of Shemaiah and Abtalion, and was born about 75 before the common era. He was renowned for his patience and sweet disposition. On his mother's side he traced back his descent to the house of David. He was appointed president of the Synedrion on a memorable occasion, and introduced important reforms. His popularity as a great scholar grew very rapidly, but he remained meek and humble despite his exalted position. In the discharge of his duties he displayed remarkable insight into wordly affairs. He also introduced important norms of interpreting the Holy Scriptures,

and in practically all controversies his decisions are authoritative. In many respects he seems to have been the model whom Jesus imitated, and some scholars are of opinion that he was the teacher of the founder of Christianity.

Ishmael — ישמעאל
(3. 16)

Flourished in the middle of the second century of the common era, and belonged to the younger group of the second generation of Tannaim. He is sometimes called Rabbi Ishmael ben Elisha, and was a member of the priestly family. While a boy he was taken prisoner to Rome, and was ransomed by Rabbi Joshua ben Hananiah. He opposed the method of Rabbi Akiba, and following, in the main, the system of Hillel, he introduced thirteen norms of interpreting the Bible for halakic purposes. He thereby became the founder of a new school of interpretation, and his principles are embodied in the Mekilta to Exodus and in the Sifre to Numbers and partly in the Sifre to Deuteronomy. Although he counselled others to be lax in their religious observance in order to avoid martyrdom, he himself cheerfully died as a martyr during the Hadrian persecutions.

Ishmael Ben Johanan — ישמעאל בן יוחנן
(4. 6)

Flourished during the second century of the common era, and belonged to the third generation of Tannaim. A number of important decisions are recorded in his name. He stood in close relationship with Rabban Simon ben Gamaliel II.

Ishmael Ben Jose — ישמעאל בן יוסי
(4. 9, 10)

Flourished towards the end of the second century of the common era, and belonged to the fourth generation of Tannaim. He was one of the five sons of Rabbi Jose ben Halafta. A number of his ethical say-

ings and legal decisions have been preserved throughout the tannaitic literature. Some of his apothegms are humorous.

JACOB — יעקב
(3. 9; 4. 21, 22)

Flourished toward the end of the second century of the common era, being the grandson of the apostate Elisha ben Abuyah, and belonged to the fourth generation of Tannaim. He is probably identical with Rabbi Jacob ben Harshai, and was the teacher of Rabbi Judah the Prince, the redactor of the Mishnah.

JOHANAN THE SANDAL-MAKER — יוחנן הסנדלר
(4. 14)

One of the disciples of Rabbi Akiba, he belonged to the third generation of Tannaim. He was an Alexandrian, and a number of legal decisions and beautiful apothegms have been recorded in his name. He seems to have died at an early age.

JOHANAN BEN BEROKAH — יוחנן בן ברוקה
(4. 5)

One of Rabbi Joshua ben Hananiah's distinguished pupils, he belonged to the younger group of the second generation of Tannaim, and flourished during the second century of the common era. His legal decisions are scattered in the tannaitic literature.

JOHANAN BEN ZACCAI — יוחנן בן זכאי
(2. 9, 10, 11, 12, 13, 14)

One of the most influential teachers of talmudic Judaism, he flourished during the first century of the common era, and belonged to the first generation of Tannaim. He was a disciple of Hillel, and like his master was of a gentle and peaceful disposition. During the war with the Romans he urged the nation to surrender, feeling convinced that resistance was futile. But notwithstanding the high esteem he enjoyed as a great teacher and leader, his advice was disregarded by the Zealots.

Fearing the wrath of the extreme war party, he escaped from Jerusalem, through a clever ruse, and came to the camp of Titus, by whom he was received in a friendly manner. After the destruction of the temple and the disruption of the Jewish state, Johanan devoted all his energy to the preservation of the life of the nation. With the permission of the Romans he established a school at Jamnia, where he lectured to his pupils. While he bitterly mourned for the destruction of the temple, he did not remain inactive through despair; he realized that Judaism could exist without the temple and altar, and thereby saved the nation, He also established a Synedrion at Jamnia, and he was naturally recognized as its head. During his administration he introduced important changes in communal life. His disciples carried on his teaching after him.

Jonathan — יונתן
(4. 11)

Flourished in the second half of the second century of the common era, and belonged to the third generation of Tannaim. He is identical with Rabbi Jonathan ben Joseph. His name is of frequent occurrence in the Mekilta and Sifre, but is rarely mentioned in the Mishnah.

Jose — יוסי
(4. 8)

Born in Sepphoris, he became one of the most prominent teachers of his time, and belonged to the third generation of Tannaim, having flourished during the second century of the common era. His father's name was Halafta, but he is usually quoted merely as Rabbi Jose. His name occurs more than three hundred times in the Mishnah. Apart from his halakic studies, he was interested in Jewish history, and compiled a chronological treatise from the creation of the world until the Bar Kokeba revolt, entitled "Seder 'Olam" (the Order of the World). He endeavored to fix the dates correctly for the biblical period, and to fill up the gaps in traditions. He was a tanner by trade.

Jose Ha-Kohen — יוסי הכהן
(2. 10, 11, 13, 14, 17)

Flourished at the end of the first century of the common era, and belonged to the older group of the second generation of Tannaim. He was one of the distinguished pupils of Rabban Johanan ben Zaccai, and was famous for his saintliness. As his name indicates, he was of priestly descent. He was also interested in mystic speculations.

Jose Ben Joezer — יוסי בן יועזר
(1. 4)

Was one of the first "pair" (Zug), and accordingly flourished during thc second century before the common era. During the Maccabean struggless he opposed the Hellenistic party. He founded a school, and laid especial stress upon the theoretical study of the Law. He was of priestly descent.

Jose Ben Johanan — יוסי בן יוחנן
(1. 4, 5)

Was the colleague of Jose ben Joezer, and also opposed the Hellenistic party during the Maccabean struggless. At his school he taught that the performance of the commandments was more important than mere study. There is a possibility that he was an Essene.

Jose Bar Judah — יוסי בר יהודה
(4. 26)

Flourished towards the end of the second century of the common era, and belonged to the fourth generation of Tannaim. His father, Rabbi Judah ben Il'ai, was his teacher. His legal decisions are frequently quoted in the Mishnah.

Jose Ben Kisma — יוסי בן קסמא
(6. 9)

Belonged to the younger group of the second generation of Tannaim, and flourished at the beginning of the second century. Nothing is known

of him, except that he was passionately fond of study and of scholars. His father's name may also be pronounced Kosma.

Joshua Ben Hananiah — יהושע בן חנניה
(2. 10, 11, 13, 14, 16)

One of the distinguished pupils of Rabban Johanan ben Zaccai, he was destined to play an important role in the history of Jewish tradition. He belonged to the older group of the second generation of Tannaim, and flourished towards the end of the first and beginning of the second centuries of the common era. He was renowned for his immense learning, wisdom, and piety, and seems to have possessed remarkable knowledge of astronomy. He had a logical and lucid mind, which enabled him to deal tactfully under the most trying circumstances. He had ready wit, and was an adroit controversialist. He had disputations with the Roman rulers, and, according to a famous tradition, defeated the sages of Athens in argument. A maker of needles, he found time to teach his pupils. The ugliness of his person was contrasted by a princess with the brilliance of his wit. He urged a conciliatory attitude towards the Romans, and during the Hadrian period was the leader of the people. His calm nature eminently fitted him to be the intercessor between the Jews and the Roman rulers whose confidence he enjoyed.

Joshua Ben Levi — יהושע בן לוי
(6. 2)

One of thc most prominent Palestinian Amoraim, he flourished during the first half of the third century of the common era. He was a pupil of Bar Kappara and Rabbi Phineas ben Jair, and was especially devoted to the study of Haggadah. His school was in Lydda, in southern Judea. Many legends are recorded about him in rabbinic literature. He organized the communities in southern Judea, and visited Rome in the capacity of collector of revenues for the patriarch.

Joshua Ben Perahiah — יהושע בן פרחיה
(1. 6)

Was one of the second "pair" (Zug), and flourished towards the

end of the second century before the common era. Although an avowed Pharisee, he was lenient towards the Sadducees. According to tradition, he fled at one time to Alexandria, in Egypt.

Judah Ben Tabbai — יהודה בן טבי
(1. 8)

Was one of the third "pair" (Zug), and flourished at the beginning of the first century before the common era. While residing at Alexandria, in Egypt, he was called to Palestine to become the president of the Great Council. Of him and his colleagues it was said that they restored the crown of the Law to its pristine glory.

Judah — יהודה
(4. 16)

This teacher is identical with Rabbi Judah ben Il'ai, a contemporary of Rabbi Simon ben Yohai. He accordingly flourished during the second century of the common era, and belonged to the third generation of Tannaim. His name is of extremely frequent occurrence in the Mishnah, and he is styled "chief of the speakers." He was a disciple of Rabbi Akiba and Judah ben Baba. He was eloquent and diplomatic, and urged a conciliatory attitude towards the Romans.

Judah Ben Tema — יהודה בן תימא
(5. 23, 24)

Belonged to the last generation of Tannaim, and flourished towards the end of the second century of the common era. Although his name occurs only once in the Mishnah, he was a great authority on tannaitic tradition.

Levitas of Jabneh — לויטס איש יבנה
(4. 4)

Flourished probably towards the end of the first century of the common era, and belonged to the older group of the second generation of Tannaim. He seems to have been meek and of humble spirit, otherwise nothing is known of him definitely.

Mattathiah Ben Heresh — מתתיה בן חרש
(4. 20)

The name of this scholar is sometimes shortened to Mathia, and his father's name may be pronounced Harash. He flourished in Rome at the beginning of the second century of the common era, and belonged to the younger group of the second generation of Tannaim. Although he resided outside the Holy Land, he was in close contact with the great Palestinian scholars of his time.

Meir — מאיר
(3. 10; 4. 12, 27; 6. 1)

One of the most erudite and brilliant teachers of the Mishnah, he flourished during the second century of the common era, and belonged to the third generation of Tannaim. He was a native of Asia Minor, and married Beruria, the learned daughter of Rabbi Hananiah ben Teradion. At first he studied under Rabbi Ishmael, but subsequently became Rabbi Akiba's favorite pupil. In order to acquire knowledge from all possible sources, he sought instruction from the apostate Elisha ben Abuyah, for whom he entertained affectionate regard, and endeavored to bring him back to traditional Judaism. He maintained himself by copying the Scriptures, and was styled as "sage and scribe." It was declared by some of the Rabbis that he was unique in his generation. His name occurs nearly eight hundred times in tannaitic works, and he is said to have composed numerous fables, especially on the fox. His lively imagination greatly enriched the Haggadah, and the charm of his lectures attracted a considerable number of students. Through his intercourse with non-Jewish men of learning he seems to have become acquainted with Stoic philosophy. He completed the collection of the various Mishnahs.

Men of the Great Synagogue — אנשי כנסת הגדולה
(1. 1, 2)

The Great Synagogue was a religious council established in the days of Ezra, which lasted till about the end of the third century before the

common era. Numerous laws were ascribed to the Men of the Great Synagogue, but its constituent members are not known.

NEHORAI — נהוראי
(4. 18)

Belonged to the third generation of Tannaim, and flourished during the second century of the common era. In all probability he resided at Sepphoris. There are conflicting traditions as to the identity of this teacher. According to one talmudic opinion, his proper name was Nehemiah, or Meir, while another authority declared that he was identical with Rabbi Eleazar ben Arak.

NEHUNIA BEN HA-KANAH — נחוניא בן הקנה
(3. 6)

Flourished during the first century of the common era, and belonged to the first generation of Tannaim. Halakic and haggadic sayings are recorded in his name. He was a follower of Hillel's system of interpretation. Asked by his pupils to what he attributed his longevity, he replied : "I never gloried in the disgrace of my neighbor." A kabbalistic manuscript was ascribed to him.

NITTAI THE ARBELITE — נתי הארבלי
(1. 6, 7)

Was one of the second "pair" (Zug), the colleague of Joshua ben Perahiah, and flourished towards the end of the second century before the common era. His name is of rare occurrence in the Mishnah.

RABBI — רבי
(2. 1; 6. 8)

Redactor of the Mishnah, he flourished during the second century of the common era, and belonged to the fourth generation of Tannaim. His name was Judah ha-Nasi (the Prince or Patriarch) ben Simon ben Gamaliel. He is sometimes called Rabbenu or Rabbenu ha-Kadosh

(our holy, or rather saintly teacher). Distinguished by his wealth and his wonderful knowledge of Jewish traditional law, he succeeded in investing the Patriarchate with autocratic power and in transferring to himself the authority of the Synedrion. It was declared that not since the time of Moses had knowledge of the Law and possession of authority been united in one person as in Rabbi. Owing to his ill-health he chose Sepphoris as his residence. Being of a gentle dispositions, he acquired numerous friends both among Jews and Gentiles. There are several narratives concerning his friendship with "emperor" Antoninus. but it is difficult to establish historically which Antoninus is meant thereby. He trained numerous disciples, and his importance for the development of traditional law cannot be overrated. His death was announced by Bar Kappara in the following touching words: "Angels and mortals contended for the holy ark; the angels have defeated the mortals, and the holy ark has been taken away."

Samuel the Younger — שמואל הקטן
(4. 24)

Flourished towards the end of the first century of the common era, and belonged to the older group of the second generation of Tannaim. Very few of his sayings have been preserved. He was renowned for his piety and humility.

Shammai — שמי
(1. 12, 15; 2. 9; 5. 20)

A pupil of Shemaiah and Abtalion, he flourished during the first century before the common era. He was the founder of a school, and his legal opinions were in opposition to those of his colleague Hillel. He was reputed to be irascible, and had no patience with the ignorant. In all probability he was a Palestinian by birth, and he devoted himself to the dissemination of the knowledge of the Law in Judea. In his legal decisions he was strict and severe, but was by no means of a gloomy or misanthropic disposition. While he was highly esteemed as leader and teacher of Pharisaic Judaism, most of his legal decisions were rejected in favor of those of Hillel's.

SHEMAIAH — שמעיה
(1. 10)

One of the fourth "pair" (Zug), he flourished during the first century before the common era. He was a disciple of Simon ben Shetah and teacher of Hillel and Shammai, Josephus is supposed to have referred to him under the name of Samaias. Like his colleague Abtalion, he is said to have been a proselyte.

SIMON THE JUST — שמעון הצדיק
(1. 2, 3)

Flourished during the third century before the common era, and was high priest and the last member of the Great Synagogue. Ben Sira wrote a panegyric on him, from which we learn that Simon had introduced many important improvements in Jerusalem, and saved the people from the enemy. He contributed to the perpetuation of the oral law, and was the chief teacher in the house of learning. Although as high priest he attached great importance to sacrificial rites, he was averse to excessive ceremonialism. According to some rabbinic accounts, Alexander the Great paid homage to Simon, and bestowed favors upon the Judeans out of reverence to the high priest.

SIMON BEN ELEAZAR — שמעון בן אלעזר
(4. 23)

Flourished during the second century of the common era, and belonged to the fourth generation of Tannaim. He was a pupil of Rabbi Meir, and his method was to attempt to harmonize the conflicting opinions of the earlier teachers as far as possible. Many of his halakic and haggadic sayings have been preserved. In all likelihood his father was Rabbi Eleazar ben Shammua.

SIMON BEN GAMALIEL I — שמעון בן גמליאל
(1. 17)

Flourished during the first century of the common era, and belonged to the first generation of Tannaim. Being of the house of Hillel, he

was president of the Synedrion, and discharged his duties with energy and discernment. During the war with the Romans he sided with the war party, though he was not one of the extreme Zealots. Hardly any of his sayings have been preserved.

Simon Ben Gamaliel II — שמעון בן גמליאל
(1. 18)

Flourished during the second century of the common era, and belonged to the third generation of Tannaim. He is also known as Rabban Simon ben Gamaliel of Jabneh. He was president of the Synedrion, which he transferred from Jabneh to Usha. Numerous legal decisions have been recorded in his name, most of which are authoritative. He was the father of Rabbi Judah the Prince, the redactor of the Mishnah.

Simon Ben Judah — שמעון בן יהודה
(6. 8)

Flourishd towards the end of the second century of the present era, and belonged to the fourth generation of Tannaim. He was known as Rabbi Simon of the village of Acco. Very few of his sayings have been preserved.

Simon Ben Menasya — שמעון בן מנסיא
(6. 8)

Flourished towards the end of the second century of the common era, and belonged to the fourth generation of Tannaim. He was at the head of an institution known as "Edah Kedosha" (Holy Congregation). Otherwise little is known of him.

Simon Ben Nathanel — שמעון בן נתנאל
(2. 10, 11, 13, 14, 18)

One of the distinguished pupils of Rabban Johanan ben Zaccai, he belonged to the elder group of the second generation of Tannaim, and flourished towards the end of the first century of the common era. He married the daughter or granddaughter of Gamaliel the Elder, and was praised for his piety.

Simon Ben Shetah — שמעון בן שטח

(1. 8, 9)

One of the third "pair" (Zug), he flourished at the beginning of the first century before the common era. He was the leader of the Pharisees, and being the brother of Queen Salome, he greatly influenced King Alexander Jannaeus. He was president of the Synedrion, and purged the Council of the Sadducean members. A great part of his activity was devoted to the establishment of schools for the study of tradition, and it was said of him and his colleagues that they restored the crown of the Law to its pristine glory. He was very severe towards those who broke the laws of Pharisaic Judaism, and at his instigation eighty women accused of sorcery were crucified at Ascalon.

Simon Ben Yohai — שמעון בן יוחאי

(3. 4; 4. 17; 6. 8)

Flourished during the second century of the common era, and belonged to the third generation of Tannaim. His name, without that of his father's, is of extremely frequent occurrence in the Mishnah and other tannaitic works, and he was one of the most brilliant pupils of Rabbi Akiba. His school was in Galilee, where numerous students attended his lectures. He was hostile to the Romans, whom he accused of selfishness. His severe denunciations reached the government, and he was condemned to death. Taking refuge in a cave, he lived for many years on carob-beans and spring water, in consequence of which his skin became full of boils. He was credited with the performance of miracles, and is claimed by Kabbalists as a mystic. The kabbalistic work "Zohar" is attributed to him, but it has been conclusively proved that that book is the product of the thirteenth century. Homage is paid to him by Kabbalist, who visit his grave on certain occasions.

Tarfon — טרפון

(2. 20, 21)

Flourished towards the end of the first and the beginning of the second centuries of the common era, and belonged to the second generation

of Tannaim. He was a member of the priestly family, and as a boy he witnessed the temple service. His father's name is not known. He was severe in his condemnation of the Jewish-Christian sects, whom he declared to be more dangerous that the pagans.

Yannai — ינאי
(4. 19)

Nothing is known of this scholar, as his name does not occur elsewhere in tannaitic literature. He is usually identified with the Palestinian Amora, but there is no ground for his identification. If he was the father of Rabbi Dostai bar Yannai, he must have flourished during the second century of the common era, and belonged to the third generation of Tannaim.

Zadok — צדוק
(4. 7)

Flourished during the first century of the common era, and belonged to the first generation of Tannaim. He was a follower of the school of Shammai, and it is probable that he is identical with Zadok, one of the leaders of the Zealots during the wars with the Romans. He fasted for forty years, praying that Jerusalem should not be destroyed, and thereby ruined his health. At the request of Rabban Johanan ben Zaccai, Rabbi Zadok was cured by Roman physicians, and survived the destruction of the temple.

מלאכת סדור האותיות נעשתה על ידי משה אלפירוביץ